

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
526

Subotica, 3. svibnja 2013. Cijena 50 dinara

OKRUGLI STOL
URBANI SOKCI

DANI
MATOŠA I ANDRIĆA

U SUSRET DONOŠENJA
NOVIH MEDIJSKIH ZAKONA

SJEĆANJE NA OCA
SUBOTIČKE BISKUPIJE

INTERVJU
ZLATKO MAROSIUK

POČELA JE
DUŽIJANCA

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

Svaštara ONLINE *Informativne novine u Svaštari*

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

Osigurajte svoj prostor u
cyber svijetu!

Imate hobi, zanat,
interesiranje i
želite ga podijeliti
sa svijetom?

Najbolji
hosting,
extra
cijene.

Registrujte domen
kod nas!

Popust 22%
na registraciju
nacionalnih domena!

.com .rs
.net

.cars .org
.edu.rs

Pouzdan, efikasan i
siguran partner za
Vaš web sajt.

TIPPNET
INTERNET

Karađorđev put 2
Subotica
024/555 765

Detalji na sajtu: www.tippnet.rs

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Đure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

Majstori su prvi ljudi

»**P**lamene zore bude me iz sna, fabrička jutra, dim iz dimnjaka, pesma se ori mladi radnici, čelična jutra hitam fabrici«, stihovi su iz pjesme »Maljčiki« sastava Idoli. Možda to i jest tako bilo negdje ili ovdje, nekada, ali davno je prošlo vrijeme kada je pojam radnika u komunističkim režimima bio ideološka figura, kada se o radnicima govorilo kao o »ikoni« i kao o vladajućoj klasi.

Proslava je 1. svibnja, Praznika rada, a prošloga je tjedna umjetnik Michelangelo Pistoletto ukraasio staklenu piramidu pariškog muzeja Luvr znakom beskonačnosti, kao porukom protiv kapitalizma, i izjavio je da bi se »političari trebali pogledati u zrcalo i naučiti preuzeti odgovornost za ovu strašnu zbrku«. Čin vrijedan pažnje, ali mene podsjeća na one brojne stupice koje u crtanom filmu postavlja Kojot suparnici Ptici Trkačici, koju nikada ne uhvati, a uvijek sam nastrada. Simpatije gledatelja su na strani Kojota, ali usprkos simpatijama on uvijek ostaje gladan.

Zapitajmo se i što su radnici danas? Teško je dati odgovor, ali jedno je sigurno – profil radnika i radničkog standarda kakav je bio do devedesetih prošloga stoljeća u ovome podneblju više ne postoji. Razaranje gospodarstva u Srbiji je u posljednjih više od dva desetljeća obezvrijedilo i rad i radnike, ali sjetimo se i godina kada još nije bilo rata. Koncem 80-tih godina radnici »Rakovice« su otišli pred Skupštinu u Beogradu, gdje je Milošević održao govor koji je završio riječima »a sada svi na radne zadatke«. Znakovito je prisjetiti se da je tom prilikom Milošević rekao i sljedeće: »To što se tiče države, o tome ćemo mi da brinemo. Rukovodstvo će raditi svoj posao, a radnici svoj«. Činjenice govore da su radnici povjerovali vođi da oni trebaju raditi neke svoje zadatke, a da realan život nije njihova briga, nego briga tadašnje vlasti. Bilo je raznih radničkih avantura te 89., dogodila se i prijevara sa zajmom za preporod Srbije, kada su radnici upisivali i po više plaća, vjerujući da će se otvoriti nova radna mjesta. No, sve se gore živjelo i najzad, kada je radnik vidio da mu ekonomski interes izmiče i u trenutku kada su radnici pokazali ambiciju da zaista budu i politički subjekti, mnogi su, kao i radnici »Kolubare«, najzad bili odlučni u štrajku, prije listopadskih promjena 2000. godine.

A gdje su danas radnici na političkoj sceni? Nastavak razaranja gospodarstva nije zaustavljen niti nakon listopadskih promjena. Kao i uvijek, opcija radnika je da se izađe i iz ove aktualne ekonomske krize, dok vodeći političari danas govore ono što su trebali govoriti kada su bili dio vladajućeg režima koji nas je doveo u ovu situaciju. Nekada se govorilo da su majstori prvi ljudi. Bilo, pa prošlo. Pustite pjesmu »Maljčiki« i potpalite roštilj.

Z. S.

3. svibnja 2013.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Radni sastanak »Ususret donošenja novih medijskih zakona«

UGROŽAVANJE STEČENIH PRAVA...7

TEMA

Ono što ste oduvijek htjeli znati, a niste se usudili pitati

ENERGETSKA DECENTRALIZACIJA VOJVODINE.....17

INTERVJU

Zlatko Marosiuk, ombudsman Grada Subotice

POMOĆ GRAĐANIMA JE MOJA OSNOVNA RADNA ZADAĆA...12-14

SUBOTICA

Naknade roditeljima u podizanju djece

POTICAJI ZA TREĆE DIJETE U OBITELJI.....23

DOPISNICI

Više od tri godine grade cestu od Bezdana do Kupusine

OBEĆALI, PA ZABORAVILI...24-25

KULTURA

Četvrti broj »Godišnjaka za znanstvena istraživanja« ZKVH-a

TEMATIZIRANJE POVIJESTI I SADAŠNJOSTI VOJVODANSKIH HRVATA.....35

SPORT

Prvi ligaški susret

PRVENSTVENI DEBI SUBOTIČKIH BOČARA.....49

Lincoln je simbol kvalitete, to je brend velikih, snažnih automobila, drumskih krstarica. Lincoln je desetljećima statusni simbol, znak moći, raspoznavanja, elite, čvrstine i nedodirljivosti. Sve te osobine odlično pašu, divno su ilustrirane odabirom samog imena Lincolna, lidera mladih Sjedinjenih Američkih Država, čovjeka koji je nametnuo kvalitativan pomak u razvijanju te velike nacije. *Abraham Lincoln* je osoba za divljenje. Osoba neuglednog podrijetla, bivši splavar Missisipija, član duboko religiozne obitelji sa strogim moralnim standardima, poduzetnik u pokušaju, zatim pravnik i političar, državnik. Zapravo je još njegov mladi uzrast odredio njegova zalaganja. Još se kao splavar, vidjevši kako robove vode kao stoku, zarekao borbi protiv robovlasništva, a baptistički svjetonazor mu je izgradio moralne temelje ustrajanja protiv nepravde.

Lincolnova smjelost, upornost i spremnost na rizik još uvijek nadahnjuju ljude svih rasa i nacija. *Stephen Spielberg* snimio je film po ovom velikanu. Taj film pokazuje i onu drugu stranu ove povijesne osobe. Vidimo kako je taj gigant američke povijesti bio pomalo mušičava osoba, sklon odgađanjima, natezanjima, da je nervirao suradnike. Ispada da je bio pomalo težak za suradnju, na kratka i jasna pitanja suradnika usred rata odgovarao je nejasnim dugim pričama i reminiscencijama. Ipak, bio je popularan u narodu, kada je teret građanskog rata išao ruku pod ruku s izgrađivanjem pozicije nove nacije na svjetskoj sceni, kada su SAD bile u sjeni Britanije i Francuske. Političke spletke bile su u punom mahu, mada je preko pola milijuna ljudi izgubilo živote u srazu Unije i Konfederacije. Ipak, on je našao put jednim potezom proslaviti svoje zemljake, postaviti nove standarde, ujediniti ih usprkos protivljenju nemalog dijela žitelja.

Ako pogledamo detaljnije, takva osoba potrebna je i hrvatskoj zajednici u Vojvodini. Neki gigant koji će moći dokinuti unutaretnički nesporazum dok se istodobno bori za poziciju u širim političkim okvirima, cijelo vrijeme napadan od suparničke političke opcije, pa čak i nekada s upitnom potporom svoje partije. Da bi se postigao takav veliki cilj, potrebno je temeljiti ga na lako shvatljivom i moralno neupitnom temelju. Sloboda robova bila je ta Lincolnova bitka koja je posljedično dobila rat. Koja je ta ključna, duboko moralna ideja vojvođanskih Hrvata koja bi ih pomirila s Bunjevcima, te pokrenula novi odnos prema višim razinama vlasti?

Možda to rješenje ni ne postoji. Ali, možda postoji netko tko će jednom naći odgovor na ta pitanja. Lincoln je odsudnu političku bitku dobio sa samo dva glasa prevage, a zatim je ubijen jer je pomalo pretjerao s korištenjem vlastitog utjecaja zarad postizanja tog cilja. Možda ćemo svog Lincolna dobiti kada se educira nova generaciju u duhu moralnosti i odsustva straha, a možda cijena za to ni neće biti velika. No, bez pokušaja neće biti niti uspjeha.

Nikola Perušić

ALEKSANDAR VUČIĆ SASTAO SE S NAJVIŠIM HRVATSKIM DUŽNOSNICIMA

Odnose postaviti na racionalne odnose

U pripremu posjeta ni na koji način nisu uključeni predstavnici vojvođanskih Hrvata

Prvi potpredsjednik srbijanske Vlade i ministar obrane *Aleksandar Vučić* sastao se u ponedjeljak u Zagrebu s najvišim dužnosnicima Republike Hrvatske. Prema najavama, razgovarao je o rješavanju problema i unapređenju međusobnih odnosa između Srbije i Hrvatske.

U razgovoru za HTV, Vučić je rekao kako je važno odnose između Hrvatske i Srbije postaviti na racionalne osnove, te da različiti pogledi na prošlost ne smiju razdvajati dvije države u budućnosti.

»Važno je da stvari postavimo pragmatično i racionalno. Ono što je bitno za Srbiju i za Hrvatsku je da ti odnosi budu bolji, da to ne radimo zbog toga što to traži bilo tko drugi, već da to radimo u interesu naših država i naših građana«, rekao je Vučić u HTV-ovoj emisiji Tema dana.

Vučić, predsjednik Srpske napredne stranke, najviši je dužnosnik sadašnje srbijanske Vlade koji je boravio u posjetu Zagrebu otkako je ta Vlada stupila na dužnost u srpnju prošle godine.

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i član Međudržavnog povjerenstva za praćenje provedbe sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina između Hrvatske i Srbije *Tomislav Žigmanov* ocijenio je za Hinu kako je posjet Aleksandra Vučića Zagrebu vjerojatno u funkciji skretanja pozornosti srbijanske javnosti s problema rješavanja kosovskoga pitanja. »S obzirom na posljedice sporazuma između Beograda i Prištine na unutarnjepolitičkom planu, posjet Vučića Zagrebu može biti u funkciji pomicanja pozornosti javnosti u Srbiji na velike probleme oko kosovskoga pitanja te određenoga relaksiranja unutarnjih političkih prilika«, naveo je Žigmanov.

Dodao je kako ga čudi da u pripremu tog posjeta ni na koji način nisu uključeni predstavnici vojvođanskih Hrvata. Kao razlog za njihovo uključivanje u razvijanje odnosa dviju država Žigmanov navodi ignoriranje zahtjeva vodstva vojvođanskih Hrvata za prijemom kod srbijanskog predsjednika *Tomislava Nikolića*, što je službeno zatražio još koncem kolovoza prošle godine DSHV, želeći upoznati srbijanskog predsjednika s položajem i problemima hrvatske manjine u Srbiji.

Premda je srbijanski ministar vanjskih poslova *Ivan Mrkić* tijekom nedavna službenoga posjeta Zagrebu obećao riješiti to pitanje, na tome planu ništa nije učinjeno, ističe Žigmanov.

H. R.

3. svibnja 2013.

RADNI SASTANAK »USUSRET DONOŠENJA NOVIH MEDIJSKIH ZAKONA«

Ugrožena stečena prava

Predstavnici nacionalnih vijeća iznijeli su veći broj nedoumica i prijedloga u svezi s odredbama koje reguliraju pravo na informiranje na jezicima nacionalnih manjina, privatizaciju i financiranje manjinskih medija

U organizaciji Ureda za ljudska i manjinska prava i Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Republici Srbiji, u petak 26. travnja u Beogradu je održan radni sastanak »U susret donošenja novih medijskih zakona«, s ciljem da se iznesu aktualni problemi u području informiranja nacionalnih manjina i formuliraju konkretni prijedlozi za njihovo prevladavanje.

Nakon uvodnog obraćanja direktorice *Suzane Paunović* i uvodne riječi koju je uputio predsjednik Koordinacije *Borče Veličkovski*, nazočnima se obratila i *Gordana Predić*, državna tajnica u Ministarstvu kulture i informiranja. Ona je

onalnih manjina i nastaviti će s ovakvim načinom sufinanciranja projekata na jezicima nacionalnih manjina, i suradnjom s nacionalnim vijećima nastojati riješiti probleme koji mogu biti daljnja smetnja za ostvarivanje prava nacionalnih manjina na informiranje na materinjem jeziku. U pripremi je prednacrt nacrt zakona o javnom informiranju i medijima i možemo reći kako imamo pretposljednju sliku nacrt koji će otići nadležnim ministarstvima, a konačna će rješenja biti poznata za 15-ak dana», rekla je ona.

NITKO SE NE ŽELI PRIVATIZIRATI

IZMJENA ČLANKA 10.

Darko Sarić Lukendić je predložio da se izvrši izmjena članka 10. postojećeg nacrt zakona i da se umjesto postojeće formulacije koja se odnosi na osiguravanje dijela sredstava od strane Republike, Autonomne Pokrajine ili lokalne samouprave, za rad medija koji objavljuju informacije na jezicima nacionalnih manjina formulacija odnosi samo na rad medija na jezicima nacionalnih manjina.

radni sastanak okarakterizirala kao pravi način da se čuje mišljenje predstavnika nacionalnih vijeća s jedne strane, kao i odgovor ministarstva s druge strane, kada su u pitanju mediji. »Ministarstvo je ostvarilo dobru i konstruktivnu suradnju s nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, uvažavajući u najvećoj mjeri njihova mišljenja o pristiglim projektima na jezicima naci-

Šefica odjela za medije pri misiji OEES-a *Dragana Solomon* istaknula je, aludirajući na činjenicu da su predstavnici nacionalnih vijeća zabrinuti za mogućnost ugrožavanja stečenih prava, kako radna skupina koja je radila na nacrtu zakona nije imala za cilj težnju da se ugroze stečena prava nacionalnih manjina, niti je to imala misija OEES-a

koja je vršila monitoring. »Stečena prava ne smiju biti ugrožena, ali novim zakonskim rješenjima moraju biti ostvarena i ustavna prava koja posjeduje svaki građanin ove zemlje, na objektivno i profesionalno informiranje. Mene brine problem privatizacije jer se nitko ne želi privatizirati, pa sad i lokalne postaje imaju program na više jezika, a taj stav je ugasio medij-

PRIJEDLOZI, SUGESTIJE, NEDOUMICE

Predstavnici nacionalnih vijeća iznijeli su veći broj prijedloga, sugestija i nedoumica u svezi s odredbama koje reguliraju pravo na informiranje na jezicima nacionalnih manjina, privatizaciju i financiranje manjinskih medija. Neki od njih su da se preispri-

ZADRŽATI DRUŠTVENU BRIGU

»Imajući u vidu značaj pokrajinskih tiskanih javnih glasila koja imaju značajnu ulogu i višedesetljetnu bogatu tradiciju, Tajništvo se zalaže da listovi na jezicima nacionalnih zajednica radi očuvanja stečenih prava i ubuduće zadrže dosadašnju društvenu skrb i pažnju i da njihov položaj ni u statusnom ni u financijskom smislu ne smije biti doveden u pitanje«, rekla je Smilja Maksimović, iz pokrajinske administracije.

sku reformu 2007.«, kazala je Solomon.

O konkretnim rješenjima nacrt ili kako ga sad zovu prednacrt zakona o javnom informiranju, govorila je *Snežana Pečenčić*, načelnica u sektoru Ministarstva kulture i javnog informiranja: »Strategija predviđa da ne može biti ugrožena razina stečenih prava nacionalnih manjina. Nacionalna vijeća će imati mogućnost biti osnivači zaklada koje su izdavači medija, što će biti posebno regulirano Zakonom o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina«, kazala je Pečenčić.

ta kršenje stupnja dostignute razine prava i nadležnosti, da se preispita koliko se dovodi u pitanje članak 79. Ustava RS, da se osigura posebno poglavlje u zakonu koje će se odnositi na informiranje na jezicima nacionalnih manjina, da se izmjene Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina i Zakon o javnom informiranju i medijima usuglase, da se predvidi osiguranje emitiranja emisija na manjinskim jezicima na RTV i RTS itd. Sastanku su ispred HNV-a nazočili *Darko Sarić Lukendić* i *Ankica Jukić-Mandić*.

M. H.

ZAPOČELI PROGRAMI U OKVIRU »DUŽIJANCE 2013.«

U očekivanju žetve

Nekadašnji stari običaj zahvale Bogu na rodu

pšenice izrastao je u jedinstveni kulturni

projekt koji ima posebno mjesto u Subotici i

okolici u okviru kojega se predstavlja stvara-

laštvo, običaji, tradicija Hrvata Bunjevac

Blagoslovom žita na salašu *Albe Stipića* u Maloj Bosni 25. travnja započela je svetkovina Dužijance, koja će kroz niz manifestacija različitog sadržaja trajati sve do posljednje nedjelje kolovoza. Nekadašnji stari običaj zahvale Bogu na rodu pšenice, kroz 103 godine svetkovanja, izrastao je u jedinstveni kulturni projekt koji ima posebno mjesto u Subotici i okolici u okviru kojega se predstavlja stvaralaštvo, običaji, tradicija Hrvata Bunjevac.

SALAŠARSKA I GRADSKA

Predsjednik Organizacijskog odbora »Dužijanica 2013« *Marinko Piuković* podsjeća kako je izvorno Dužijanica na ovom podneblju ukorijenjena pod tim imenom označavala završetak žetve i žetvenih poslova na njivi. Slavlje po završetku risa priredivalo se na svakom salašu, odnosno imanju. »Bandaš je sa svojim risarima nakon završenog posla na njivi dolazio gazdi na salaš i izvijestio ga je da je posao gotov, te se takav veliki rad završavao veseljem. Bandaš je čovjek koji vodi svoju skupinu risara i ujedno je ne samo prvi u kosidbi, nego i ugovara

poslove s vlasnicima imanja i odgovaran je za cjelokupan ugovoreni posao. U toj skupini su radile i žene risaruše. Dok su muškarci radili posao kosidbe, žene su najčešće skupljale žito u snoplje i vezivale ga. Zapravo, posao na njivi je bio završen onda kada je sve to skupljeno u snoplje i sadiveno u krstine, te se govorilo da je žito bilo spašeno. Naravno, taj dio posla na njivi bio je kod gazde dočekan s velikom radošću, ne samo zato što je posao odrađen, nego i rod spašen, jer više vremenski uvjeti nisu mogli nanijeti veliku štetu«, kaže Piuković.

On ističe kako svoje utemeljenje Dužijanica dobiva 1911. godine kada ju je svećenik *Blaško Rajić* prvi puta uveo pod svodove crkve,

te na svetoj misi zahvalnici s bandašom, bandašicom i cijelim pukom zahvalio za sretno završenu žetvu i rod. »Naravno, tada se još uvijek na salašima i imanjima ručno kosilo i dužijance su se priredivale u izvornom obliku, ali usporedo se odvijala i u crkvi. Polovicom prošlog stoljeća ručni rad praktički nestaje a zamjenjuju ga kombajni, međutim Dužijanica ima svoj kontinuitet od 1911. sve do danas, kada obilježavamo 103. Dužijancu. Taj se kontinuitet održao upravo održavanjem u crkvi, s tim što je 1968. prvi puta bila organizirana kao gradska manifestacija. Od 1993. godine crkveni obred i gradska manifestacija su sjedinjene i kao takve i danas ih proslavljamo«, ističe *Marinko Piuković*.

»DUŽIJANCA 2013.« S 24 PRIREDBE

Po tradiciji, i ovogodišnji Organizacijski odbor »Dužijance« imenovao je gradonačelnik, čini ga 38 članova, a za dopredsjednika imenovan je *Pero Horvacki*. Usvojen je i program u kojemu nema većih izmjena u odnosu na prijašnje, a obuhvatit će ukupno 24 manifestacije. Zbog financijskih problema i stečaja ove godine izvršni producent neće biti HKC »Bunjevačko kolo« već Hrvatsko nacionalno vijeće.

Prva priredba, blagoslov zelenog, mladog žita svake se godine organizira na drugoj njivi. »Organizacijski odbor se trudio da ova manifestacija ne bude uvijek na jed-

nom mjestu nego na raznim destinacijama u i prigradskim naseljima. Za domaćine se biraju ljudi koji su u agraru i zemljoradnji, a koji su u mogućnosti prihvatiti takvu vrstu organizacije. Istodobno, ta obitelj na neki način uživa ugled u cijeloj zajednici kao domaćin blagoslova žita, jer će na istoj njivi biti održano i natjecanje risara», objašnjava Marinko Piuković.

Sljedeća priredba bit će 23.

ca s Dužijancom, ali vjerovao se da ivanjski vjenčici štite od vatre, požara i nevremena usjeve i polja. Ove godine planiramo tiskati mali flajer s opisom običaja, jer posjetitelji taj sadržaj ne poznaju dovoljno», kaže Piuković.

On ističe kako je novi sadržaj u okviru ovogodišnjeg programa Dužijance znanstveni kolokvij u organizacija Zavoda za kulturu voždanskih Hrvata naslov-

BLAGOSLOVLJEN TEMELJ KOPILOVIĆEVOG KRIŽA

Preko puta njive u kojoj je blagoslovljeno žito u tavan-kutskom ataru posvećen je temelj Kopilovićevog križa koji će biti obnovljen u sklopu projekta »Bunjevački put križa«. Temelj je blagoslovio tavankutski župnik preč. Franjo Ivanković.

ljen: »Dužijanca u očima etnologa«, koji će biti održan u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Osim izložbi slika, književnih večeri, folklor-

nih i tamburaških nastupa, te »Dužijance malenih«, tradicionalno prije središnje gradske manifestacije dužijance će biti održane i u okolnim selima: Starom Žedniku, Bajmoku, Tavankutu, Maloj Bosni, Đurđinu i Mirgešu.

TURISTIČKA MANIFESTACIJA?

Na pitanje može li Dužijanca postati prepoznatljiva turistička manifestacija, Marinko Piuković ističe kako posjetitelji ovu manifestaciju najčešće prepoznaju kroz gradsku povorku i predaju kruha gradonačelniku, premda se niz priredbi održava kroz nekoliko mjeseci. Ipak, smatra kako dvije manifestacije - natjecanje risara i ukrašavanje gradskih izloga - mogu biti turistički atrak-

lipnja »Priskakanje vatre na sv. Ivana Cvitnjaka«, koja će biti održana na salašu *Stipana Kujundžića* u Maloj Bosni. Riječ je o novijem sadržaju koji je uvršten u program Dužijance prije tri godine.

»Taj narodni običaj nije samo zastupljen u našem krajevima, već i u Dalmaciji, Hercegovini, pa se pretpostavlja da su ga naši stari donijeli u ove krajeve. Djevojke beru ivanjsko cvijeće, pletu vjenčice koje stavljaju na glavu, a nakon preskakanja vatre i narodnih plesova, te ivanjske vijence stavljaju pod trem salaša. Taj gotovo zaboravljeni običaj nema jakih povezni-

BLAGOSLOVOM ŽITA U MALOJ BOSNI ZAPOČELA DUŽIJANCA

Za Božjim stopama

Na blagdan Svetoga Marka apostola, po kojemu se utječe protiv nevremena, za dobro vrijeme i bogatu žetvu na salašu *Albe* i *Jozefine Stipić* u Maloj Bosni služena je sveta misa koju je predvodio župnik iz Male Bosne vlč. *Dragan Muharem*, a suslavili su preč. *Franjo Ivanković* i mons. *Andrija Anišić* s velikim brojem vjernika iz Male Bosne, okolnih mjesta i Subotice. Poslije mise procesijom se pošlo u njivu gdje je blagoslovljeno mlado žito u vjeri da će ovogodišnji rod biti bogat.

Ovim je činom započela ovogodišnja »Dužijanca« u Subotici, a na ovoj će njivi biti održano i ovogodišnje Takmičenje risara.

K. M.

tivne. »Natjecanje risara bi stvarno moglo zaživjeti u punom kapacitetu zato što je to i vizualno lijepa manifestacija, posjetitelji u njoj mogu i sudjelovati jer se mogu prijaviti kao kosci žita, a istodobno ima i gastronomski ugođaj što je risarski ručak kao autentična hrana risara koju su oni jeli na njivi. To je sve zanimljivo za one koji žele tako što doživjeti, sudjelovati u tome ili bar vidjeti. Ukrašavanje izloga je također, po mom mišljenju, značajna manifestacija, koja je možda neprimjetna za nas Subotičane, ali je zanimljivo za svakoga tko dođe sa strane u Suboticu i vidi gradske izloge prodavaonica ukrašene žitom i slamom. Mislim da bi to trebalo popularizirati kako bi cijeli grad bio u duhu žetvenih svečanosti. Sada je samo nekoliko takvih prostora, ali mislim da bi se to moglo proširiti«, smatra Marinko Piuković.

Na koncu, kada je riječ o financijama za ovogodišnju Dužijancu, kao i obično, budući da je ona gradska manifestacija, najviše novca za održavanje izdvaja Grad Subotica – 1,3 milijuna dinara, a već treću godinu zaredom najveći sponzor je privatno poduzeće Confido Tim koje je darovalo 300 tisuća dinara. »Prošlogodišnja Dužijanca je koštala oko tri milijuna dinara. S programom smo i ove godine aplicirali u pokrajinska tajništva, te i od njih očekujemo značajna sredstva, a još oko trećinu nedostajućeg novca planiramo osigurati iz sponzorstava i Republike Hrvatske. Radit ćemo na tome da kvalitetu programa zadržimo kakva je bila i do sada«, zaključuje predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance Marinko Piuković.

S. Mamužić

BLAGDAN SVETOG MARKA U LEMEŠU

Nije baš sve glatko išlo

Na blagdan Svetog Marka evanđeliste u Lemešu je služena sveta misa u crkvi rođenja Blažene Djevice Marije. Tradicionalno za ovaj blagdan HBKUD »Lemeš« donosi mlado žito na oltar za blagoslov. Ove godine je to uradilo Predsjedništvo udruge na čelu s predsjedavajućim *Markom Vilićem*. Mjesni župnik *Antal Egedi* je služio svečanu svetu misu. U propovijedi se osvrnuo na život svetog Marka i njegov doprinos širenju evanđelja. Po završetku euharistijskog slavlja vjernici i župnik zajedno odlaze do najstarijeg križa u selu, podignutog 1796. godine, da se pomole za dobar urod i da nas Spasitelj zaštiti od nevremena.

Da nije išlo sve glatko govori činjenica da su na misi bili nazočni i članovi bunjevačkih udruga iz Sombora i Lemeša. Oni su poslije blagoslova kod križa automobilima izašli do kraja sela gdje su s župnikom blagoslovili njivu s žitom. Doista u Lemešu je postojao običaj za Svetog Marka da se izađe u atar i blagoslovi parcela s žitom, ali se išlo u procesiji. Procesija je bila potpuna - s propećem, barjacima, kadihom, nebom i presvetim oltarskim sakramentom. Nadamo se da Lemeš neće doživjeti sudbinu Sombora za Dužijancu. Moram napomenuti da župnik u crkvi nije spominjao ni jednu organizaciju niti se bilo kome obraćao kao gostu i organizatoru, što ukazuje da ni on nije zauzeo stav prema novonastaloj situaciji. Nadamo se, kad se malo stišaju strasti, da ćemo moći sjesti za stol i dogovoriti se kako dalje. Za sve ovo bi nam trebala i potpora šire hrvatske zajednice. Mi smo mala sredina, u selu živi 2535 stanovnika, od toga 1455 Mađara, 581 Hrvat, 549 Srba, 217 Bunjevaca i 193 ostalih nacionalnosti. Ova struktura pokazuje da nas je malo i da bez potpore ne možemo. Naša udruga ne želi kukati, nego i dalje vrijedno raditi.

Lucia Knezi

ZLATKO MAROSIUK, OMBUDSMAN GRADA SUBOTICE

Pomoć građanima je moja osnovna radna zadaća

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Vrijeme je prvosvi-banjskog praznika, međunarodnog dana radnika i izvrstan povod za opsežniji pogled na pitanje radničkih prava koja su u vremenima sadašnjice sve ugroženija. Diplomirani pravnik *Zlatko Marosiuk* već nekoliko godina obavlja dužnost ombudsmana Grada Subotice i zasigurno je jedna od najpoznatijih osoba za razgovor na ovu temu.

HR: Kakav je općenito odnos funkcije ombudsmana prema radnicima i s kojim se sve slučajevima susrećete u svom radu ?

Povodom međunarodnog praznika 1. svibnja želio bih najprije svim radnicima čestitati međunarodni praznik rada. U okviru svoje djelatnosti i obveze davanja mišljenja o ugroženosti ili povredi ljudskih prava u Gradu Subotici, ombudsman Grada Subotice je uvijek isticao i smatrao da je ovo pravo, kao jedno od osnovnih ljudskih prava, u gradu najugroženije od svih ljudskih prava. To smo isticali u naša zadnja tri godišnja izvješća, najvažnijem dokumentu koji ombudsman predstavlja Skupštini koja ga je izabrala. Brojni su primjeri kršenja ovoga prava i ne samo to, već i da se kroz tržište rada može lako uočiti da se i dalje pogoršava položaj radnika. Mi smo se susretali s predmetima gdje su poslodavci pokazivali

izrazito i bahato nepoštovanje prava radnika, najčešće kroz nezakonite otkaze, računajući na dugotrajne i skupe sporove. Zarade se često i dalje ne isplaćuju na vrijeme, prisutna su višemjesečna kašnjenja u isplati. Nešto je poboljšán odnos prema isplati doprinosa, ali to samo zahvaljujući najnovijim zakonskim propisima. Imali smo prijave i za klasične slučajeve mobinga i to, što je najgore, u državnim ustanovama.

HR: Koji su instrumenti vašeg neposrednog djelovanja i na koji način se ono provodi u praksi?

Položaj ombudsmana je specifičan. On se zasniva na neovisnosti, samostalnosti, znanju, autoritetu i kod nas posebno na upornosti i želji da se pomogne stranci.

Specifičnost institucije se ogleda u tome što nemamo pravo izricanja sankcije. Odlukom o ombudsmanu je propisano da utvrđujemo ima li povrede ili nema povrede prava građana. Ukoliko utvrdimo da nema povrede, o tome obavještavamo i upravu i javnu službu, kao i podnositelja pritužbe, a ako utvrdimo da je došlo do povrede prava sačinjavamo odgovarajuće mišljenje s prijedlogom ili preporukom za postupanje uprave, odnosno javne službe. Posebna specifičnost naše odluke je neka vrsta žalbe, jer tijela koje kontroliramo imaju

***Sve prisutnija povreda ljudskih prava*
Zapaženi rezultati na polju rješavanja sporova*
Odlična suradnja s brojnim društvenim institucijama****

moćnost da u roku od 15 dana daju svoju primjedbu. Nakon tog roka u daljnjem roku od 15 dana tijelo uprave, odnosno javna služba, dužni su pismeno obavijestiti ombudsmana o poduzetim mjerama. Ukoliko javna služba ili uprava ne obavijesti ombudsmana ili ne postupi po preporuci, ombudsman obavještava tijelo koji vrši nadzor, a nakon toga se obavještava javnost putem sredstava javnog informiranja, a također se izvještava i Skupština grada kroz godišnji izvještaj.

HR: Predočite nam na konkretnom primjeru određene rezultate koje ste postigli tijekom trajanja vašeg mandata?

Da li se kod zaštita prava radnika radi o strahu ili nečemu drugom, u svakom slučaju radnici koji se obrate ombudsmanu dobijaju adekvatnu poduku. Brojni su tu, tako da kažem uspjesi ombudsmana, u ovoj oblasti smatram da je najveći uspjeh naše kancelarije bio promjena stava Vrhovnog suda u odnosu na dokumentaciju koja je

potrebna prilikom prijavljivanja kod Nacionalne službe za zapošljavanje tehnološkog viška, gdje je bilo propisano da ukoliko poslodavac ne isplati otpremninu koju je dužan po zakonu isplatiti, onda radnik treba dati pismenu izjavu da se odriče iste. Čak je bilo i dvije presude tadašnjeg Vrhovnog suda, mi smo kod tadašnje predsjednice *Vide Petrović Škero* ukazali da je ovaj stav pogrešan i zauzet je ispravan stav Upravnog odjela Vrhovnog suda Srbije, i što je najvažnije, našim angažiranjem isti je sproveden kroz sve filijale Nacionalne službe u Srbiji. Kad smo kod tzv. sustavnih pogrešaka u zadnje vrijeme smo naišli na ponašanje Agencije za privredne registre, odnosno problem brisanja osoba ovlaštenih za zastupanje i predstavljanje, a poduzeće se i dalje vodi kao aktivno poduzeće. Što je tu problem? Više nema ovlaštene osobe da raskine radni odnos sa zaposlenim radnicima kojima se, najčešće, kod takvih poduzeća ne isplaćuje niti zarada, tako da je ovo baš klasičan primjer kršenja prava na rad, ne uzimajući u obzir teškoće pronalaska novog radnog mjesta, ovakvi radnici su spriječeni u zasnivanju novih radnih odnosa, i to je očiti primjer klasičnog kršenja prava na rad. Samo u prošloj godini mi smo uspjeli riješiti tri ovakva predmeta, uz suradnju sa Sindikatom u Subotici i Nacionalnom službom.

HR: S kojim sve institucijama surađujete u vašem radu na zaštiti prava građana?

Izuzev stručne pomoći, kao i iz napred navedenih primje-

ra, imamo dobru suradnju i sa Sindikatom u Subotici, a također i s Nacionalnom službom za zapošljavanje i s Fondom mirovinsko-invalidskog osiguranja. Također, uvijek dobijemo tražene podatke i od Filijale Porezne uprave u Subotici. Mislim da je dobra suradnja i s nadležnom inspekcijom rada. Ako ništa od navedenog ne uspije, odnosno uz zajedničku suradnju s napred navedenim službama i Sindikatom, mi smo kroz naš program besplatnog pravnog zastupa-

nja u stanju pomoći radnicima koji su dobili nezakonit otkaz ili im nisu isplaćene zarade. Tu se pokreće postupak pred mjerodavnim sudom, radnici dobivaju stručnu odvjetničku pomoć u zastupanju. U okviru ovog programa oko 50 posto su sporovi koji se pokreću iz oblasti radnih odnosa.

HR: S obzirom na to da već godinama obavljate ovu iznimno odgovornu društvenu funkciju, koja je svojim djelovanjem neposredno involvirana u tekuće radničke probleme, kako osobno vidite trenu-

tačno stanje u našem društvu?

Ovo bi moglo biti djelomično i političko pitanje, a želio bi naglasiti kako ombudsman ne smije biti članom niti jedne političke stranke, a ja to tumačim da se niti ne smije baviti politikom. Na ovo pitanje mogu odgovoriti kroz prizmu predmeta, odnosno kroz obraćanje zbog problema koje naše stranke imaju i zbog toga nam se obraćaju. Imamo jako puno obraćanja u oblasti socijalne zaštite, što je jasan pokazatelj da je situacija

unaprijediti samo poboljšanjem ekonomskog položaja stanovništva. Kancelarija se u ovoj oblasti stvarno trudi odgovoriti definiciji predsjednika međunarodnog ombudsmanskog instituta, a to je: »Ombudsman je netko tko pomaže građanima«.

HR: Po kojem modelu je ustrojena subotička kancelarija ombudsmana i koje sve uvjete mora ispunjavati osoba izabrana na ovu funkciju?

Institucija ombudsmana je prvi put ustanovljena u Švedskoj 1809. godine i ova institucija danas postoji u više od 100 zemalja u svijetu. Institucija je organizirana ili jedinstveno na razini jedne države, postoje pokrajinski, a postoje i lokalni ombudsmeni. Također, postoje i specijalizirani ombudsmeni npr. radi zaštite finansijskih ili drugih sličnih prava. U samim kancelarijama ombudsmana postoje pojedine službe ili zamjenici ombudsmana koji se specijaliziraju za posebne oblasti zaštite ljudskih prava, kao primje-

rice za zaštitu prava nacionalnih manjina, zaštitu prava djeteta, zaštitu prava invalida i osoba s posebnim potrebama, prava ranjenih grupa i sl. Slično kao i u Srbiji u pojedinim zemljama postoje te naprijed navedene tri razine ombudsmana, a najslabija organizacija ove institucije je u Španjolskoj, gdje postoji nacionalni ombudsman, ombudsman pojedinih pokrajina, npr. Katalonije, i ombudsmeni po gradovima. Najviše lokalnih ombudsmana ima u Italiji, negdje oko pet stotina. Uglavnom podjela na modele organizacije ovih kancelarija

u društvu veoma loša. Brojni su problemi građana, od kako sam već naveo problema koji imaju u oblasti prava na rad, veliki broj socijalnih slučajeva, problemi raseljenih lica s Kosova, problemi u okviru ostvarivanja kako starosne tako i invalidske mirovine... Prošle je godine eskalirao problem neovjeravanje zdravstvenih knjižica, gdje su bila ugrožena i prava djece, a kao posljedica lošeg ekonomskog položaja ima i predmeta u svezi s nasiljem u obitelji i drugim sličnim stvarima. Mislim da se ova socijalno-ekonomska situacija može

su tzv. danski i švedski model. U Republici Srbiji, kao i kod nas u gradu, organizacija je utvrđena prema danskom modelu, koji daje šire ovlasti ombudsmanu. Švedski model je strogo stvarno nadležan i može raditi samo striktno ono što mu je dano u nadležnost. Znači mi smo ovlašteni, a takav je i opći stav da kontroliramo poštovanje prava građana i pratimo ostvarenje i poštovanja ljudskih prava u gradu. Odlukom o zaštitniku građana su propisani uvjeti za postavljenje zaštitnika građana, kojeg postavlja Skupština, i ti uvjeti su da je to ugledno i političko nepristrana osoba, koja je državljanin Republike Srbije, da je diplomirani pravnik, s položenim pravosudnim ispitom, da ima najmanje 10 godina radnog iskustva, da poznaje rad uprave, da nije osuđivana za kaznena djela i da poznaje jezike koje su u službenoj uporabi na teritoriju Grada Subotice.

HR: Zbog čega je važno da ombudsman po profesiji bude diplomirani pravnik?

Moje mišljenje je kako svaki pravnik treba imati položen pravosudni ispit. Zašto – zato što mu osim stručnog usavršavanja i nadogradnje pruža i jedan od osnovnih elemenata funkcije ombudsmana, a to je neovisnost, znači pravnik s položenim pravosudnim ispitom uvijek se može, osim rada u državnim institucijama, okrenuti privatnoj praksi i ne ovisi puno od položaja na kojem je trenutno. Osim navedenoga ova institucija vodi postupke protiv tijela uprave i javnih službi ako se radi o povredi propisa i opštih akata. Također, ona vodi jednu vrstu istrage, kada traži podatke, dokumentaciju, obavještenja od uprave ili vrši saslušanje lica pozvanih radi davanja izjave. Znači sve

povrede koje kontroliramo su uvijek prethodno, odnosno moraju biti utvrđene nekim propisom, općim aktom. Zato je značajno da ombudsman bude pravnik, jer se tu radi o pravnoj regulativi, te je potrebna stručna osoba koja će na objektivan, stručan, neovisan način pružiti znanje i utvrditi postoji li određena povreda. Također bih naglasio da nije samo pravo ono što vodi ombudsman u gradu, već to može biti i pravičnost, kada je u odnosu na postojeći pravni propis potrebna visoka razina i stručnosti i odnosa prema nastalom problemu. Također, ombudsman je nadležan predlagati izmjenu ili dopunu općih akata, te pokrenuti postupak pred Ustavnim sudom. Zbog svega pobje-nog smatram kako je izuzetno važno da ombudsman bude pravnik po struci.

HR: Možete li nam praktično predložiti neke aktualne akcije koje trenutno provodite?

Najznačajnija akcija ili program koji vodimo je program besplatnog pravnog zastupanja, on u našem gradu traje od 2008. godine. Prvo smo bili uključeni u zajednički program koji je išao u suradnji s Katalonskim ombudsmanom, pokrajinskom Vladom i Odvjetničkom komorom Vojvodine. Krajem 2010. sredstva koja su osigurana u tom programu su potrošena, ali mi smo zaključili sporazum s Odvjetničkom komorom Subotice i sada se taj program provodi na gradskoj razini i on je stvarno besplatan, jer ne iziskuje nikakve troškove grada. Program je poznat, odnosno zasnovan je na Pravilniku Odvjetničke komore i ovu uslugu mogu ostvariti nezaposleni, osobe koje po članu porodičnog domaćinstva imaju prihod

manji od socijalnog minimuma, nositelji socijalne pomoći i osobe pogođene nasiljem u obitelji. Zahtjevi se podnose u kancelariji zaštitnika građana, a zajednička komisija, u kojoj su predstavnici Odvjetničke komore i ombudsman utvrđuju jesu li osobe koje su podnijele zahtjev ispunile uvjete. U okviru ovoga programa, pošto je potrebno priložiti pismene dokaze, odnosno potvrde Porezne uprave, Katastra, ovjerenu izjavu o članovi-

BIOGRAFIJA

Zlatko Marosiuk je rođen 1955. godine. U Subotici je završio osnovnu školu i Gimnaziju, na Pravnom fakultetu u Novom Sadu diplomirao je 1979. godine. Radio je u Zorki, Azotari, bio zastupnik tvrtke FS International, a dužnost suca za prekršaje obnašao je od 1998. do 2006. godine. Na funkciju gradskog ombudsmana u Subotici postavljen je u lipnju 2006. godine.

ma obiteljskog domaćinstva, uspjeli smo dogovoriti s nadležnim tijelima da su ove potvrde oslobođene od plaćanja administrativnih taksi. Također, iako se ni komisija, a ni ombudsman ne miješaju u predmet kada je on dospio na sud, znam da su ove naše stranke oslobođene plaćanja taksi podnošenja tužbe i presude do okončanja spora. Ovim putem se zahvaljujem prvenstveno Odvjetničkoj komori Subotice, kao i naprijed navedenim nadležnim tijelima.

HR: Kancelarija ombudsmana bavi se u svom radu

i medijacijom. Kako se provodi ovaj postupak tzv. mirnog rješavanja sporova?

Tako je. Značajan je rad i na pojmu medijacije, odnosno mirnom rješavanju sporova putem posrednika. To je stalni zadatak u okviru nadležnosti, propisan je Odlukom o ombudsmanu, tu smo imali značajnih uspjeha, naročito ističem jedan predmet mirnog rješavanja sukoba na nacionalnoj osnovi. To je bio pionirski predmet u Srbiji, jer za sada ni Zaštitnik građana RS, ni Povjerenik zaštite od diskriminacije nisu rješavali ovakve predmete. Svake godine smo imali velikih predmeta, gdje smo rješavali pojedine kolektivne probleme, poput naplate štete na Paliću, problem radnika 29. novembra, otpremnina, program službene odjave, odnosno prijave prebivališta, a prije donošenja novog Zakona o prebivalištu i boravištu i sl.

HR: Na koncu, tko vam se najčešće obraća za stručnu pomoć?

Prošle godine smo imali 1288 obraćanja, najviše su bila pitanja iz oblasti građansko-pravne zaštite (362), osobnog stanja (90), radnih pitanja (204), mirovinskih pitanja (92), postupaka protiv javnih poduzeća i tijela uprave (88), i ostatak ide na obiteljske odnose, poreze, obrazovanje, nezaposlenost i sl. Po socijalno-ekonomskom položaju najčešće su to siromašni građani, građani koji su već obijali pragove mnogih institucija, a mi ne vodimo stranke po nacionalnoj i spolnoj pripadnosti. Smatram da su svi građani pred ombudsmanom jednaki i nastojimo poduzeti sve što je u našoj moći kako bismo pomogli svakom tko nam se obrati za pomoć.

OKRUGLI STOL »URBANI ŠOKCI 8« U OSIJEKU I SOMBORU

U Osijeku

Panonski kontekst šokačke i bunjevačke kulture i tradicije

U Osijeku i Somboru prošloga je vikenda, u petak 26. i subotu 27. travnja, održan još jedan okrugli stol u organizaciji Udruge Šokačka grana iz Osijeka i Udruženja građana »Urbani Šokci« iz Sombora, osmi po redu, a kada neko događanje tako uporno bilježi učestalost, prijeti da preraste u tradiciju. Tema ovogodišnje sesije je »Panonski kontekst šokačke i bunjevačke kulture i tradicije«, a organiziran je uz potporu Grada Osijeka, Osječko-baranjske županije, osječkih tvrtki - Pivovara, Vodovod, Belje, Euroherc i Poljoprivredni institut, te Generalnog konzulata RH u Subotici, Grada Sombora i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Baš je o tomu govorio ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov i istaknuo kako je velika čast Zavoda sudjelovanje u ovako velikom projektu. Zavod je odnedavno i sunakladnik zbornika s okruglih stolova, što je i programska orijentacija Zavoda, da u suradnji sa znanstvenim, kulturnim i

obrazovnim institucijama s prostora Republike Hrvatske pokuša osnažiti, s jedne strane vidljivost tema koje se tiču hrvatske zajednice u Srbiji, i s druge strane dio nastojanja da se organizirane i programski osmišljenije pristupi obradi onoga što jest povijesna baština Hrvata u Bačkoj, Srijemu i Banatu i onoga što je danas svakidašnjica.

AKTUALNOST TEME

Skup je otvorila mr. Vera Ertl pozdravivši sve sudionike i goste okruglog stola iz Hrvatske, Mađarske i Srbije i ukazala je na aktualnost teme ovogodišnjeg susreta. Prostor omeđen Dunavom i Savom zemljopisni je i stanišni prostor šokačko-bunjevačkog življenja, etničkih zajednica Šokaca i Bunjevaca nastanjenih na ovim prostorima prije 300 i više godina. Povijesne su to granice prostora na kojima su živjeli i žive Hrvati, a reflektivnost prostora moguće je čitati u književnim djelima. Na tom zajedničkom prostoru kulturološko-povijesne pove-

znice Šokaca i Bunjevaca pripadaju interkulturalnom naslijeđu koje određuje hrvatski identitet, a koje se dalje odražava i na širi, europski prostor.

Kako je na samom početku susreta predstavljen i prethodni zbornik, dvobroj sa 6. i 7. okruglog stola, govorili su Goran Rem i Helena Sablić-Tomić. Ona je kao priređivačica zbornika lirske dočarala atmosferu, te pohvalila sve sudionike prethodnih sesija, a kroz njih je prošlo dvjestotinjak autora, te istaknula recenziju Dubravke Božić-Bogović čiji pristup odlično korespondira s dobro premreženim poimanjem identiteta kojega omeđavaju gradovi Vinkovci, Slavonski Brod, Osijek, Sombor, Baja, Mohač, Pečuh i Subotica.

IZLAGANJA

Prof. dr. Goran Rem govorio je o Panoniji i panonizmu, prof. dr. Helena Sablić-Tomić o »Panonskoj gastro kuharici«, prof. dr. Ivica Djurok o problematici identiteta hrvat-

ske zajednice u Mađarskoj, mr. Janja Juzbašić o muzeološkoj prezentaciji u funkciji očuvanja identiteta, prof. Tomislav Žigmanov o identitetskim sastavnicama Bunjevaca u djelima Veljka Petrovića, prof. Katarina Čeliković o panonskoj topografiji u kalendaru »Subotička Danica«, prof. dr. Stjepan Blažetin o djelima Stanislava Prepreka, prof. Vlasta Markasović o panonskim obrisima u pjesmama Slavka Mađera i Marija Šeremešić o zastupljenosti šokačkih tema u »Miroljubu«.

Među sudionicima su bili još i Alojzije Stantić, koji je sudionik od drugoga okruglog stola, a govorio je o salašima i onome što je od njih ostalo, o osuvremenjivanju koje neki nazivaju osnivanjem farmi. Zvonimir Pelajić iz Plavne prvi je puta bio u Osijeku kao sudionik okruglog stola, a govorio je o stanju identiteta Bunjevaca i Šokaca u Bačkoj i težeći boljitku nastojao je osvijetliti lik i djelo znamenitih Hrvata koji su životom i radom vezani za Plavnu.

Na prostoru omeđenom Dunavom i Savom, kulturološko povijesne poveznice Šokaca i Bunjevaca pripadaju interkulturalnom naslijeđu koje određuje hrvatski identitet, a koje se dalje odražava i na širi, europski prostor

U Somboru

SESIJA U SOMBORU

Druga sesija okruglog stola održana je u Somboru. Radni dio skupa otvorio je načelnik Zapadnobačkog okruga *Dušan Jović* koji je istaknuo da se Sombor, osim svojim zelenilom i ustanovama kulture, možda ponajviše ponosi time što u Somboru i okolici živi više od 20 raznih nacija. »Hvala vam što čuvate vašu tradiciju. Hvala vam što samim tim čuvate i tradiciju Grada Sombora«, kazao je Jović.

Zvonko Tadijan, predsjednik KPZH Hrvata »Šokadija« iz Sonte govorio je o toponimima Sonte i okolice kao dijelu šokačke baštine. Iz izlaganja Tadijana moglo se čuti o tomu da u Sonti postoji dio čiji je naziv »Tri sikire«, dio koji se zove Valpovo, dio s nazivom Rokovci. »Postoji i dio koji se zove Mandinovci. Objašnjenje za to je da je taj dio Sonte izgrađen s druge strane pruge kada se naselje širilo. Podignuto je nekoliko novih kuća, a u svakoj je živjela barem jedna Manda. Postoje razni toponimi koji se koriste u Sonti, a po mom je mišljenju važno da su oni živući i da su među mještanima i danas u uporabi. Nisu zaboravljeni«, kazao je Tadijan.

»Simboli identiteta i suvremena sredstva komunikacije« bio je naslov teme koju je prezentirala mr. sc. *Ljubica Gligorević* iz Vinkovaca. Prof. dr. sc. *Sanja Vulić* iz Zagreba govoreći o jeziku *A. G. Matoša* istaknula je da je Matoš u tekstu »Lijepa naša domovina« pisao da je hrvatski jezik proizvod odnosa Hrvata prema Hrvatskoj i prema hrvatskoj prirodi i zato taj jezik ima posebne boje, zvukove, oblike, osebujan je kao Hrvatska. »Matoš je pisao da je svaka prava umjetnost nacionalna i iz tog razloga internacionalna umjetnost ne može postojati, budući da nema internacionalnog umjetničkog izlaza. Izričaja koji bi bio razumljiv u jednakoj mjeri svim narodima svijeta i koji ne bi bio svojom genezom nacionalni. Književnost i poezija su najnacionalnije, jer su vezane posebnim narodnim jezicima. Mislim da se moramo ovih Matoševih razmišljanja sjećati, pogotovo u današnje doba globalizacije Europske Unije, kada se u zapečak stavljaju mali jezici«, zaključila je profesorica Vujić. O Matošu je u svom izlaganju govorila i prof. *Marina Jermić* iz Iloka, ali u kontekstu susreta srijemske književne trojke – *Matoš, Benešić, Velikanović*.

ŽENA U ŠOKAČKOM PISMU

Katarina Horvat i *Kristina Malbašić*, studentice Odjela za kulturologiju iz Osijeka, govorile su o ženi u šokačkom ženskom pismu. One su promatrale šokačko žensko pismo autorica iz XIX. i XX. stoljeća i usporedile ga s ženskim likovima književnika. »Autorice dublje psihološki analiziraju svoje likove, čime se čitatelju pruža višestranost čitanje njihovih identiteta. Svi njihovi ženski likovi imaju razlog zašto su takve kakve jesu. Važno je ne promatrati ženu u šokačkom pismu jednostrano i linijski, nego interdisciplinarno i složeno kao što je njihov identitet. Žene šokačkog ženskog pisma tematski i stilski pripadaju korpusu suvremenog hrvatskog ženskog pisma«, zaključila je *Kristina Malbašić*. *Zdenka Mitić* iz Monoštoru govorila je o Monoštoru, gdje su Šokci očuvali svoju kulturnu baštinu. Prema riječima *Zdenke Mitić* velike zasluge za to ima i prirodna izliranost sela od velikih prometnica i susjednih mjesta.

»Veza bačkih Šokaca sa Šokcima Srijema, bosanske Posavine i srednje Bosne« tema je o kojoj je govo-

rio *Ivica Ćosić Bukvin* iz Vrbanje. Na kraju somborskog dijela ovog okruglog stola govorilo se o kolima, a rad »U Panoniji sam se kola naigrala i lipog svita nagledala« priredile su profesorice *Sanja Šušnjarić* iz Vrbanje i mr. sc. *Vera Erl*. »Kolo kao narodni ples panonske zone doživljava svoje brojne transformacije. Ne toliko u svojoj strukturi, koliko se mijenja percepcija nositelja i njegovatelja kulture zavičaja. Kolo je bilo metafora mladosti i vrlina, do metafore nacionalnog naslijeđa i identiteta. Sve se to objedinilo u kolu posljednjih 300 godina«, kazala je *Sanja Šušnjarić* i dodala da su se kola igrala često i svaka prigoda koristila se da bi se zaigralo u kolu, pa se plesalo čak i u korizmi, ali tajno.

U kulturno-umjetničkom dijelu programa u recitalu »Život čudo stvori« stihove su govorili: *Dejana Jakiš, Lea Jevtić, Emina Firanj, Aneta Firanj* i *Dalibor Beretić*, sudjelovale su i pjevačke grupe UG »Tragovi Šokaca« iz Bača i »Kraljice Bodroga« iz Bačkog Monoštoru, a priređena je i izložba slika *Cecilije Miler* »Panonija«.

S. Žebić i Z. Vasiljević

IN MEMORIAM: IVAN BONUS (STARI SLANKAMEN, 4. III. 1943. – ZAGREB, 24. IV. 2013.)

Kulturni prvak protjeranih Srijemaca

Nakon duge i teške bolesti u Zagrebu je 24. travnja preminuo pučki pjesnik, glazbenik i društveni djelatnik *Ivan Bonus*. Rođen je 4. ožujka 1943. u Starom Slankamenu od oca *Josipa* i majke *Jelene* rođ. *Nerandžić*. Odrastao je u seljačko-ribarskoj obitelji u rodnom Srijemu, a još je kao vrlo mlad počeo samouko pjevati i pisati stihove. Završio je samo osnovno obrazovanje jer je kao jedino muško dijete u obitelji bio prinuđen baviti se poljoprivredom.

Kao sedamnaestogodišnjak uključio se u rad Kulturno-umjetničkog društva »Stjepan Radić« u Novom Slankamenu (danas Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Stjepan Radić«), gdje je kroz dramsku i glazbenu sekciju počelo njegovo javno djelovanje, a kasnije je u okviru tog društva osnovao i literarnu sekciju. Odglumivši na desetke uloga u dramama i raznim skečevima te pjevajući pred publikom, postao je vrsni amaterski zabavljač, a skladao je i nekoliko tamburaških pjesama za KUD »Stjepan Radić« u kojem je djelovao.

Jedan je od osnivača Demokratske stranke Hrvata Vojvodine (DSHV) u Subotici 1990. i član njegova Vijeća te osnivač Ogranka DSHV-a Slankamen. Na prvim parlamentarnim izborima neposredno nakon raspada SFR Jugoslavije bio je kandidat te stranke, a nedostajalo mu je samo 13 glasova za ulazak u Narodnu skupštinu Jugoslavije. Zbog prijetnje ubojstvom bio je prisiljen

odseliti se u Zagreb 1991. godine, gdje je 28. prosinca iste godine s istomišljenicima osnovao Zajednicu protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, a nešto kasnije i Zavičajni klub Slankamenaca. Osim što je utemeljitelj

Zajednice bio je jedno vrijeme i njen glavni tajnik te, gotovo do svoje smrti, član Glavnog odbora, najvišeg tijela Zajednice. U svom bogatom književnom opusu izdao je 21 knjigu, a bio je i član Uredničkog vijeća časopisa »Zov Srijema« i njegov stalni kolumnist, te je pisao i za glasilo Zavičajnog kluba Hrtkovčana »Gomolava« i druge listove zavičajnog značenja. Godinama je nastupao

na kulturnoj manifestaciji Đakovački vezovi, a jedan je od osnivača Sijela pisaca Slavonije, Baranje i Srijema, čije je sjedište, u čast dotad najstarijega pučkog pjesnika *Tune Gavranovića*, bilo u Đeletovcima. Sijelo je izdalo

cijelu Hrvatsku i recitirati o domoljublju i čovjekoljublju, pri čemu je svugdje bio rado dočekivan i slušan.

U povodu Dana neovisnosti Republike Hrvatske predsjednik Republike Hrvatske dr. sc. *Ivo Josipović* odlikovao ga je 11. listopada 2012. godine »Redom hrvatskog pletera« za izniman i uspješan doprinos u promicanju razvitka i unapređivanju tradicijskih vrijednosti i baštine protjeranih Hrvata te očuvanju vlastitog kulturnog identiteta u širokoj lepezi hrvatske kulture.

Djela: *Miris oranice* (Indija, 1979); *Sremica* (Beograd, 1988); *Bitka kod Slankamena* (Zagreb, 1991); *Rodila mi se mati* (Čakovec, 1992); *Vapaj domovine* (Zagreb, 1993); *Sunce moje malo* (Zagreb, 1995); *Progonstvo naše* (Zagreb, 1995); *Uskrsnuće* (Biblioteka Srijemski Hrvat, Zagreb, 1996); *Vinovita* (Zagreb, 1997); *Sretan vam Božić, anđeli* (Zagreb, 1998); *Prosuti biseri* (Zagreb, 2000); *Čemer u grlu* (Zagreb, 2000); *A zašto, Visosti?!* (Zagreb, 2002); *Cvjetići ljubavi* (Zagreb, 2003); *10 000 godina Hrvata* (Zagreb, 2006); *Sesvetski oblak* (Zagreb, 2006); *Pleter* (Zagreb, 2008); *Hrvatski usud i Vinovita* (Biblioteka »Srijemski Hrvat«, Zagreb, 2010); *Sretan vam Uskrs, sunca moja mala* (Zagreb, 2011); *Uskrsnuće* (2. nadopunjeno izdanje, Zagreb, 2011); *Moj voljeni i kićeni Srijeme* (Biblioteka »Srijemski Hrvat«, Zagreb, 2011).

Zlatko Žužić

ONO ŠTO STE ODUVIJEK HTJELI ZNATI, A NISTE SE USUDILI PITATI

Energetska decentralizacija Vojvodine

Vojvodina je bogat predio, ali ne samo poljoprivredno. Vojvodina posjeduje izvjesne količine nafte, kao i termalnih voda. No, uglavom se najpraktičnijim izvorom energije smatra struja. Nerijetko se može čuti kako Vojvodina ne posjeduje rijeke pogodne za hidrocentrale, kao ni zalihe ugljena, te je time energetska ovisna o središnjem dijelu zemlje. To je jedan od razloga zašto energetska autonomija ne postoji.

Ipak, ne misle svi tako. Nove tehnologije obnovljivih izvora energije omogućuju da struju proizvode i oni koji su ranije bili veliki uvoznici električne energije. Dakle, radi se o sunčevoj energiji, energiji vjetra, biomasi.

SOLARNA ENERGIJA

Sustavi solarnih kolektora na maloprodajnom tržištu prilagođeni su pojedinačnim seoskim i salašarskim gazdinstvima koji nemaju pristup klasičnoj strujnoj mreži. Oni ne proizvode mnogo struje, tj. moraju raditi na nižoj voltaži, drugim žaruljama. Solarna energija je za pojedinačna rješenja, nije pogodna za zajednice. Ne može neki solarni sustav ni približno zamijeniti ustaljenu mrežu, a količina sunčanih dana je za naše podneblje tek donekle odgovarajuća.

Međutim, predio oko Subotice spada u sunčane regije Europe, pa je u budućnosti moguće da niknu površine koje će stvarati solarnu energiju. Prema nekim kalkulacijama stručnjaka, pojedinci za uvođenje tehnologije

Zašto je Vojvodina energetska izdržavana regija, može li se to promijeniti, i zašto neće?

za korištenje energije sunca trebaju uložiti koliko i za uvođenje plina, oko tri tisuće eura.

ENERGIJA VJETRA

No, gledajući sadašnju razinu tehnologije, ukupni potencijal energije vjetra u Srbiji iznosi oko 1300 MW instalirane snage, što je približno 15 posto ukupnog eneretskog potencijala u Srbiji. Ovi kapaciteti potencijalno mogu proizvesti oko 2.3 TWh električne energije godišnje. Glavna područja za dobivanje struje od vjetra su Jastrebac, Stara planina, Kopaonik, Juhor, Suva planina, Tupižnica, Krepoljina, Ozren, Vlasina, kao i područje grada Vršca.

Posebno je zanimljiva Vojvodina, koja na gotovo dvije trećine svoje površine ima prosječnu godišnju brzinu vetra od 4 m/s, a neophodnih 5 m/s može se naći na nekoliko lokacija: Vršac, Bela Crkva, Indija, Irig, Kikinda, Sombor, Novi Sad i Srijemska Mitrovica. Dakle, šestinu potreba za strujom mogli bismo zadovoljiti na ovaj način. Nije slučajno prije sto godina krajolik bio prošaran vjetrenjačama.

BIOMASA I BIOPLIN

U sferi biomase kombinira se proizvodnja toplote i struje, a imamo potencijal za iskorištenje briketa i peleta. Upotreba drvnog peleta i briketa je vrlo popularna u zemljama s velikom preradom drveta, a danas se sve više ide na proizvodnju i uporabu peleta i briketa od žetvenog ostatka. Šira upotreba briketa i peleta neće se dogoditi dok ne poraste cijena struje.

S druge strane imamo bioplin koji na temelju statističkih podataka može nadomjestiti oko 20 posto cijelog uvoza prirodnog plina, kroz adekvatne tehnološke procese u stočarstvu, navodi se u studiji »Stanje i razvoj biomase u Srbiji« autora dr ing. strojarstva *Branimira Jovanovića* i dipl. ing. elektrotehnike *Miroslava Parovića*.

BIOETANOL

Vojvodina ima uvjete oko 25 posto vlastitih energetskih potreba zadovoljiti bioetanolom, koji se dobiva proizvodnjom iz industrijskog bilja. U našoj ravnici postoje velike

poljoprivredne mogućnosti koje nadilaze potrebu za hranom i sav taj višak se može iskoristiti za proizvodnju bioetanol. To se procjenjuje na 400.000 litara, odnosno mogli bismo biti samodostatni za četvrtinu potrošnje goriva motornih vozila.

ŽELJE I POKUŠAJI

Prije više vremena predsjednik Vlade Vojvodine *Bojan Pajtić* primio je predstavnika tvrtke »Notos-wind power« iz Kanade *Miodraga Andrića*, s kojim je razgovarao o mogućnostima ulaganja u podizanje vjetrogeneratora na teritoriju općine Belo Blato. Razmišljalo se o ulaganju preko 20 milijuna eura za podizanje 17 vjetrogeneratora ukupne snage 20 mw u iduće četiri godine. Inače, u Vladi Vojvodine formiran je i Savjet za korištenje energije vjetra kao obnovljivog izvora energije, a već ima desetak investitora s potpisanim protokolom o suradnji za izgradnju vjetrogeneratora na nekoliko lokaliteta u Vojvodini.

Sporazum o energetskeo zajednici jugoistočne Europe obvezuje našu zemlju na usvajanje europskih direktiva usmjerenih na povećanje korištenja alternativnih izvora energije.

Naravno, konkretizacije neće biti dok se ne postave pravila igre. Ako ulagači ne budu imali jasnu računicu, ako se svake godine bude mijenjala tarifa struje iz obnovljivih izvora, razvitka gore navedenih energija neće biti.

Nikola Perušić

U PLAVNI ODRŽANI V. DANI A. G. MATOŠA I DR. JOSIPA ANDRIĆA

Spoj različitih segmenata kulture

Manifestacija koja je u početku bila oda dvojici velikana Andriću i Matošu, poprimila je sadržaje u kojima se odaje spomen i drugim zaslužnim velikanima zavičajno povezanim uz ovaj kraj

Pola desetljeća očuvanja i predstavljanja nacionalnog identiteta i kulturne baštine završeno je, po mišljenju predsjednice HKUPD-a »Matoš« Plavna *Kate Pelajić*, vrlo uspješno. »Ova manifestacija, koja je u početku bila oda dvojici velikana *Andriću* i *Matošu*, poprimila je sadržaje u kojima se odaje

spomen i drugim zaslužnim velikanima zavičajno povezanim uz ovaj kraj. Time su u potpunosti ispunjeni cilj i svrha najznačajnijeg dvod-

HKUPD-a »Matoš« i uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

PRVI DAN

Svečano otvorenje manifestacije upriličeno je u predvorju Osnovne škole »Ivo Lola Ribar« nastupom »Matoševe« ženske pjevačke skupine s Andrićevim zapisima narodnih pjesama iz Plavne i otvorenjem izložbe »Sjećanje na Julija Njikoša«. Predsjednica »Matoša« *Kata Pelajić* govorila je o Juliju

gih prigoda. Potom je uslijedila sv. misa u župnoj crkvi sv. Jakova koju je predslavio vlč. *Josip Štefković*. Poslije sv. mise održana je svečana akademija. Program koji je vodila *Tonka Šimić* sastojao se iz dva dijela. Predsjednica je pozdravila goste, a zatim su se publici obratili konzulica savjetnica u Generalnom kon-

Marijanov, učenice VIII. razreda, a potom su podijelili publici simbolične darove kao iznenađenje – stihove *Alekse Kokića* nalijepljene na krila leptira, što su ih izradili toga dana na radionici koju su vodile *Katarina Čeliković* i *Bernadica Ivanković*. Pjesnik *Josip Dumendžić Meštar* govorio je svoje stihove.

Sanja Vulić i Tomislav Žigmanov

nevnog kulturnog skupa u Plavni. Publici i sudionicima omogućen je doživljaj gotovo svih područja umjetnosti, a manifestacija je postala svojevrsni model interkulturalnosti spojem različitih segmenata kulture koji nadilaze lokalni značaj i dobivaju višedimenzionalni kulturni karakter», rekla je predsjednica.

Peti dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića održani su u Plavni 27. i 28. travnja u organizaciji mjesnog

Njikošu, te pročitala pismo *Vere Svobode-Njikoš* u kome ona zahvaljuje organizatorima za ono što su uradili na spomen imena i djela njezinog supruga. On je, kako je navela u pismu, boravio s njom u Vojvodini često, a bili su i na praznovodbi »Na vrbi svirale« davne 1956. godine u Plavni. Ona je izrazila žaljenje što je spriječena koncertom u Lisinskom nazočiti ovom kulturnom događaju, ali se nada da će biti još dru-

zlatu Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš-Pečkaj*, te *Mata Matarić*, zastupnik u Skupštini APV i predsjednik HKPD »Vladimir Nazor« iz Sombora. Oni su pozdravili nazočne i iznijeli svoja mišljenja o manifestaciji i njezinom značenju.

Prvi dio akademije pripremili su najmlađi članovi društva i učenici koji u školi pohađaju nastavu hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. U okviru programa otpjevali su pjesmu *Alekse Kokića* »Đaće ući« i izveli recital uz vođenje *Marije*

U drugom dijelu programa koji je pripremio i osmislio prof. *Vojislav Temunović* nastupio je tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta, a za svaku je pohvalu interpretacija vokalne solistice iz Tavankuta *Veronike Vojnić Mijatov*. Treba istaknuti i pjesmu »Božur« *Alekse Kokića* koju su uglazbili *Marko Sente* i *Siniša Kujundžić*, a izvedena je na Prvom festivalu bunjevački pisama u Subotici. Svečana akademija završena je izvedbom dvaju kola što je bio dobar uvod za zajed-

ničko druženje i večeru čime je završio prvi dan manifestacije.

DRUGI DAN

Drugi dan manifestacije započeo je svetom misom, a potom su uslijedila predavanja. Dr. sc. *Sanja Vulić* govorila je o književnom radu dr. Josipa Andrića. O Andriću se vrlo malo znalo, a u posljednje vrijeme njegov rad se sve više istražuje i sve ono o čemu je pisao i za što se zalagao. Interesantna je njegova veza sa Slovacima, s Lužičkim Srbima i zalaganje za njih. Povukla je paralelu kako su neke stvari o kojima je Andrić pisao u Srijemskoj elegiji i danas aktualne teme, kao primjerice klimatske promjene, eksploatacija šuma, doseljavanja stranaca, nemarni liječnici, ravnatelj škole nezainteresirani za opću kulturu. Andrić je imao bogat rječnik i interesantna i duhovita zapažanja o svemu, pa je tako jednom zapisao za ženu brbljivicu: »Ima jezik kome je uvijek tijesno za zubima«, što bi se i danas moglo reći za ženske priče uz ispijanje kave.

Publika u predvorju škole

velikana u Vojvodini« koji se nastavlja i u 2013. godini. U tom kontekstu približio je nazočnima zasluge, dostignuća i djela *Alage*, *Beata Bukinca*, *Kokića* i drugih. U ovoj godini na raznim manifestacijama govorit će se o našim velikanima i njihovim zaslugama. Ovo je težak zadatak, a pri tome nedostaju i potrebna sredstva, dodao je *Žigmanov*.

Željko Anić iz Tovarnika govorio je o Društvu A. G. Matoš iz Tovarnika, o tome kako Plavna i Tovarnik u tom

TRAJNA INSPIRACIJA

Kao što je već uobičajeno, na manifestaciji su sudjelovali članovi HLU »Cro Art« iz Subotice koji su priredili zanimljivu izložbu svojih radova nastalih na likovnoj koloniji na Beravi. Glumci Male scene Hrvatske čitaonice iz Subotice izveli su komediju »Tamburaški oproštaj« autora teksta i režije *Marjana Kiša*. Oba dana sudionici Dana mogli su nazočiti svetim misama u župnoj crkvi sv. Jakova, čime su se uključili u obilježavanje 200. obljetnice ove crkve.

Ostvarenjem svih ovih sadržaja može se zaključiti da Matoševi i Andrićevi dani, te mjesna udruga kulture »Matoš« u Plavni imaju svoju trajnu inspiraciju u svom radu i sigurnu budućnost opstanka.

DOJMOVI

»HKUPD 'Matoš' svojim petogodišnjim radom i ovom manifestacijom opravdalo je svoje postojanje, a uvažavanjem prošlosti i sadašnjosti otvorilo je vrata za budućnost ove udruge i opstojnost

Hrvata u ovom kraju. I ove godine je za pohvalu što je ravnateljica škole u Plavni *Svetlana Nedimović* pomogla ovoj manifestaciji ustupanjem prostora«, kazala je članica »Matoša« *Višnja Kovač* iz Vajske.

»Ova manifestacija zamišljena je kao kulturni događaj koji bi trebao sadržati razne pristupe u cilju očuvanja identiteta šokačkih Hrvata u ovome kraju. Pri tome mislim na etnografiju, povijest, teologiju, književnost, ali i folklor koji, kao što vidim ima sve više objektivnih poteškoća u radu. Mislim kako je ova manifestacija u svojih 5 godina održavanja ispunila očekivanja«, rekao je član NO »Matoša« *Mirko Džanić*.

»Andrić je stvarao umjetničku glazbu nadahnut bogatstvom šokačkog melosa i želio je narodnu umjetnost oplemeniti i uzdići na višu razinu. To neki još uvijek ne razumiju. Na ovim 'Danima' su me ugodno iznenadila djeca koja izučavaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i to je temelj za našu budućnost«, rekao je među ostalim *Vinko Vinković*.

Zvonimir Pelajić

Slikari

Ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov* govorio je o projektu »Godine hrvatskih

pravcu trebaju sudjelovati i zajednički obilježiti stotu obljetnicu Matoševa rođenja.

Ribe dolova (II. dio)

I toliko je dosta za spokoj

Unizinskim (ciproidnim) vodama najpoznatija riba je šaran (karp). Rodonačelnik je riba iz familije Ciprinus. Ima ga više feli, a triba se sitit i vretenastog hamade crnog šarana kojeg smo još u pedesetim godinama vaćali u Paliću i Ludašu, a danas ga više nema u vodama Bačke.

Ribolovci šarana vole pecat jel ga nije lako nadmudrit i uvatit, a uvaćen na udici furtom se i zdravo otima. Ositna je razlika u ilu ako je šaran iz plitke, muljevite pa još i zagađene vode (Palić), ili iz bistrije i čistije vode dola, iz rike ili ribnjaka koji se ne napaja vodom iz rike. Nuz šarana u ritovima su živili:

– karasi: bili, sunčani, zlatni (u Paliću ga nema već više od dvadeset godina), a posljednji put smo ga uvaliti prija desetak godina u dolu Čika kod Tornjoša;

– gavčica, najmanja i najlipča slatkovodna riba; kruptica, kesega, uklija, krkuša, deverika, crvenperka, bodorka, čik(ov), sabljjar (bila riba) živi u velikim čoporima, vretenast je i mesnatog hrbata, a ispečen (meni) šmekom je ravan pečenim giricama; karaši: bili, sunčani, a zlatni karaš, skoro je okrugli, kojeg smo do prija tridesetak godina u izobilju vaćali u Paliću,

Ludašu i okolo u dolovima, a danas je ridak, posljednji put smo ga uvaliti prija desetak godina u dolu Čika kod Tornjoša; linjak, na udici se zdravo otima, u dolu ga ritko ima, dobrog je šmeke (ima ga u ritu kod Martonoša, a uvalio sam ga i kod Malog Beograda); štuka, zovu je slatkovodni razbojnik, u plitkoj vodi kao u dolu osića se kao da je u ribljem raj, na udici u otimanju zna pokazat male vratolomije, meso joj soparno i dobrog šmeke, a njezina džigerica (jetra) je ritki delikates; grgeč (bandar), ritka, bila riba dobrog šmeke, visnik je zagađenja vode, med ribama on najprija uquine; bili grgeč (slnavac, balavac); patuljasti som (turpan) štetočina, proždire šaranovu oplodenu ikru, dobrog je šmeke, ali ga triba znat uvatit jel na hrbatnoj i bočnim perajima ima ko vrv igle oštre bodlje.

Ovo je nadvoje-natroje ređanje riba u dolovima sa čistacima.

Ribe su u dolu samo dio lanca suživota močvare u nizini.

Salašari su kadgod u ritu nadovat ribe zdravo ritko vaćali vrčkama, a podiko ga iz čunja u kanikuli, u litnjem snu, učoporane nabado dvo-paroškim vilama kao osti-

ma. Ribolovom kao pasijom (strast) se nisu bavili jel su držali da je pasija danguba, ne donosi hasnu. Zato ribu nisu ili (jeli), a imali su je nadovat.

Bilo je i kadgod ribolovaca koji su iz pasije vaćali ribu sersamom – sa štapom od bambusa ili od izdanka lišnjaka. Onda fabrike još nisu pravile strunu za ribolov, pa su misto nje hasnirali učirizovanu dretvu (sarački konac), a plovak je bio gušćije pero ili vrv ogri-zina. Udice su se kupovale ili su ih pravili majstori kovači. S takim sersamom se riba obično vaćala iz čunja, a njegov je imo samo podikoji salašar, obično kojem je ledina bila pod dolom (udarala [dodirivala] u dô).

Voda u dolu sa više feli riba i poribljena sa šaranima kapitalcima (za priplod), smudom, somom – pod stručnim nadzorom, sa udešenim mistima za ribolov (staze i astali), sa čuvarima i propisima kad, kako i koliko ribe se mož uvatit, vratit u vodu ili ponet – mož bit i od gospodarske hasne. Di je rit udešen za gospodarsku hasnu sa ribolovom kao pasijom, tamo je i kraj oko njegov udešen za odmor čeljadi koja se ne bave tom pasijom, a došli su se odmorit daleko od buke i vreve civilizacije. Tamo su staze napravljene za vozikanje u kolima sa zapregom, staze za jašenje, biciglovanje, pa i tabananje po ravni, nuz poljodilce di neće smetat jedni drugima. To na više mista mož vidit (vidio sam) u komšin-skim, a još bolje uređeno u daljim i uređenijim zemljama npr. u Madžarskoj kod Kiškunhalaša, u Nimačkoj, Bavarska, okoliš Ulma i dr.

Blagodati ravni dolova drugačije su od blagodati mora ili planina i one se med sobom ne mogu poredit, valja izbor pripuštit čeljadetu.

SA ROGLJA

Herostrat

Da su se o dolovima u subatičkom ataru starali ljudi kojima je ravan sa dolovima bila u srcu, ne bi uništili đurđinsko-vantelečke dolove i njeve dotoke. Danas bi na više mista, umisto uništeni dolova, imali ribnjak ili jezero za odmor, kao na Kapunji, u Bačkoj Topoli, Kanjiži, Svilojevu, Novom Kneževcu i dr. di su pametni ljudi spasili dolove. U Starom Žedniku dô nisu isušili, nisu ostvarili herostratski naum, al su dilomice uništili dô na Kočandi, a tili su ga proširit za odmor.

Sitimo se učinka maloumnog Grka Herostrata koji je 356. g. pr. Kr. u Efezu zapalio i zauvik uništio Artemidin (božica lova, prirode i dr.) hram, jedno od sedam svicki čuda Starog vika.

KAKVE NAKNADE PRIPADAJU RODITELJIMA U PODIZANJU DJECE

Poticaji za treće dijete u obitelji

*** Osim roditeljskog dodatka za prva četiri rođena djeteta, uvedenog prije 11 godina kao pravo iz republičkog proračuna, od ove godine po novoj odluci poticaj stiže za novorođenče koje je treće dijete u obitelji, u obliku 24-mjesečne naknade po 12.000 dinara iz vojvođanskih sredstava ***

Na koje naknade iz različitih proračuna i na kakvu pomoć roditelji danas mogu računati u dolasku prinove u obitelji? Gordana Vidaković je voditeljica Odjela za društvenu

dijete u iznosu od 5.000 dinara. Od početka ove godine podneseno je 150 zahtjeva, kaže Gordana Vidaković dodajući, da je od 15. veljače Grad preuzeo regresiranje troškova boravka u predškolskoj ustanovi za djecu trećeg i četvrtog reda rođenja, što je ranije, do kraja 2012. financirala Pokrajina.

Zanimljivo je da se na ovaj način u predškolski boravak smješta čak 500 mališana. Uz to je Grad odskora uveo pravo na naknadu troškova parovima u procesu izvan-tjelesne oplodnje i to za treći pokušaj, ukoliko se roditeljstvo ne ostvari u prva dva (što je pravo iz zdravstvenog osiguranja). Također postoji mogućnost dodjele sredstava za dodatne potrebe pružanja obrazovne, zdravstvene i socijalne podrške djetetu, o čemu razmatra komisija po konkretnom zahtjevu.

NOVA ODLUKA O NAKNADI

Do kraja godine postojalo je pravo o jednokratnoj naknadi za prvorodeno dijete, blizance, trojke i četvorke, iz pokrajinskih sredstava, i ono je prestalo važiti s 31. prosincem, s tim da se isplaćuje još samo za djecu rođenu do tog datuma, po zahtjevima koji u međuvremenu prispijevaju. No, Vlada Vojvodine izglasala je mjeru za podršku rađanju

trećeg djeteta u obitelji na sljedeći način: sve obitelji u kojima se treće dijete rodi(lo) od 1. siječnja 2013. godine imaju pravo na 12.000 dinara mjesečne novčane naknade u trajanju od 24 mjeseca.

Nepromijenjeno je ostalo pravo na roditeljski dodatak za prva četiri rođena djeteta, uvedeno 2002. godine, a ostvaruje se iz republičkih sredstava.

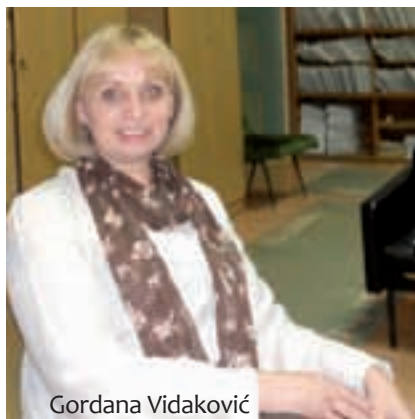
»Roditeljski dodatak za prvorodeno dijete isplaćuje se u jednokratnom iznosu i trenutno iznosi 36.271 dinar, a za drugo, treće i četvrto dijete isplaćuje se u 24 mjesečne rate«, kaže Gordana Vidaković, dodajući da je za roditeljski dodatak za prvo dijete u ovoj godini podnijeto 150 zahtjeva, za drugo 109, treće 45 i četvrto 13. Za drugorođeno dijete sada se isplaćuje 141.836 dinara (tj. mjesečno 5.909), za treće 255.294 (mjesečno 10.637) i četvrto 340.388 (mjesečno 14.182 dinara).

Po ovome, poseban položaj, sada s novom pokrajinskom odlukom, dobiva TREĆE dijete, jer se kroz roditeljski dodatak tijekom dvije godine mjesečno isplaćuje 10.637 dinara iz republičkih fondova, i još 12.000 dinara također tijekom dvije godine iz pokrajinskih sredstava, a nakon toga pripada mu besplatan smještaj u vrtiću (što sada plaća Grad).

DJEČJI DODATAK ZA TISUĆE RODITELJA

Generacije u poznim godinama spominju da su prije nekoliko desetljeća dječji dodaci bili velika pomoć obiteljima s djecom. No, njihovo sudjelovanje u obiteljskim primanjima vremenom se umanjivalo i danas dodatak za jedno dijete mjesečno iznosi svega 2.449 dinara (ili 3.184 kod samohranih roditelja). Pravo je određeno visinom roditeljskih primanja, te dječji dodatak ostvaruju samo obitelji čija primanja po članu kućanstva mjesečno ne prelaze 7.815 dinara (ili 9.378 dinara kod samohranih roditelja), pa ipak i tako tijekom jedne godine uobičajeno ima oko 4.000 nositelja ovog prava, što je još jedan od pokazatelja teškog ekonomskog položaja mnogih obitelji s djecom. Tako će mnogi među njima, kao primatelji dječjeg dodatka sada imati pravo na povlastice u korištenju struje ili plina po Uredbi o energetske zaštice kupcu. Podnošenje zahtjeva po spomenutoj Uredbi je u tijeku. Iz republičkih sredstava isplaćuje se i naknada troškova boravak u predškolskoj ustanovi za djecu bez roditeljske skrbi i za djecu sa smetnjama u razvoju.

K. Korponaić

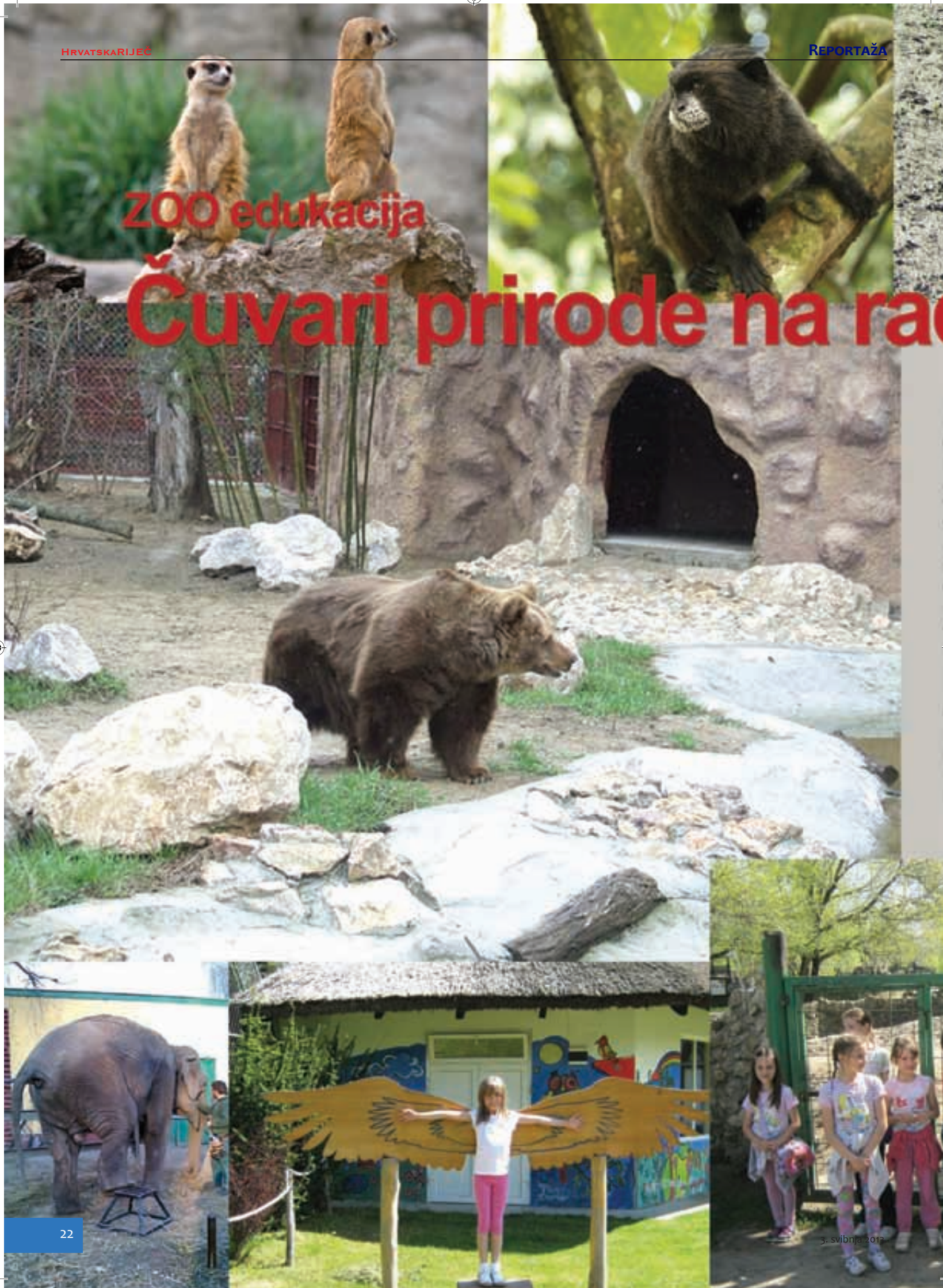
Gordana Vidaković

brigu o djeci u Gradskoj upravi u Subotici, s uvidom u sva roditeljska prava iz općinskog, pokrajinskog i republičkog proračuna, s pregledom i o broju podnesenih zahtjeva, jer se upućuju ovom Odjelu.

»Iz sredstava proračuna Grada od prošle godine isplaćuje se jednokratna pomoć trudnicama u iznosu od 20.000 dinara, bez obzira da li su zaposlene ili ne, s pravom da podnesu zahtjev kada uđu u 28. tjedan trudnoće a prebivalište im je na teritoriju Subotice. Od početka godine podneseno je oko 350 zahtjeva, a tijekom jedne godine ih je oko 1300-1400. Isplate su redovite. Iz proračuna Grada od 2009. godine isplaćuje se i roditeljski dodatak za prvo

ZOO edukacija

Čuvari prirode na ra

Radnom zadatku

Dokaz da je konačno stiglo proljeće možda nije jedna lasta, ali jest cvrkut ptica u ranu zoru i rode koje su se vratile iz dalekih krajeva. Takav je slučaj bio i ove godine. Nakon uspješnog putovanja u gnijezdo pokraj ZOO vrta vratile su se rode. Izgrađen je potpuno novi brlog za medvjeda, a za posjetitelje je izgrađen a mala pećina iz koje se kroz staklene otvore može vidjeti medvjed u brlogu i u volijeri. Čitav prostor su oplemenili i pećinski crteži. Iznad pećine izgrađena je terasa koja omogućuje posjetiteljima pogled iz malo drugačije perspektive ne samo na medvjeda već i na tigrove i okolicu. Ambijent je upotpunjen i malim slapom koji osim estetskog značaja obavlja aeraciju vode u jezeru u kome je oformljen eko sustav i gdje medvjed može loviti ribu.

Svakako, ploče s informacijama na trima jezicima, o mrkim medvjedima, čovjeku i medvjedu i pećinama, radoznalijim posjetiteljima pružaju i zanimljive informacije koje pomažu i učenicima. Učenici nižih razreda OŠ »Vladimir Nazor« iz Đurđina koji u srijedu su posjetili Zoološki vrt »Palić«. U okviru izbornog predmeta »čuvari prirode« svakog mjeseca razgledaju životinje u njihovim umjetnim staništima i biljke u botaničkom vrtu. S učiteljicama Vericom Farkas i Branislavom Vasišević učenici imaju i radne zadatke kao što su pisanje eseja o doživljajima u ZOO vrtu i crtanje onoga što su vidjeli.

S dolaskom lijepog vremena, buđenjem proljeća i prirode, i ZOO vrt produžuje radno vrijeme i za posjetitelje je otvoren svaki dan od 9 do 19 sati.

N. S.

3. svibnja 2013.

VIŠE OD TRI GODINE GRADE CESTU OD BEZDANA DO KUPUSINE

Obećali, pa zaboravili

Cesta Bezdan-Monoštor-Kupusina treba bolje povezati područja Sombora i Apatina, čije se katastrske općine nalaze u okviru Specijalnog rezervata prirode »Gornje Podunavlje«

O izgradnji ceste postoji odluka Vlade Srbije, ali ona nikada nije realizirana. U Ministarstvu regionalnog razvoja kažu kako Grad nije pribavio sve potrebne suglasnosti, pa dionica koju je trebao financirati NIP nije urađena. Grad se sada prijavio na novi državni natječaj tražeći ponovno sredstva za nedovršenu cestu. Priča je počela prije više od tri godi-

je završena samo dionica od Bezdana do Monoštora. Dio od Monoštora do Kupusine nije asfaltiran i samo je manja dionica presvučena tucanikom.

URAĐEN SAMO DIO CESTE

Odluku da se iz sredstava Nacionalnog investicijskog plana financira cesta od

stupne ceste prema mostu. Projektom je predviđena i izgradnja 5,5 kilometara puta Bački Monoštor – Kupusina. Vrijednost cijeloga posla bila je 160 milijuna dinara, a financiranje pola-pola. Grad Sombor trebao je izdvojiti 85 milijuna, a isto toliko i NIP.

Od cijelog planiranog posla uređen je samo dio i to asfaltiranje puta Bezdan-Monoštor. Nova cesta koja ide istom tra-

tadašnje ministricе za NIP Verice Kalanović ostalo samo obećanje.

TKO NIJE IZVRŠIO OBVEZE?

Za razjašnjenje smo se obratili Ministarstvu regionalnog razvoja i lokalne samouprave i Odjelu za komunalne poslove Grada Sombora. U spomenutom ministarstvu doslovce

Češka ćuprija

Cesta Bezdan Monoštor

ne pompozno, uz zajednički obilazak trase gradonačelnika Nemanje Delića i ministricе Verice Kalanović, kada je najavljena izgradnja ceste od Bezdana preko Monoštora do Kupusine. U ovaj se projekt krenulo uz obrazloženje da se na taj način povezuju dvije lokalne samouprave – Sombor i Apatin, ali i da se na taj način put prema granici skraćuje za 30 kilometara i pospješuje razvoj turizma i gospodarstva. No, od danih obećanja urađen je dio, jer

Bezdana do Kupusine Vlada Srbije je donijela još početkom 2010. godine. Riječ je o lokalnoj prometnici od Bezdana do Monoštora i dalje obrambenim nasipom od Monoštora do atara Kupusine kao i rekonstrukciji mosta na Velikom bačkom kanalu. Projektom je bilo predviđeno da se u razdoblju od 2010. do 2012. godine rekonstruira oko šest kilometara puta Bezdan – Monoštor i most »Češka ćuprija« na Velikom bačkom kanalu, kao i pri-

som kao i stara široka je 5,5 metara i duga 5,2 kilometra. U te je radove iz proračuna Grada Sombora uloženo 93 milijuna. Tu se i stalo i od kraja polovice prošle godine nikakvih radova na planiranom projektu više nema. Radova nema, ali zato spomenuta cesta dobro dođe u stranačkim prepucavanjima između lokalne vlasti oličene u DS-u i njoj najžešće opozicije oličene u URS-u oko toga tko je kriv što cesta nije dovršena i što je obećanje

kažu: »Ministarstvo regionalnog razvoja i lokalne samouprave inzistira na poštovanju zakona i procedura u realizaciji svakog infrastrukturnog projekta. Kako bi realizacija mogla otpočeti projekt mora imati prethodno sve potrebne suglasnosti i dozvole od nadležnih institucija. S obzirom na to da dionica ceste od Bačkog Monoštora do Kupusine dijelom prolazi kroz zaštićeno područje, neophodna je suglasnost nadležnih institucija kako bi se

cesta realizirala. S obzirom da nisu dostavljene sve potrebne suglasnosti, tadašnje Ministarstvo za NIP nije moglo početi realizaciju projekta i pored osiguranih sredstava za njegovo financiranje. Na naš upit je li te suglasnosti trebala pribaviti Gradska uprava Sombor, odgovor je bio potvrđan. Iako smo se Odjelu za komunalne poslove obratili pitanjem je li Grad dostavio sve potrebne suglasnosti za ovaj projekt, konkretan odgovor na to nismo dobili.

Umjesto toga dobili smo odgovor da Grad Sombor ponovno traži sredstva i dionicu od Monoštora do Kupusne prijavio na novi natječaj Ministarstva regionalnog razvoja i lokalna samouprave.

Odgovarajući na naš upit o značaju ove ceste, načelnica Odjela za komunalne poslove *Paula Vukašinić* kaže kako Monoštor ima važan položaj, jer se nalazi u središtu Specijalnog rezervata prirode »Gornje Podunavlje«. Od graničnog prijelaza s Mađarskom kod Brega Monoštor je udaljen 15 kilometara, a od prijelaza Batina s Republikom Hrvatskom deset kilometara. Od Apatina je udaljen devet kilometara. Katastarski Monoštor je cijelom svojom površinom na Dunavu, kaže Vukašinić.

Predviđena širina kolovoza lokalne ceste na nasipu od Monoštora do Kupusine je 5,5 metara, a ukupna dužina 5,3 kilometara. Osim toga bit će

KORISTI IPAK IMA

Iako Bezdani i Kupusina nisu povezani asfaltnom cestom, od ovog nedovršenog posla koristi ipak ima. Naime, zahvaljujući tomu rekonstruirana je cesta od Bezdana do Monoštora, koja je prije toga bila u takvom stanju da je na velikom dijelu kolozova važno ograničenje brzine od 20 kilometara na sat.

rekonstruirani i prilazne ceste mostu i sam most. Nakon realizacije projekta, grad Sombor i općina Apatin, čije se katastarske općine nalaze u okviru Specijalnog rezervata prirode »Gornje Podunavlje« bit će bolje povezane. Rekonstrukcija mosta omogućit će ulazak turističkih brodova i drugih plovniha objekata dublje u osnovnu kanalsku mrežu, kao i povezanost sa SRP »Gornje Podunavlje«.

Tako smo u Odjelu za komunalne poslove samo saznali kako se od ceste Monoštor-Kupusina ne odustaje i da se sredstva ponovno traže iz državnog proračuna. O tome jesu li u pravu u Ministarstvu kada kažu kako Grad nije dostavio sve potrebne suglasnosti, pa zato taj projekt nije ranije realiziran, niti riječi. Tako je i dalje ostao otvoren prostor za uporabu ove investicije u dnevno-političke svrhe.

Zlata Vasiljević

GOSTOVANJA U HRVATSKOM DOMU U SOMBORU

Vesna Krmpotić, Rešetari i Drežnik

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« bilo je u nedjelju, 28. travnja, domaćin Zajednici Hrvata iz Beograda »Tin Ujević«, književnici *Vesni Krmpotić*, KLD-u »Rešetari« iz Rešetara i KUD-u »Drežnik« iz Drežnika.

Mata Matarić, predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor«, pozdravljajući goste istaknuo je da »Nazor« po prvi puta u svojoj dugoj povijesti ima čast ugostiti književnicu čije su knjige najprodavanije na prostorima Srbije i Hrvatske. *Stipe Ercegović*, predsjednik ZH »Tin Ujević«, predstavio je aktivnosti ove udruge i najavio jedan zanimljiv projekt. »U pripremi je serijal dokumentarno-igranih filmova o znamenitim Hrvatima koji su rođeni, živjeli i stvarali na prostoru Vojvodine i Srbije. Prvi o kome ćemo raditi film je *Ilija Okrugić*«, kazao je Ercegović.

Mata Matarić, Vesna Krmpotić i Stipe Ercegović

Književnica Vesna Krmpotić je u Somboru promovirala svoju 108. knjigu. Ona se prisjetila jednog posjeta Međugorju, kada je prihvaćen prijedlog da se podigne hram Majci Svijeta. »Bilo je to potkraj osamdesetih godina i sve je stalo. Razgovarajući s fra. *Jozom* upitala sam kako ćemo izgraditi naš hram. Odgovorio mi je da se hram gradi iznutra. Vratila sam se u Zagreb, sjela za stol i ne znajući što radim počela pisati, nekada i po 50 pjesama dnevno. Kada sam došla do kraja shvatila sam – to je taj hram, ne mora biti od kamena, ali bitno je da nas dodirne u unutrašnjosti. To su 11.664 pjesme, pisane tijekom devet godina, u jednoj zbirci i to je najveća knjiga pjesama u svjetskoj književnosti«, kazala je Vesna Krmpotić i pročitala nekoliko pjesama iz te knjige.

Gostovanje Beograđana upotpunio je popularnim šlagerima i kancinama klavijaturist *Neša Labor*.

Gosti iz Hrvatske, članovi KLD-a »Rešetari« iz Rešetara, predstavili su pjesnike, sudionike »Rešetarskih susreta pjesnika«, na kojima osim pjesnika iz Hrvatske sudjeluju i pjesnici iz dijaspor. »Naše društvo surađuje s pjesnicima i slikarima iz 34 države. Za svaki naš zbornik javi se između 150 i 180 pjesnika, a u zborniku se nađu samo odabrani«, kazao je između ostalog predsjednik KLD-a »Rešetari« *Ivan De Villa*. KUD »Drežnik« iz Drežnika predstavilo se s nekoliko pjesama u izvedbi pjevačkih skupina.

Z. V.

HRVATSKA MLADEŽ BAČKE I SRIJEMA U ZAGREBU

Zajedništvo mladih izvan zavičaja

Hrvatska mladež Bačke i Srijema organizacija je koja okuplja mlade podrijetlom iz Vojvodine koji se školuju, žive i rade u Hrvatskoj, s ciljem boljeg upoznavanja, druženja, očuvanja kulturnih vrijednosti svoga zavičaja, te rješavanja praktičnih problema s kojima se susreću u novoj sredini. Udruga koja je nastala na temelju razmjene ideja slučajnog susreta, uspješno funkcionira već drugu godinu za redom.

POČETAK

Prema riječima mlade Tavankućanke dr. med. *Mirele Stantić*, prilikom razgovora s dr. sc. *Lukom Štilinovićem* rodila se ideja o organiziranom druženju mladih Vojvođana. »Malo smo 'divanili' i tom je prigodom dr. Štilinović pozvao mlade na Materice u zagrebačke prostorije Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata. Tu smo se svi okupili i dogovorili oformiti zajednicu koja će okupljati mlade. Tako je sve počelo. Nakon nekoliko susreta odlučili smo napraviti iskorak i naše susrete podići na višu razinu, organizirati se kao zajednica, izabrati predstavnike i dogovoriti okvirni program rada. Udruga je osno-

vana 9. siječnja 2011. godine. Iako nismo službeno registrirani, zahvaljujući dobroj suradnji s dvjema prethodno spomenutim udrugama naša druženja i okupljanja i dalje organiziramo u istim prostorijama u kojima je sve i počelo«, kaže inicijatorica projekta Udruge i njena prva predsjednica dr. Stantić.

OKUPLJANJA

Hrvatska mladež Bačke i Srijema, uz redovita mjesečna okupljanja na kojima se uz druženje obrađuje tematika ponajviše vezana za podrijetlo, aktivna je i u drugim aspektima djelovanja. Osim druženja, zabave i potenciranja na zajedništvu, udruga nastoji raditi na očuvanju običaja jedinstvenih za vojvođanske Hrvate koji blijede odlaskom iz zavičaja, kao što su Materice, Polivači, Prelo. Tako je u protekle dvije godine u suradnji svih triju udruga organiziran domjenak u povodu Materica i Oca uz neizostavno darivanje. Prigoda je to da mladi Bunjevci i Šokci kroz zajedničko druženje i življenje običaja još bliže upoznaju jedni druge. S tom idejom, u povodu 60. obljetnice djelovanja u promicanju nacionalnog i kulturnog identiteta Hrvata izvan Hrvatske, u Hrvatskoj matici iseljenika predstavljena je revija nošnji gdje su članovi

ove udruge predstavili narodno ruho iz svojih krajeva. Ono što još postaje tradicija jest misa zahvalnica za studente u ljetnom razdoblju pred ispitne rokove, isto tako obilježava se datum osnutka udruge proslavom rođendana, te se svake godine organizira grupni izlet. Mladi su do sada imali priliku upoznati znamenitosti i ljepote Plitvičkih jezera i Varaždina, dok se idućeg mjeseca planira izlet u Karlovac.

BRUCOŠI

Kako je dolazak bruća po prvi puta u Zagreb nerijetko stresan, članovi udruge su im početkom ove akademske godine odlučili izići u susret i olakšati im dolazak. Uz organizirani doček na kolodvoru, sačekali su ih ključevi rezerviranih soba u domu, te su im starije kolege bile na raspolaganju za upoznavanje najpotrebnijih lokacija i puta do fakulteta. Prema riječima nove predsjednice HMBS-a Maje Buze, ove godine planira se uložiti dodatni napor za pomoć brućima, kako bi im taj put bio olakšan. »Svima onima koji žele doći u Zagreb na studij i potrebna im je pomoć u vidu literature, informacija, priprema za polaganje državne mature ili bilo kojeg drugog pitanja, spremni smo pomoći. Ovo je prigoda da se obratim

njima osobno i pozovem ih da nam se u slučaju zahtjeva, zamolbi ili pitanja slobodno jave. I sama predajem hrvatski jezik u srednjoj školi i u mogućnosti sam nabaviti potrebnu literaturu, a i među našim članovima ima profesora koji su voljni pomoći na bilo koji način. Zainteresirani se mogu obratiti udruzi preko grupe na Facebook stranici ili članici IO HNV-a zaduženoj za obrazovanje Anđeli Horvat koja je u suradnji s nama«, rekla je Buza. Iako je ova organizacija neregistrirana i samostalno financira svoje najskromnije troškove, najveća vrijednost udruge jest istinsko zajedništvo mladih prožeto veseljem okupljanja i očuvanja temeljnih vrijednosti identiteta iz zavičaja kojeg dolaze.

Dijana Prčić

Edukacija

Osim druženja kroz godinu, dogovoreni susreti imali su i edukacijski karakter. Tako je prof. Đuro Vidmarović održao predavanja na temu *Alekse Kokića* i *Ante Jakića*, prof. *Martina Knežević* imala je tečaj hrvatskog jezika s naglaskom na razlike hrvatskog i srpskog, kao dipl. etnolog *Biserka Jaramazović* govorila je o specifičnostima običaja Hrvata Bunjevaca, dok je prof. Maja Buza priredila radionicu slamarske umjetnosti i izradu predmeta od slame. Pokraj brojnih aktivnosti osnovana je i dramsko-literarna sekcija čiji su članovi prema ideji dr. Luke Štilinovića osmislili i više puta izveli dramsku predstavu »Ivica i Marica« u režiji redateljice *Frane Marije Vranković*.

MARIO PARADŽIK, ŽUPNIK U LAČARKU

Ljubav zajednice je čudo

Većina mog posla u Srijemskoj Mitrovici usmjerena je prema mladima i djeci, dok župa u Laćarku zahtijeva rad s vjernicima svih životnih doba

Mario Paradžik je prije tri godine došao u Srijemsku Mitrovicu kao kapelan, a danas ima svoju župu u Laćarku s filijalom Stara Bingula. U Srijemskoj Mitrovici je i danas pastoralni suradnik i najviše vremena provodi s djecom i mladima kroz razne susrete. Ljudi su ga zavoľjeli jer uvijek ima vremena saslušati probleme drugih i pokušati zajedno ih s njima riješiti, te potpore koju pruža svojim župljanima. A evo što on kaže za svoje djetinjstvo, poziv na svećeništvo, o danima provedenim u Mitrovici, kao i o svojoj sadašnjoj župi.

Rođeni ste u Vukovaru u kojem ste proveli dio svojega djetinjstva?

Rođen sam u Vukovaru, prelijepom gradiću na Dunavu, gdje sam i proveo svoje djetinjstvo sve do Domovinskog rata 1991. godine, kada je zapravo i prekinuto to lijepo djetinjstvo. Vukovar je bio pitomi grad, multinacionalni, gdje su svi živjeli u miru i nekoj slozi, za što se kasnije ispostavilo da je bio samo privid. Išao sam u OŠ »I.G. Kovačić«, sjećam se da je bilo puno djece i da je cijeli grad živio nekim lijepim tempom života, s puno događanja. Sve do nesretne '91. kada je došao rat i borba za neovisnost naše države Hrvatske. U svojem gradu Vukovaru sam proveo

cijeli rat, skupa s roditeljima i sestrom. Oca su mi odveli u koncentracijske logore – Stajicevo, Niš i Srijemsku Mitrovicu, gdje je proveo sedam mjeseci. Po povratku iz logora još je živio s posljedicama iz tih logora, nakon čega je i preminuo. To vrijeme djetinjstva je bilo vrijeme u kojem niti nisam imao ono pravo djetinjstvo, vrijeme puno selidbi iz grada u grad, snalaženja za život. Na kraju smo se nastanili u Habjanovcima, općina Bizovac, gdje sam nastavio svoj život, čekajući povratak u svoj grad Vukovar. Tako sam srednju školu završio u gradu Valpovu, smjer elektrotehnika, i nakon škole odslužio hrvatsku vojsku i nastavio živjeti normalnim mladalačkim životom.

Kada ste se odlučili za svećenički poziv?

Poziv na svećeništvo, i služnje Bogu i narodu, desilo se u dosta kasnijoj dobi, tek tamo u 25. godini. Prije toga radio sam autoelektriku, i nakon toga oko tri godine kao konoobar. Nitko ne može objasniti kako to Bog poziva i kako se čovjek odluči na takav život, pa ne mogu niti ja. Samo znam da mi se javila želja za teološkim studijem i odmah po upisu na studij osjetio sam poziv na svećeništvo. Tako sam i učinio, upisao sam Teološki studij u Đakovu i poslao molbu za Bogoslovno sjemenište, gdje ću živjeti pet godina kao kandidat za prezbitera Katoličke crkve. Uistinu lijepih pet godina rasta u znanju i prijateljstvu

s ostalim kandidatima.

Župa svetog Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici je vaša prva župa?

Župa svetog Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici je moja prva kapelanska župa. Moram biti iskren – priželjkivao sam doći u Srijem, i svoju želju sam izrekao svojem biskupu, nakon čega je on moju želju i ispunio. Iako je moj otac stradao u ovome gradu, nikada me nisu dotakla neka loša razmišljanja o ovome gradu. Znao sam da idem svojem narodu i da je i tome narodu potreban svećenik. Evo već je skoro treća godina kako sam ovdje i mogu reći da su se moja očekivanja i više nego ispunila. Došao sam u pitomu zajednicu punu dobrih ljudi koji vole svoje svećenike i koji dopuštaju da svećenik voli njih.

Nakon što ste bili kapelan u Srijemskoj Mitrovici dodjeljena vam je župa u prigradskom naselju Laćarku?

Nakon dvije godine kapelovanja u Srijemskoj Mitrovici, ponuđeno mi je da budem župnik u Laćarku i u isto vrijeme pastoralni suradnik u Srijemskoj Mitrovici, što sam drage volje prihvatio. Ljubav zajednice je čudo, i teško možete a da ne ostanete ovdje kada s ovim ljudima proživite određeno vrijeme. U župi Laćarak imam i filijalu Stara Bingula. Obje ove zajednice su na neki način specifične i lijepe, jer su jako mlade, i imam osjećaj da sam ponekad uistinu u misijskom kraju, jer se svećenički posao ovdje

najviše odnosi na poučavanje, katehezu i sakramente.

Dosta vremena posvećujete radu s mladeži putem raznih okupljanja, susreta i odlazaka u Hrvatsku?

Većina mog posla u Srijemskoj Mitrovici usmjerena je prema mladima i djeci, dok župa u Laćarku zahtijeva rad s vjernicima svih životnih doba. Bavim se s nekoliko skupina mladih, da li kroz vjeronauk za djecu i mlade, vjeronauk za odrasle, rad s čitačima i ministrantima. Imamo svakodnevna druženja u župi, u našem Centru mladih, kojeg smo prošle godine opremili s novim namještajem, kuhinjom, stolovima te raznim društvenim igrama, kao i projektorom i kompjutorima, stolnim nogometom... Mladi vole svoj centar i rado dolaze u njega svaku večer. Osim toga često putujemo i u Hrvatsku na izlete da li duhovnog ili svetovnog sadržaja. Mladi ovdje vole svoju domovinu i s radošću odlaze u nju. Nedavno smo imali mlade iz Đakova na druženju, koje su mladi Srijemske Mitrovice oduševili svojim domaćinskim duhom i dobrim raspoloženjem. Osim putovanja tu su i česta druženja uz kotlić ili roštilj, posebno u ljetno vrijeme, odlasci na bazen i još mnogo toga. Sve u svemu, biti svećenik ovdje više je nego lijepo. Kao što sam već spomenuo prije, ovdje su ljudi jako dobri, a čovjek se lijepo osjeća kada je lijepo primljen. Sigurno znam da će mi i Laćarak i Srijemska Mitrovica ostati u lijepim uspomenaма za cijeli život.

Ana Dujić

DRAGO GANIĆ, JEDINI SOMBORSKI VITRAŽIST SA CERTIFIKATOM »HAND MADE«

Igra boja, stakla i svjetlosti

*Vitražom se u Somboru bavi nekoliko vitražista, ali jedino Drago Ganić ima certifikat Ministarstva gospodarstva »Hand made«, što znači da proizvodi iz njegove radionice spadaju u stare zanate * Velike koristi Ganić za sada od tog certifikata nema, ali se nada da će i kod nas stari zanati postati cijenjeni kao što je to u Europskoj Uniji * Za bolji status starih zanata naš sugovornik bori se i kroz Udrugu starih zanata Srbije, gdje je predsjednik Upravnog odbora*

Drago Ganić se vitražom bavi od svoje dvadesete godine i već 23 godine posvećen je svom zanatu ili možda je točnije reći umjetnosti, jer vitražisti su umjetnici koji prava remek-djela prave od stakla. Sve je počelo kada je vidio dokumentarnu TV emisiju o djevojci koja je ostvarila svoj san – uradila vitraž. Očito je isti san imao i Drago, jer ga se priča iz tog dokumentarca toliko dojmila, da je nedugo zatim otišao u radionicu poznate radionice vitraža »Stanišić« u Somboru. »Učio sam osam-devet mjeseci, ali znate kako to ide kod majstora, uvijek postoji nešto što oni ljubomorno skrivaju. Poslije toga usavršavao sam se u Budimpešti kod jednog poznatog austrijskog majstora. U ovom poslu stalno morate učiti, usavršavati svoj rad«, kaže Ganić. To što je u ovoj primijenjenoj umjetnosti Ganić može zahvaliti i obiteljskom naslijeđu, jer otac mu se bavio bravarijom, majka je radila u Galeriji »Milan Konjović«, a on sam bio je član Likovne grupe »76«.

Pojašnjava da stara vitražna umjetnost znači rad s olovom, a novija je tifani. »Razlika je velika. Zajedničko i jednoj i drugoj tehnici je osnovni crtež na papiru, identično je i sječenje stakla, sustav oslikavanja, ali je osnovna razlika metoda

i sustav sastavljanja. Original se sastavlja i cjelina se pravi od olovnog profila i vitraž koji se radi olovom mora se gitati. Kod tifani sustava folija od kositara mota se oko svakog komada stakla i onda se »zaliva« lemilicom. Danas se najviše koristi tifani tehnika, malo je onih koji znaju raditi s olovom, jer se zahtijeva velika preciznost«, kaže Ganić koji vitraže izrađuje i jednom i drugom tehnikom.

Materijal za izradu vitraža kupuje se u inozemstvu i to uglavnom u Njemačkoj. No, iako se materijal plaća po europskim cijenama, cijene vitraža kod nas nekoliko puta su niže od onih koje dobivaju majstori u Europi. Jedan crkveni vitraž u Francuskoj, ako se uslovno uzme četvorni metar kao mjera, košta tri do pet tisuća eura. U Srbiji je ta cijena oko 1.200 eura.

OD NJUJORKA DO GRČKE

Za više od dva desetljeća, koliko se bavi vitražima, naš je sugovornik radio u Americi, Grčkoj, Hrvatskoj, Mađarskoj, Bosni i Hercegovini i Srbiji. »Moram kazati da se umjetnost mnogo više cijeni u Hrvatskoj ili Mađarskoj nego ovdje kod nas. Kod nas često čujemo da nas zovu majstori za staklo, dok je u Hrvatskoj ili Mađarskoj sasvim druga

priča«, kaže Ganić. Njegovi vitraži su u jednom hotelu u Nijagari, radio je vitraž za jednog od bivših predsjednika Mađarske, u kućama nekoliko imućnih biznismena. Od crkvenih objekata Ganić izdvaja crkvu svetog Antuna u Suzi u Baranji, gdje je radio 12 apostola. U vrijeme našeg posjeta ateljeu završavao je vitraž za crkvu svetog Jurja u Vajskoj, za koju radi vitraž svetog Jurja.

Na upit – kako pronalazi posao, odgovara da se ranije posao pronalazio putem preporuka, a danas se mnogo toga odradi zahvaljujući internetu. Međutim, kada posao naručuju iz inozemstva, uvijek su oprezniji i obično se prije angažiranja žele osobno uvjeriti kakav je rad. Kod nas se uvijek prvo gleda na

cijenu i često se opredjeljuju za ono što je jeftinije, ne gledajući mnogo na kvalitetu rada i kvalitetu materijala. »Ja uvijek radim tako da svoje ime mogu slobodno staviti iza svakog rada koji sam u radio i za ovih dvadesetak godina nisam imao niti jednu reklamaciju ili restauraciju«, priča Ganić i dodaje da ne zna broj urađenih vitraža, ali

Trendovi

Ganić kaže kako moderni načini komunikacije omogućavaju da se posao sklopi bez direktnog kontakta s naručiteljem i da se na kraju gotov rad pošalje kupcu. Njemu ipak više odgovara kada vidi prostor u kome se treba nalaziti vitraž.

fotografije svih svojih radova brižljivo čuva.

Pitamo ga i ima li neku želju, nešto što mašta uraditi, a još nije stigao. Kaže da želi uraditi nešto što do sada nije viđeno. »Godinama mi je ta ideja u glavi, ali mislim da je sada došlo vrijeme i da krenem ostvariti je. Jednostavno želim da u vitraž ubacujem komade prirodnog materijala. Recimo da grana od drveta

ne bude od stakla, već prirodno drvo, kao imitacija grane drveta. To je nešto o čemu maštam, jer sve ostalo u vitražu sam prošao«, kaže Ganić.

DALEKO OD STANDARDA EU

Kao predsjednik Upravnog odbora Udruga starih zanata Srbije Ganić kaže da su se konačno počeli dešavati neki pomaci, kada je riječ o

starim zanatima. »Sombor je centar starih zanata Srbije i Vojvodine. Trudimo se da se kod Ministarstva gospodarstva izborimo za sve ono što imaju naše kolege u Europskoj Uniji. Ovo Ministarstvo i Ministarstvo trgovine već su nešto pokrenuli i u tijeku je natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava za stare certificirane zanate. Tih od 100.000 do 500.000 dinara i jeste i nije dovoljno, ali u ovoj situaciji ta pomoć nam znači mnogo«, kaže Ganić.

Nije lako opstati u ovom poslu i od njega živjeti. Poslovi se kod nas dobivaju preko političkih ili drugih veza, a svoje obveze država naplaćuje redovito. »Država s jedne strane traži da platite sve obveze, ali vam za uzvrat ne nudi ništa. Mislim da bi stari zanati koji imaju certifikat »Hand made« morali imati pomoć države, da li je

to izrada vitraža ili neki drugi zanat, ali starim zanatima se mora pomoći da opstanu«, zaključuje somborski vitražist.

Zlata Vasiljević

Restauracija

Restauracija starih vitraža nekada je skuplja nego da se radi novi vitraž, jer mnogo je jednostavnije kada se siječe i sklapa novi vitraž, nego kada se rastavlja stari i traže pogreške. »Najljepše je kada uzmete vitraž rađen prije 200 i više godina. Ne mogu vam opisati koji je to osjećaj u rukama. Jednostavno se unesem i razmišljam, Bože, tko je držao ta stakla, savijao to olovo, je li razmišljao da će netko uzeti taj njegov vitraž poslije nekoliko stoljeća«, kaže Ganić.

DONATORSKI KONCERT U LEMEŠU

Nastavljaju se radovi na obnovi kapele

Donatorski koncert za završetak radova na kapeli Gospe od milosrđa održan je u petak, 26. travnja, u Domu kulture u Lemešu. Prije početka programa prikazivane su fotografije o kapeli od 1922. godine pa do današnjih dana. Ove pokretne slike uradio je Ivan Horvat. Domaćin koncerta bio je HBKUD »Lemeš«, a

Lemešani su prvi put ugostili Subotički tamburaški orkestar kojeg je predvodio stručni voditelj *Stipan Jaramazović*, dirigirala je *Marijana Marki*, a specijalni je gost večeri bila *Antonija Piuković*. Orkestar je izveo četiri bloka različita po tematici – prvi blok su bile melodije koje potječu iz ove naše ravnice, potom evergrin

ozbiljne glazbe (završno kolo iz opere »Ero s onoga svijeta« *Jakova Gotovca* i uvertira za operu »Figarov pir« *W. A. Mocarta*), u trećem su se bloku čule kompozicije *Čajkovskog*, *Bramsa* i *Smetane*, a orkestar je izveo i program koji će biti na ovogodišnjem Festivalu hrvatske tamburaške glazbe u Osijeku. Ove kompozicije

orkestar je prvi put izveo pred publikom.

Prikupljeni novac, devet tisuća dinara, upotrijebit će se za nastavak radova na obnovi kapele, a domaćini se nadaju da će ovaj koncert biti poticaj i drugima da pridonesu završetku radova.

L. Knezi

Fotografije Ivan Horvat

3. svibnja 2013.

Ratovi Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva u XIV. stoljeću

Piše: dr. Zsombor Szabó

Iz doba Ažuvinaca sačuvano je nekoliko kronika, opisa djela hrvatsko-ugarskog kralja. Iz kronike suvremenika *Jánosa Kükülleija* saznajemo¹ »da se kralj isticao u ratnim vještinama, ali je istodobno bio vrlo učen i s velikim žarom se bavio astronomijom... bio je čovjek srednje visine, čvrstog pogleda, imao je kuštravu kosu i bradu, prijateljsko lice s mesnatim usnama i pomalo su mu ramena bila kriva« (zapravo je bio grbav). *Ludovik I. Veliki* (*I. Nagy Lajos*) je za vrijeme svoje četrdesetogodišnje vladavine (od 1342.-1382. godine) često ratovao, sam je bar tri puta bio ozbiljno ranjen, ali je na kraju sve rane preživio, rado je i lovio, i u jednom lovu jedan medvjed ga je skoro ubio. Prvi vojni pohod je pokrenuo 1343. godine protiv Raške (Srbije), da bi onemogućio teritorijalno širenje Nemanjića. Sljedeće godine ratuje u Besarabiji, a 1345. godine s velikom internacionalnom armijom vodi rat protiv najvećeg protivnika – Poljske i Litve, koja je tada bila još poganska. Za ova ratovanja bio mu je potreban novac, jako mnogo novca, pa je shodno tome nastojao sve centralizirati, bar što se kraljevskih prihoda tiče. Tri rata s Venecijom osigurala su mu vladavinu Dalmacijom od Kvarnera do Drača (u Albaniji). Ratovi u Litvi osigurali su mu krunu poljskog kraljevstva i osnivanje dinastije Jagelovič, ali tri rata za napuljsko kraljevstvo

¹ Csukovits Enikő: *Magyarország története*, 5. tom str. 54.

(u razdoblju između 1347.-50. godine) odnijela su mu mnogo srebra i zlata, ali se završio praktičnim neuspjehom.

OPIS JEDNE SREDNJOVJEKOVNE VOJSKE

Pisali smo već o raznim stanovnicima u srednjem vijeku, ali o onima čija se djelatnost općenito najviše opisuje u povijesti, vrlo malo ili nikako nismo spominjali - a to je vojska, oni koji su ratovali i izvojevali pobjede i gubili bitke, pa često povjesničari pojedine bitke vole opisati kao sudbonosne za jedno kraljevstvo, kao primjera radi: Boj na Krbavskom ili Boj na Kosovskom polju, Mohačka bitka itd. Tako se stvaraju određeni »nacionalni mitovi« u stilu »što bi bilo, da je bilo drugačije«. Suvremeni povjesničari ipak mnogo kompleksnije gledaju na povijest, i nju promatraju prije svega kao proces u kojem su bitke samo epizode. Zahvaljujući ugarskim i talijanskim kroničarima, kojih u XIV. stoljeću imamo već podosta, znamo kako je izgledala vojska Ludovika I. koju je poveo u Italiju, prvo da postavi brata za napuljskog kralja, a drugi put da osveti ubojstvo njegovog brata u Napulju. Vojska Ludovika I., ili njegovog oca Karla I., sastojala se od tri

»vrste vojnika«. Prvi dio vojske su činile regularne kraljevske trupe, drugi dio su činili najčešće strani plaćenici koji su angažirani prilikom pojedinog vojnog pohoda (npr. u Italiji Talijani), a treći dio su bili tzv. »plemići ustanici«. Regularnu vojsku su činile kraljeve i kraljčine *banderie*

i Hrvatskoj takva vrsta vojske nije postojala). Najslabiji dio vojske su bili »plemički ustanici«, kojima u elitnim jedinicama nije bilo mjesta, prije svega jer nisu pripadali vrhovnom plemstvu. Ako su se pokazali u borbi, mogli su »zaraditi« titulu i imanje, to je bio i najčešći povod zašto su krenuli u vojne pohode.

HRVATSKI VITEZ U NAPULJSKOM RATU

Po svjedočenju darovnice dvorskom vitez u hrvatskog podrijetla *Mermonyu*, »od svoje imovine i na svoj trošak je s dobrim oružjem opremio svoju mnogobrojnu vojnu kompaniju, s kojom se u Dalmaciji priključio vojsci Ludovika I. Pod Napuljom u bitkama je oslijepio na lijevo oko, a šest njegovih familijaraca na tom mjestu, istoga dana je izgubilo život. Svom kralju je posudio i novac, petsto zlatnih forinti, za plaću najamnim vojnicima. Odmah poslije

ovog čina, sljedeći dan je pao u zarobljeništvo Talijana, u kojem je skoro pet mjeseci tamnovao u jednoj prljavoj ćeliji, gdje su ga strogo čuvali. Odavde se izbavio tako što je sam sebi platio otkupninu od trista zlatnih forinti, nakon čega se **veselo** priključio svojim vjernim suborcima² Očito, čovjek je uživao u vojničkom životu, a nije uzalud potrošio novac, kralj ga je sigurno bogato darovao.

² Ibid: 5. tom str. 71.

Pietro Lorezetti: Talijanski konjanici-plaćenici (dio freske)

(od talijanske riječi za zastavu), u to doba cca. 1000-2500 vojnika, zatim *banderie* baruna i vodećeg svećenstva, biskupa i nadbiskupa, kardinala. Obično je angažirana i kraljevska županijska stajaća vojska *jobagiones castri*, po jednoj županiji 400 boraca, s onih teritorija koji su bili najbliži teritoriju »države« na koju se napadalo. U slučaju pohoda na Napulj sigurno su bili angažirani pripadnici županijske vojske iz slavonskih županija (u Dalmaciji

Svjetski dan knjige i u Sonti

SONTA – Svjetski dan knjige i autorskih prava obilježava se svake godine 23. travnja, a ovogodišnjem obilježavanju pridonijeli su i Sončani. Nastavnica *Tamara Jakšić* priredila je kviz natjecanje u poznavanju književnika i njihovih djela, prilagođeno dobi sudionika. U kvizu su sudjelovali polaznici izbornog predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture iz 3.a i 3.b razreda OŠ »Ivan Goran Kovačić«, njihova nastavnica *Tamara Jakšić* i sončanska knjižničarka *Ivana Domić*. Kviz, posvećen knjizi i književnicima, održan je u prostorijama knjižnice i čitaonice. Četiri ekipe razdragane djece nadmetale su se u sedam disciplina, koje su zahtijevale solidno poznavanje književnosti za njihovu dob. Na koncu, zbrajanjem osvojenih poena utvrđena je ubjedljiva pobjeda ekipe A, koju su tvorili učenice i učenici: *Anđela Šimunov*, *Tamara Mihaljev*, *Matija Ađin* i *Radovan Pavlović*. Okrjepu za sve sudionike i nagrade za natjecateljske ekipe donirala je Narodna biblioteka Apatin.

I. A.

Nagrade za Tomislava Vukovića i Ljubicu Kolarić-Dumić

ZAGREB – Novinar »Glasa Koncila« i autor knjige »Drugačija povijest (o Srbu, Jasenovcu, Glini...)« *Tomislav Vuković* dobitnik je ovogodišnje nagrade Hrvatske kulturne zaklade (HKZ) »Ljubica Štefan« za povijest i publicistiku, koja mu je svečano uručena u subotu, 27. travnja, u prostorijama HKZ-a i »Hrvatskog slova« u Zagrebu. Sjajno uređena i ilustrirana knjiga u izdanju Glasa Koncila donosi niz činjenica koje se odnose na suvremenu hrvatsku povijest, na drukčiji, temeljitiji i pluralan način, istaknuo je dr. Jurčević. Dodao je kako povijest može biti zloupotrebljena i krivotvorena, te da se to uvijek događa na hrvatsku nacionalnu štetu. Knjiga izabranih povijesnih feljtona publicistika je koja se temelji na izvorima koje svaki čitatelj može dodatno provjeravati i istraživati, zaključio je.

Uz 18. obljetnicu neprekidnog izlaza tjednika »Hrvatsko slovo« dodijeljene su i godišnje književne nagrade »Dubravko Horvatić« za prozu i poeziju. Autorica najbolje priče objavljene tijekom prošle godine je *Ljubica Kolarić-Dumić* i njezino »Vestalkino pismo«. Drugoplasirani je književnik *Josip Balaško* sa zapisom »Prosjakinjina ispovijed«, a treću nagradu osvojio je pričom »Ruška« bosanskohercegovački autor *Vlado Kudić*.

IKA

»Mrvice iz dnevnog boravka« nagrađene u Beogradu

ZAGREB – Predstava »Mrvice iz dnevnog boravka« Gradskog kazališta Žar ptica, osvojila je Grand Prix za najbolju predstavu u cjelini i još tri nagrade na međunarodnom festivalu »Pozorište Zvezdarište« u Beogradu, izvijestilo je danas to zagrebačko kazalište za djecu.

Nataša Kopeč, u ulozi Robotke, osvojila je nagradu za najbolju žensku ulogu, dok je *Petar Atanasoski*, u ulozi Janka, dobitnik nagrade za najbolju mušku ulogu, a predstava se najviše svidjela i festivalskoj publici koja joj je dodijelila svoju nagradu.

»Mrvice iz dnevnog boravka« *Sanje Pilić*, u dramatizaciji *Marijane Nole* i režiji *Franke Perković*, priča je o jednoj neobičnoj zagrebačkoj obitelji, ispričana iz perspektive desetogodišnjeg dječaka Janka, koji je izrazito pametan, zbog čega mu je u školi često dosadno.

Festival »Pozorište Zvezdarište« ove se godine održavao jedanaesti put, od 18. do 15. travnja.

Ljetni programi HMI

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika za predstojeće ljetno razdoblje priprema nekoliko škola, seminara i radionica. Sveučilišna škola hrvatskog jezika i kulture počinje 22. lipnja i traje do 19. srpnja, Mala škola hrvatskoga jezika i kulture bit će održana od 15. do 26. srpnja, a Ljetna škola hrvatskoga folklora planirana je u razdoblju od 1. do 10. kolovoza. Seminar »Stvaranje kazališta« je na programu od 13. do 21. srpnja, a program »Eco-heritage task force« planiran je za razdoblje od 15. kolovoza do 1. rujna. Radionica narodnih nošnji »Hrvatska etnoriznica« bit će održana od 18. do 28. srpnja. Više informacija na internetskoj stranici HMI – www.matis.hr

Poziv za »Liru naivu 2013.«

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica »Ivan Kujundžić« pri Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice upućuju poziv za jedanaesti susret pjesnika Vojvodine pod nazivom »Lira naiva 2013.«.

Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u istoimenoj zbirci. Pokrajinski susret pjesnika »Lira naiva 2013.« bit će održan 25. svibnja 2013. godine u Subotici.

Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret) treba poslati do 1. svibnja 2013. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com.

Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona broj +381/(0)64-211-31-86.

Manjinske se kulture ne mogu prikazivati statički i stereotipno

U srbijanskim medijima o kulturi hrvatske manjinske zajednice skoro je nemoguće naći prilog, uostalom kao ni o životu te zajednice, osim kada su u pitanju međunacionalni incidenti

Promišljanje o ovoj temi započet ću od odnosa masovnih medija i kulture.

Odnos medija i kulture je aktualan, jer nije harmoničan, taj odnos karakterizira konflikt. Kultura jest sve marginalnija, a *Jean Baudrillard*, slavni intelektualac, piše, ne i jedini, da su mediji stvarnost koju živimo umjesto vlastitih stvarnosti, dok je književnik *Milan Kundera* napisao kako nas više ne gleda Bog, nego kamera. Mediji i kultura imaju vrijednosti koje se međusobno odbijaju, ali odnos između njih postoji i dan-danas.

DRASTIČNA REDUKCIJA

Zapitajmo se koliko kultura danas ima prostora u medijima? Na tematskim skupovima koji su održani u posljednje vrijeme u Hrvatskoj i Srbiji, a gdje se raspravljalo na okruglim stolovima o temi masovnih medija i kulture, sudionici su se složili da su vijesti i teme iz kulture drastično reducirane, a u nekim slučajevima i potpuno eliminirane, te da su senzacionalizam i površnost zavlada li medijima. Vijesti i teme iz kulture zamijenile su vijesti iz života estradnih i aktualnih političkih ikona, a postupni nestanak kulture iz medija prati se u rastu komercijalnih medija.

Možemo zaključiti kako danas vijesti i teme iz kulture preživljavaju na medijskim marginama, kako u Hrvatskoj, tako i u Srbiji. Primjerice, zagrebački dvotjednik za društvena i kulturna zbivanja »Zarez« opstaje jedino zahvaljujući entuzijazmu, jer skoro 90 posto sadržaja nastaje volonterski. Svjedoci smo bili i svjedoci smo i danas kako se televizijske minutaže i novinske stranice pune po kriteriju skandala, krvi i bizarnosti, neumjesnih detalja. Tako se puni vječito gladan medijski prostor. O hrvatskoj pjesnikinji *Vesni Parun* više se pisalo kada je završila u bolnici, nego kada je objavljivala zbirke pjesama. Imamo i drugačijih primjera o odnosu masovnih medija i kulture. Dnevne novine su i u Hrvatskoj i u Srbiji postale utjecajni nakladnici knjiga, dakle objavljuju knjige uz novine, slijedeći primjer »Penguin Booksa«, najpoznatijeg svjetskog izdavača džepnih knjiga, a neki mediji čak i nagrađuju umjetnike.

Spomenut ću i kvalitetan tjedni dodatak »Politike«, kulturni dodatak koji se objavljuje subotom, a donosi priloge o znanstvenoj, kulturnoj i umjetničkoj produkciji na ovdašnjoj i međunarodnoj sceni. No, treba reći i kako je taj isti dodatak u prvoj polovici devedesetih promicao književnu produkciju,

koja je kao jezik sudjelovala u dominantnim društveno-političkim diskurzima ratno-huškačkog nacionalizma. Govoreći o odnosu medija i kulture, aktualan primjer koji treba istaknuti je podlistak za književnost, kulturu i društvena pitanja »Beton«, beogradskih dnevnih novina »Danas«. Istaknuti, jer je značajno što se taj podlistak bavi i preispitivanjem odnosa književnih djela i ideologija.

Ostaje pitanje, preskače li današnji prosječni konzument medija apriorno priloge iz kulture? Ako jest tako, valjalo bi odgovoriti zbog čega? A opet, činjenica je da čitatelje naravno interesiraju razne stvari. Tako pjesnik *Augustin Josip Tin Ujević* piše još 1911. godine: »Kod našeg općinstva neprestance pada zanimanje za knjigu... a krive su ponajviše novine, novine sa svojom posvemašnjom nebrigom za literaturom i za sve što nije politika, strančarstvo.«

KULTURNO DOBRO

Posve je jasno kako je tabloidizacija medija posljedica neoliberalnog kapitalizma, no masovni mediji jesu imanentno kulturna činjenica. Grad London karakterizira, među ostalim, Muzej moderne umjetnosti – Tate Modern, Buckinghamska palača, Piccadilly raskrižje, ali i britanske novine *The Times* i televizijska kompanija BBC. Mediji jesu upečatljivi sastavni dio kulture i snažni čimbenici koji utječu na to isto društvo.

Teoretičari masovnoga komuniciranja unisono tvrde kako su proizvodi medija ključni za stvaranje dojmova i doživljaja koji nam omogućuju razumijevanje svijeta. Evo, polako stizemo do zaključka kako mediji jesu kulturno dobro i time bi trebali zadovoljavati kulturne standarde, ali stizemo i do činjenice da mediji djeluju na tržištu, a to znači da moraju ispunjavati tržišne zakonitosti. Napomenut ću kako također bez novca nema ni kulturne produkcije. Doista je puno pitanja. Jedno je – utječe li onda novac koji mediji zarađuju i na slobodu novinarskog izražavanja? I zarađuje li se na temama o kulturi ili tračevima o aktualnim pop-zvijezdama ili o političarima kojih se već sutra nitko neće sjećati? Promišljajući odnos masovnih medija i kulture ustvrdit ću da je u pitanju slojevitost odnosa, a kako pitanja nikad dosta, onih novinarskih, upitajmo se – postoji li medijski imperijalizam, a ja ću putem ovoga pitanja nastojati stići i do pitanja važnosti manjinskih medija.

GLOBALNI MEDIJSKI IMPERIJALIZAM

Dakle, je li globalizacija masovnih medija omogućila medijski imperijalizam, pa tako i kulturni? Moj kolega *Jozsef J. Fekete* rekao bi: postkolonijalizam. U medije jesu instalirane

reklame potrošakog društva za razne »crkve za ponijeti«, a većina kulturnih sadržaja koje emitiraju masovni mediji u Hrvatskoj i Srbiji su stranog podrijetla. To su uglavnom sadržaji koji su prihvatljivi za masovnu publiku. Globalni masovni mediji neprestano razne kič-produkcije pretvaraju u planetarni događaj. Tu se javlja dvostruki problem: s jedne strane masovna kultura potire utjecaj visokih estetskih vrijednosti, a s druge strane potire i izvornu etno-kulturu i vidove očuvanja tradicije. To jest vrsta imperijalizma, ili medijskog postkolonijalizma, a nacionalna kulturna dobra teško mogu konkurirati takvom globalnom trendu, a tu smo već onda na korak od totalitarne paradigme, dakle u pitanju je obrazac koji određuje način na koji se razmišlja u određenom vremenu. Moram ovdje napomenuti i kako je oglašavanje iznimno ozbiljna sastavnica masovnih medija, a na djelu je oglašavanje globalnih proizvoda, što će reći svjetskih brendova, što jest još jedan činitelj globalnog medijskog imperijalizma.

Uz to, karakteristično je kako oglašivači gravitiraju prema najnižoj razini općeg ukusa. Treba reći i kako je činjenica da kultura ipak dobiva određeni prostor u medijima, ali čini mi se kako je to prostor osiguran sa sada već slabašnom inercijom iz davno prošlih vremena. Ako nešto dobro zvuči u ovoj priči, onda je to činjenica da razvijene zemlje financijski potiču pojedine javne medije kako ne bi bili komercijalizirani, isto kao što potpomažu kulturno stvaralaštvo.

MANJINSKE KULTURE I MEDIJI

Umjetničke vrednote su uvijek univerzalne, ali pitanje je – ima li šanse da se u sveprisutnosti masovne kulture zaštite nacionalne kulture malih naroda, pogotovu manjinske kulture? Manjinske nacionalne kulture suočavaju se dakle s jedne strane s nametljivim proizvodima komercijalne kulture, koju promiču ovdašnji mediji, a s druge strane s kulturnom produkcijom većinskog naroda, koju opet, kako-tako, promiču ovdašnji mediji. Tako kultura manjinskih medija ne uspijeva prodirati na kvalitetan način u ovdašnje, srbijanske medije, možda tek u rijetkim slučajevima.

U srbijanskim medijima o kulturi hrvatske manjinske zajednice skoro je nemoguće naći prilog, uostalom kao ni o životu te zajednice, osim kada su u pitanju međunarodni incidenti. Na djelu je manjak manjina u tim medijima. To naravno ne znači da je ovdašnja hrvatska manjinska zajednica produkcijski lijena. Siguran sam da svaki profilirani novinar kulture može tjeđno pronalaziti medijski dovoljno atraktivnu temu iz sfere kulture vojvodanskih Hrvata. Zbog toga je važna uloga manjinskih medija glede izvještavanja o

manjinskoj kulturnoj produkciji.

PROMIDŽBA ZAJEDNICE

Podimo od činjenice kako je naš slučaj da su ovdašnji manjinski mediji non-profit, konkretno NIU »Hrvatska riječ« se financira iz mjesečnih dotacija Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje, Ministarstva za kulturu i informiranje Republike Srbije, Grada Subotice i manjim dijelom iz vlastitih prihoda.

Ta činjenica nas dovodi do toga da naš tjednik, neopterećen zahtjevima tržišta, ostvarivanjem profita, može skrbiti i skrbi o hrvatskom nacionalnom identitetu i promiče naše nacionalne kulturne vrednote. Jedna od zadaća našeg tjednika je i da bude promotor kulturnih zbivanja u hrvatskoj manjinskoj zajednici, ali i najavljiivač kulturnog života, populizator autora, umjetnika, hrvatskih kulturnih udruga, ali i da progovara kritičkom pismenošću. Veoma je važan i tretman i promicanje elitne manjinske kulture, jer ona nema šanse u sukobu s komercijalnom kulturom, s tiražnim elementima. Osigurano financiranje nam omogućuje da imamo temelj ozbiljnog i odgovornog novinarstva s jasnom zadaćom da promičemo opće, javne i kulturne vrijednosti, koje se naravno ne isplate na tržištu, ali bez kojih nema identiteta ovdašnje hrvatske manjinske zajednice.

SPECIFIČNA »ROBA«

Naravno, to se ne bi moglo činiti bez pažnje domicilne države. To je pitanje odnosa države prema manjinskoj kulturi, a to je specifična »roba« koja teži neprocjenjivosti. Očuvanje i promicanje kulturnog naslijeđa i aktualne kulturne produkcije manjinskih zajednica je specifično, kao

i cjelokupna manjinska problematika. Najvažniju ulogu u tome imaju upravo pripadnici manjinskih zajednica, ali uz pažnju države u kojoj je to kulturno naslijeđe stvarano.

Nastojimo da naš tjednik bude informator o svim kulturnim zbivanjima u hrvatskoj manjinskoj zajednici, dakle da raznim novinarskim oblicima izvještavamo o kulturnoj produkciji. Naravno, lutanja ima, jer treba razmisliti i o mogućnostima analitičnije kritičke valorizacije, čime se utječe na javnost. To jest odgovornost, jer analizom medijskog rukopisa jedne manjinske zajednice može se saznati vladajuća predstava života u toj zajednici. Što hoću reći? Preciznije, i manjinski mediji nam daju znakove o prirodi društvene stvarnosti, o temama koje nas preokupiraju, ali i o klimi javnog mnijenja. Hoću reći i to da manjinski mediji jesu akteri manjinske društvene konstrukcije, ali da njihovu ulogu treba promatrati u međuodnosu tekst – kontekst. Znači, i od manjinskih medija – o njihovoj kvaliteti ovisi i konstrukcija društvenih vrijednosti. U kulturi postoji borba vrijednosti i kvazivrijednosti za kanonski tron i u tom bi kontekstu i manjinski mediji trebali funkcionirati kao određeni korektiv. Ako se tome teži, manjinska kultura se ne može prikazivati statički i stereotipno. Nije svaka likovna izložba antologijska, niti se svaka knjiga preporučuje za čitanje.

I na koncu, ali ne manje važno, značajno je što je u izradi jedan od bitnih strateških dokumenata, nova Medijska strategija Hrvata u Srbiji, koja treba sadržati istraživanja trenutnog stanja i ukazati na tendencije te odrediti srednjoročne ciljeve, za čije se ostvarenje predviđaju konkretni programi i mjere.

BUNJEVAČKA NARODNA NOŠNJA (VII. DIO)

Marame, kapice, kićenje

Piše: Kata Suknović, dipl. ing. za tekstilno inženjerstvo, tekstilno-strojarske struke

Jopka je bila kraća od čurdije i šivena je od kumaše (samta). Ravnog je kroja, obrubljena i postavljena kuninim krznom. Imala je manje gajtanskih šara i zakopčavala se srebrnom kopčom ispod grla. **Bunda** je slična jopki, no jednostavnija i skromnija izgleda i krojena prema struku.

Čurdiju, jopku i bundu u 20. stoljeću zamjenjuje **otunka**, šivana od tvorničkog sukna, krojena uz tijelo i postavljena pamukom. Boja otunke je bila usklađena s bojom suknene suknje i pregačom. Tridesetih godina 20. stoljeća pojavljuje se i **otunčica**. Šivana je od iste tkanine kao i suknja i pregača, a nosila se ljeti, kao i zimi ispod ogrtača.

Kožuh ili **čurak** nosili su i muškarci i žene. Izrađeni od janječeg krzna, više ili skromnije ukrašeni. Žene skromnijih mogućnosti oblačile su kožuh umjesto čurdije.

Reklja nije bila iznimno svečani dio ženske odjeće. Oblačila se s jeseni i proljeća. Djevojačka je reklja bila ukrašena zlatnom bordurom i zakopčavala se srebrnim tokama, najčešće pet punka i pet toka. Muške reklje zamenili su kaputi, a ženske **leveši** i **bluze**. Leveš ili haljinac je gornji dio današnje ženske bunjevačke nošnje, izrađen od tvorničke tkanine. Kroj i šivanje leveša podliježu promjeni, prema modi. Od iste je tkanine kao i suknja.

Karakterističan dio ženske bunjevačke nošnje jesu **marame**. Povezivale su se na glavu

Dvije prijateljice u svilenim ruvima iz 19. st. Iz fototeke Ante Pokornika

i nosile preko ramena (»marame na vrat«). Posljednje su na svojim rubovima imale velike

rese, »rojte«, te otuda i naziv »rojtoška« marama. Zimi su se ogrtale »striganske« i

Čović Teza, rođ. 1912. g. udana Dulić. Iz zbirke Petra Vojnića Purčara

Bunjevka s kapicom, iz zbirke Petra Vojnića Purčara. Foto: Ivan Ivković Ivandekić

»roljane« (valjane vunene marama) obično tamnosive ili crne boje. U 20. stoljeću nose se ponajviše marame preko ramena od kumaše, svile i kašmira ukrašene zlatnim vezom ili pamučnim koncem raznih boja.

Sve dok se djevojke nisu udale bile su gologlave, očešljane »na razdiljak«, najprije s dvjema, kasnije s jednom pletenicom, a kad se »zadivojče« kosu su plele u **kurđup** spleten od više sitnijih pletenica pripet trnodlama. Udane su Bunjevke pletenice slagale u **konđu ili kapicu**. Konđa je danas uvriježen naziv za spletnu kosu, ali također i pokrivalo za glavu. Kapica je slična konđi, a razlika je u načinu povezivanja i u tome što kapica otkriva jedan dio kose sprijeda.

Marame kao pokrivala za glavu bile su bojom usklađene s »ruvom«, a mogle su biti suknene, svilene, atlasne, kumašne, marcelinske - od tanke venecijanske svile, tilorske koje su dobile naziv po tkanini koja se proizvodila u gradu Tulle, i ukrašene zlatovozom. U Subotičkoj Danici je 1929. godine zapisano: »Bunjevački je povežljaj tako značajan da ćeš Bunjevku poznati između hiljadu drugih.« Vežu se dakle na poseban način: forma od tvrdog papira ulaže se u bijelu, uštirkanu i uglačanu maramicu, te se ulaže u maramu. Pri povezivanju marame »na dva kraja« formiraju se po četiri mrske s obje strane. Za ovlađavanje ove vrste povezivanja potrebno je imati posebno umijeće i vještinu.

Bunjevke su se kitile »đeranima« i »dukatima«. »Đerdan« je bio kao ogrlica, ili je padao niz prsa. »Dukate« su nosile imućnije djevojke.

ČETVRTI BROJ »GODIŠNJAKA ZA ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA«

Tematiziranje povijesti i sadašnjosti vojvođanskih Hrvata

**Tekstove u publikaciji potpisuje ukupno
34 autora iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske**

mjerno pokriti i subetničku raznolikost Hrvata u Vojvodini i teritorijalnu raspodijeljenost, kako bi se izbjegla dominacija pojedinih subetničkih skupina ili teritorijalnih cjelina.

»Četvrti broj Godišnjaka sadrži radnje i o bunjevačkim i o šokačkim Hrvatima, zatim one koje su više od značaja za bačke Hrvate, kao i one koje mogu biti više interesantne Hrvatima u Banatu i Srijemu, dok jedan broj radnji uračunava i tematizira Hrvate u Vojvodini kao cjelinu, to jest kao relativno samostalni socijalno-kulturni fenomen. Napominjemo kako su sadržaji objavljenih znanstvenih i stručnih radnji od velikoga značaja kada su u pitanju tematiziranje i obradba pojedinih razdoblja povijesti, kao i sadašnjosti vojvođanskih Hrvata, napose u dijelu povijesnoga naslijeđa. To je važno, budući da je riječ o dijelu u kulturnoj praksi Hrvata u Vojvodini koji još uvijek ima brojne deficite«, kaže Žigmanov.

ZNANSTVENA PROFILACIJA

Tekstove u 4. broju Godišnjaka potpisuju ukupno 34 osobe iz Vojvodine, Hrvatske i Mađarske, od kojih jedan broj pripada skupini najeminentnijih znanstvenika koji pišu na teme vojvođanskih Hrvata (npr. *Franjo Emanuel Hoško*,

Robert Skenderović), jedan značajan broj čine respektabilni autori mlađe (npr. *Petar Vuković*, *Mario Bara*, *Dominik Deman*) i najmlađe generacije (npr. *Nikolina Čuljak*, *Marina Balazhev*, *Ivana Andrić-Penava*, *Ljubica Vuković-Dulić*, *Vladan Čutura*, *Marjan Ostrogonac*). Uz to, Godišnjak donosi i radnje renomiranih znanstvenika iz Hrvatske koji se po prvi puta bave hrvatsko-vojvođanskim temama (npr. *Ivica Martinović*, *Josip Lisac*, *Nevena Škrbić-Alempijević*, *Dražen Živić*).

»Ovakav uređivački koncept 'Godišnjaka' rezultat je planskog djelovanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u području znanosti. Ono je od početka uračunavalo okupljanje oko programskih aktivnosti Zavoda predstavnika znanstvene elite, koji su do sada u svojem znanstvenom i istraživačkom radu već očitovali interes za pitanja Hrvata u Vojvodini, zatim njihovo uključivanje u planski pristup novim istraživanjima povijesti i sadašnjosti Hrvata u Vojvodini, te postupno radno povezivanje u realizaciji znanstvenih istraživanja. Na taj način, vjerujemo, u prostoru kulturnih praksi vojvođanskih Hrvata područje znanosti postaje ne samo vidljivije nego je dobilo i vlastitu čvršću profilaciju«, kaže urednik publikacije Tomislav Žigmanov.

Četvrti broj »Godišnjaka za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata« tiskan je potporom Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije i Grada Subotice.
D. B. P.

Sredinom travnja izašao je četvrti, dosad najopsežniji broj »Godišnjaka za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata«. Publikacija na 464 stranice donosi 17 znanstvenih i stručnih radnji koje za glavnu temu imaju neki aspekt društvenog života Hrvata u Vojvodini, bilo u povijesti, bilo u sadašnjosti. Sve radnje, osim jednoga prijevoda s mađarskog jezika, po prvi puta se objavljuju u 4. broju »Godišnjaka ZKVH-a«.

Sadržaj »Godišnjaka« podijeljen je u sedam tematskih cjelina, pri čemu su kriteriji podjele bila područja znanosti. Riječ je o društvenim i humanističkim znanostima koje su od značaja za očuvanje i razvoj nacionalne svijesti i identiteta. Osim povijesti, zastupljene su tako i jezikoslovne znanosti, etnologija, povijest umjetnosti, demografija, sociologija, filozofija i sl.

U osmoj cjelini »Prikazi knjiga« objavljeni su prikazi svih publicističkih i znanstvenih djela o Hrvatima u Vojvodini, objavljenih tijekom 2011. godine – riječ je o 24 naslova, te 3 knjige koje su objavljene ranijih godina.

RAVNOMJERNA POKRIVENOST

Glavni i odgovorni urednik »Godišnjaka« *Tomislav Žigmanov* ističe kako je uredništvo radovima nastojalo ravno-

Gdje ga nabaviti?

Četvrti broj »Godišnjaka« može se kupiti i poručiti u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata (Harambašićeva 14) u Subotici, po cijeni od 1.000 dinara.

ZAVRŠNA PROSLAVA JUBILARNE GODINE »PAULINUMA«

50. obljetnica postojanja i kontinuiranog djelovanja

krajeva i iz okolnih država. Svečanosti su prisustvovali republički, pokrajinski i mjesni gradski predstavnici. Među uglednim gostima bio je dr. *Mileta Radojević* iz Ministarstva vjera, sada direktor Kancelarije za suradnju s crkvama i vjerskim zajednicama, te *Vladimir Todić* iz Beograda. Nadalje, *Marija Kern Šolja*, predsjednica Skupštine grada, zatim dogradonačelnik *Blaško Stantić*, šef ureda za društvene djelatnosti *Franjo Horvat*, te republički i pokrajinski zastupnici i mnogi drugi predstavnici raznih institucija.

Jubilarna svečanost je završena zajedničkim fotografiranjem i agapeom, odnosno domjenkom, koji je protekao u ugodnom raspoloženju.

M. J.

Biskupijska klasična gimnazija i sjemenište »Paulinum« u školskoj 2012./13. godini bilježi 50. obljetnicu postojanja i kontinuiranog djelovanja. Jubilarna godina je otvorena 25. siječnja 2012. godine na blagdan Sv. Pavla apostola. U nizu slavlja najistaknutiji događaj je bio posjet kardinala *Zenona Grocholevskog*, prefekta Kongregacije za katolički odgoj iz Vatikana.

Ovogodišnje proštenje sjemenišne kapelice i Dan škole, 25. siječnja, svojim je posjetom počastio i uvećao mons. *Orlando Antonini*, apostolski nuncij iz Beograda. Tijekom školske godine bile su razne manifestacije i molitvene akcije, koje su bile završene 20. travnja, na Svjetski dan duhovnih zvanja. Za taj dan su se okupili bivši profesori i učenici, zatim sadašnji profesori i učenici i razni drugi uzvanici i gosti. Ugledni gosti završne svečanosti su bili biskupi, nekadašnji pitomci »Paulinuma«: mons. *Laslo Nemet*, mons. *Kiro Stojanov*,

mons. *Dode Gjergji* i mons. *Lucijan Augustini*. Program susreta je započet posjetom – alma matera sjemeništa i gimnazije »Paulinum«. Zatim je slijedio svečani prigodni program u vijećnici Gradske kuće, te sveta misa zahvalnica u katedrali–bazilici. Svetu misu je predvodio mjesni ordinarij i veliki kancelar škole dr. *Ivan Penzeš* s četiri biskupa »Paulinaca« i preko pedeset svećenika, bivših učenika. Propovijed je održao na hrvatskom jeziku dr. *Kiro Stojanov*, a na mađarskom jeziku dr. *Laslo Nemet*. Propovjednik na hrvatskom jeziku istaknuo je da smo u ovoj godini u Godini vjere i povezao s time, da tadašnji biskup mons. *Matija Zvekanović* nije imao jaku vjeru i viziju u budućnost, ne bi imao snage otvoriti u najteža vremena ovu jedinstvenu crkvenu ustanovu na našim prostorima. Zato se mi sada, a i ubuduće, moramo žarko moliti i čvrsto vjerovati da će posredovanjem sv. Pavla apostola ova institucija ostati i nadalje.

Za završetak jubilarne godine okupilo se oko stosedamdeset »Paulinaca« iz naših

- TEHNIČKI PREGLED
- OSIGURANJE VOZILA
- REGISTRACIJA VOZILA
- PREPIS VOZILA

Radno vrijeme: 8-16 sati, subotom od 8-12
Šolohova 17, Subotica, tel: 024 554 852

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Ivan Andrašić

Stariji i danas za puno toga kažu: »Ah, nije to kao što je nekada bilo«. U prisjećanju im često pomažu prašnjavi albumi puni novijih kolor, ili starijih crno-bijelih sjećanja u obliku fotografija. Braća *Stipan* i *Andrija Andrašić* iz sončanskog Prvog sokaka, danas Strossmayerove ulice, pokraj nekoliko albuma posjeduju i dvije kartonske kutije pune fotografija, od najnovijih, do onih starijih od pola stoljeća.

PROSLAVA 1. SVIBNJA

»Ovo je fotografija mogega momačkog društva, nastala 1976. godine, točno na dan 1. svibnja, prigodom okupljanja za polazak na piknik. Ja nisam u snimljenoj skupini, jer sam skupa s bratom *Stipanom* i još nekoliko prijatelja i prijateljica bio kod kuće i čekao ovo društvo. Kako je brat već tada imao traktor, u prikolicu bismo potovarili sve potrepštine za naše gastronomske delicije u prirodi. Neizostavni kotlići, tanjurača, rešetka za roštilj – bili su ono bez čega se niti jedan naš piknik nije mogao niti zamisliti. U društvu nas je bilo dvadesetak. Nije to bilo samo jednokratno druženje za ovakve prigode. Bili smo poput jedne obitelji, pa iako razasuti od Sonte, do Subotice, Novog Sada, Osijeka i Zagreba, često smo

bili skupa. Vjerovali ili ne, tada su prometne veze između Sonte i pobrojanih mjesta, nažalost, bolje funkcionirale nego danas«, uz osmijeh pun nostalgije prisjeća se *Andrija*. »Ja sam bio najstariji u društvu, a kako sam već imao traktor, predložio sam da se na putu podijelimo i to su svi usvojili. Djevojke su imale privilegij odvesti se na Dunav mojom prikolicom, a dečki isključivo biciklima. Bili smo mladi, puni volje za sve, a na piknicima za prvi svibnja često bi nam se pridružili i poneki od prijatelja i prijateljica, članova našega društva. Za njih, osobito za one koji bi s nekim od članova društva došli u goste iz gorepobrojanih gradova, ovi piknici su bili prava atrakcija«, uključuje se u razgovor i *Stipan*. Po dolasku na lokaciju, najčešće bi to bio kanal s druge strane nasipa kod »Tuškoša«, gdje je bila manja gužva nego na strani prema Dunavcu i Dunavu, poput uhodane vojske, ekipa bi istovarila stvari iz prikolice. Na prostoru kojega bi dan ranije nekoliko muških članova društva iskrčilo i pripremlilo mjesta za ognjišta, vrijeme bi se moglo provesti vrlo ugodno. Na prostrtim dekama moglo se kartati, ali i u hladovini ugodno razgovarati, jer mladost uvijek ima puno toga za kazati.

RASPODJELA ZADAĆA

»Nekakav red je postojao, znalo se tko su najbolji kuhari, znalo se i tko su pravi pecaroši, pa se svak primao svoje zadaće. Ja sam oduvijek bio zadužen za roštilj i tanjuraču, pa bih prvi 'stupao na scenu'. Tko je htio, taj je i 'mađario', pa bi doručak odista bio obilan i raznovrstan. Nismo, poput današnje mlađarije, na piknik nosili konzerve, salame, majoneze, kečape. Nismo nosili ni enormne količine pića. Kako je na malom prostoru u neposrednoj blizini nasipa bila lijepa zaravan, istina poprilično džombasta, a društava je bilo dosta, nezaboravne su mi bile i naše utakmice u malom nogometu. Igrali smo bosi, na poprilično visokoj travi, pa bi često dolazilo i do vrlo komičnih scena. Znalo se zagaziti u krtičnjak, a poneki koji su malo slabije doručkovali, a više se okrijepili rakijicom i pivom, znali bi iz čista mira zapeti za travu

i tako sami sebe faulirati. Za loptom bi se trčalo dok djevojke ne bi skuhalo kavu i pozvale nas u kamp. Sunce bi tada već visoko odskočilo, pa bi želja za nogometom polako nestajala. Ugodnije bi bilo na dekama, uz karte, šah i ne ljuti se čovječe. Na scenu bi stupala kulinarska druga smjena koju su tvorili majstori kotlića i njihovi pomagači. Obično bi se kuhao i riblji paprikaš i paprikaš od mesa kojeg bismo nosili od kuća. Razumljivo je da je meso bilo različite starosti, ali za naše majstore to ne bi bio problem. Osobito su mi u sjećanju ostali kuharski dueli naših pajtaša *Croca* i *Caneta*. Obojica su bili pravi majstori kotlića, a jedan drugom ni do dan-danas nisu priznali primat. Bilo je tu i puno situacija u kojima smo se valjali od smijeha, toliko su znali pokušavati nadmudriti jedan drugoga, ali su uvijek poštovali pravilo da se u kotlić suparnika ne smije dirati. mi ostali smo imali zadovoljstvo konzumirati paprikaše od dva vrsna kuhara i uvijek smo odluku tko je bolji ostavljali za idući piknik«, prisjeća se *Andrija*. »Godine su prolazile, piknici se prorjeđivali, ali se i društvo osipalo. Nekoliko ovih momaka već se druži i s anđelima, pa ovo prisjećanje neka bude posvećeno upravo njima«, s tugom u očima završava priču *Stipan*.

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

»Čitam i skitam« u Beogradu

Grimm. Podsjetimo se, bajke braće Grimm su i bile tema ovogodišnjeg kviza »Čitam i skitam«. Nakon toga su obišli Kalemegdan, pogledali mjesto gdje se Sava ulijeva u Dunav, te skitajući po zidinama i puteljcima Kalemegdana još bolje upoznali glavni grad države u kojoj živimo. Organiziran je i odmor, te igranje na prekrasnom igralištu, a neki su se i oprobali u hodaњу po žici. Naravno, nije izostalo ni rashlađivanje sladoledom, jer je dan bio poprilično topao, kao poručen, a mnogi su kući ponijeli i

U okviru obilježavanja Međunarodnog dana knjige i autorskih prava djece, sudionici Kviza za poticanje čitanja »Čitam i

skitam« koji su osvojili nagradni izlet boravili su 24. travnja u Beogradu. Svake godine Gradska knjižnica Subotica povede svoje nagrađene sudionike u, kako to i sam naziv kviza kaže, skitnju, bez mama i tata i to radnim danom, da bude još slađe. Dok su ostali frendovi toga dana sjedili u školskim klupama, njih 35 srećkovića koji su osvojili ovu veoma lijepu nagradu okupili su se na parkiralištu još u rano jutro. Nitko nije kasnio, svi su ustali bez problema, jer su znali kako ih čeka prava avantura i druženje.

Put do Beograda nije kratak, ali ni dugačak, taman dovoljan da se upoznaju novi prijatelji, jer većina se nisu niti poznavali. To što su okupljeni iz 14 različitih osnovnih škola od prvog do osmog razreda, bila je samo prednost za njih. Nije bilo ni jezičnih ni starosnih barijera. Sve ih je okupila ljubav prema knjizi i čitanju, kao i posjedovanje članske iskaznice Gradske knjižnice Subotica.

Odmah po dolasku u Beograd najprije su posjetili Biblioteku grada Beograda, obišli njene odjele, te upoznali način rada s korisnicima kao i korištenja tog gotovo polumilijunskog fonda knjiga. Potom su u podrumskom dijelu zgrade, gdje se nalazi tzv. Rimska dvorana s ostatcima iz toga perioda, pogledali crtani film idejno zasnovan na tekstu braće

neki od suvenira koje su si kupili u Beogradu. Bilo je to, zaključili su mali putnici, više nego dobar i koristan izlet. Svakako se isplatilo biti članom Gradske knjižnice i čitati knjige.

Koncem dana, zadovoljna i umorna družina iz subotičke knjižnice vratila se doma uz obećanje da će i dalje biti članovi Gradske knjižnice i sudjelovati u ovom kvizu.

Bio je ovo već peti izlet po redu, a koja će destinacija biti aktualna sljedeće godine - nisu nam htjeli odati u knjižnici.

Nove kreativne radionice u Gradskoj knjižnici u subotu, 11. svibnja

Draga djeco, iz Gradske knjižnice najavljuju kako će nove kreativne radionice za djecu biti održane u subotu, 11. svibnja. Početak prve radionice je u 9, a sljedeće u 11 sati. Istodobno si možete posuditi i neku dobru knjigu za čitanje.

Kako je broj sudionika u radionici ograničen, na vrijeme rezervirajte svoje mjesto pozivom na broj 553-115 ili osobno na Dječjem odjelu. Cijena je nepromijenjena i iznosi 150 dinara, a ono što napravite, vaš uradak, nosite sa sobom kući.

3. svibnja 2013.

ZLATNA HARFA U VAJSKOJ

U crkvi sv. Jurja u Vajskoj u subotu 27. travnja održan je susret dječjih župnih zborova 27. Zlatna harfa Subotičke biskupije. Ovogodišnja tema bila je »Amen, amen, vjerujem!«, budući da se nalazimo u Godini vjere.

Kao i svake godine, susret se sastojao od svete mise i nastupa, na kojima je svaki zbor izveo po jednu skladbu na zadanu temu. Na ovogodišnjoj Zlatnoj harfi okupilo se 11 dječjih župnih zborova iz Subotice, Sombora, Tavankuta, Đurđina, Monoštora, Male Bosne, Sonte i Vajske.

Susret je započeo svetom misom koju je predslavio domaći župnik vlč. **Josip Kujundžić** u zajedništvu s mons. **Stjepanom Beretićem**, vlč. **Draganom Muharemom** i vlč. **Dominikom Ralbovskim**. On je u svojoj propovijedi potaknuo vjernike na pjevanje liturgije, te ukazao kako pri tome nije dostatno otvarati svoja usta i glas, nego je isto tako važno otvoriti svoje srce i glas u čast i zahvalnost našem Bogu.

Obraćajući se djeci i rezimirajući 27 godina postojanja ovih susreta, vlč. Kujundžić je zahvalio Bogu na toj milosti, ali i svoj djeci na trudu i lijepom pjevanju na ovogodišnjoj Zlatnoj harfi, te biskupu Penzesu na suradnji, kao i svim župnicima i voditeljicama i voditeljima zborova.

Na skupu je ove godine nastupilo 11 župnih zborova iz sljedećih župa: sv. Lovre iz Sonte, dječjeg vrtića Marije Petković iz Subotice, sv. Josipa radnika iz Đurđina, sv. Križa iz Sombora, sv. Terezije iz Subotice, Presvetog Srca Isusova iz Male Bosne, Srca Isusova iz Tavankuta, Isusovog uskrsnuća iz Subotice, sv. Pavla i Petra iz Monoštora te sv. Jurja iz Vajske.

Katedralni župni dječji zbor sv. Terezije pod vodstvom kantora Miroslava Stantića pjevao je tijekom svete mise. Po završetku programa vlč. Josip Kujundžić podijelio je svim predstavnicima zborova počasne diplome.

Z. Pelajić

**PETAK
3.5.2013.**

06:10 Trenutak spoznaje (R)
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
08:35 Vijesti
10:00 Ruševine suvremenog vremena: Kolmanskop - A Diamond Ghost Town in Namibia, dokumentarna serija
10:50 Vijesti iz kulture
11:00 Ekološko stanovanje, dokumentarna serija
11:26 Ekološko stanovanje, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:40 Prkosna ljubav
13:25 Dr. Oz 3, talk-show
14:05 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Drugo mišljenje
15:05 Znanstvena petica
15:55 Kralj vinograda 2, serija
16:45 Hrvatska uživo
16:50 Vijesti
17:50 Putem europskih fondova
18:10 Iza ekrana
18:50 manjinski MOZAIK
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 EUnigma, kviz
20:45 Rat za gradonačelnika, američki film
22:35 Kennedyjevi, serija
23:25 Dnevnik 3
23:45 Vijesti iz kulture
00:05 Filmski maraton: Zona Zamfirova, srpski film
01:40 Filmski maraton: Jednosmjerna karta do Mombase, finski film
03:05 Inspektor George Gently 5, serija
04:35 Dr. Oz 3, talk-show
05:15 Ekološko stanovanje
05:41 Ekološko stanovanje

05:25 Najava programa
05:30 Putovanje uskotračnom željeznicom kroz Indiju: Die Matheran Hill Bahn, dokumentarna serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
---: TV vrtić: Oglas
---: Fleks: Propali dar, crtani film
---: Profesor Baltazar: Amadeusove uši, crtani film

07:30 Tintinove pustolovine, crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Vatrene kugla, serija
08:45 Istrage Mladog Mjeseca, serija za djecu
09:10 Školski sat: Lidrano
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Strani igrani film - hit
12:50 Zalagaonica, dokumentarna serija
13:20 Jednosmjerna karta do Mombase, finski film
14:45 Degrassi 3, serija za mlade
15:10 Školski sat: Lidrano
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:20 Novi klinici s Beverly Hillsa 4, serija za mlade
18:05 Briljantteen
18:45 Crtani film
19:00 Mala TV:
---: TV vrtić: Oglas
---: Fleks: Propali dar, crtani film
---: Baltazar: Amadeusove uši, crtani film
19:30 Okusi Grčke s Lindey i Blairom, dokumentarna serija
20:00 Remek-djelo ili zlodjelo 1, dokumentarna serija
21:05 Downton Abbey 3, serija
21:55 Knjiga ili život
22:25 Opera box
23:00 Inspektor George Gently 5, serija
00:35 Peti dan, talk show (R)
01:40 Retrovizor: Zločinački umovi 6, serija
02:25 Retrovizor: Capri 1, serija
03:10 Retrovizor: Mučke 4A, humoristična serija
03:40 Noćni glazbeni program

07:20 Super Loonatics, R
07:45 Spider - Man, R
08:10 Spider - Man
08:35 Super Loonatics
09:00 TV izlog
09:15 Kako vrijeme prolazi, R
10:15 TV izlog
10:30 Sila, serija R
11:35 Nikita, serija R
12:25 In magazin R
13:05 Zauvijek susjedi, R
13:40 Ninja ratnici, serija R
14:10 Nikita, serija
15:55 Ninja ratnici, serija
16:20 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
20:50 LIDL - Minuta do Europe
20:55 Larin izbor, serija

22:30 Prestiž, igrani film
00:50 Put u Seattle, igrani film
02:35 Hunley, igrani film
04:10 Ezo TV, tarot show
05:40 Dnevnik Nove TV R
06:30 In magazin R
07:00 Kraj programa

05:35 RTL Danas, (R)
06:10 Ben 10: Ultimate Alien
06:40 Moji džepni ljubimci
06:55 Yu-Gi-Oh!
07:20 Virus attack
07:45 Ekkluziv Tabloid, (R)
08:20 Cobra 11, serija (R)
09:20 Cobra 11, serija (R)
10:20 TV prodaja
10:35 Tog se nitko nije sjetio!, kviz (R)
11:35 Divlja ruža, serija
12:30 TV prodaja
12:45 Obitelj Ray, telenovela
13:45 Ruža vjetrova, serija (R)
14:50 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!, kviz
20:00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
21:10 U dobru, zlu i kiču, dokumentarna serija
22:20 Crni vitez, film, komedija
23:05 Eurojackpot
23:10 Crni vitez, film, komedija (nastavak)
00:00 Skakač, igrani film, znanstveno-fantastični/avanturistički
01:45 RTL Danas, (R)
02:20 Kraj programa

**SUBOTA
4.5.2013.**

06:05 Drugo mišljenje (R)
06:35 Najava programa
06:55 Knjiga ili život
07:25 Iza ekrana
08:00 Hrvatska kronika BiH
08:20 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Čovjek u sedlu, američki film
09:45 Tata mata: Moje, tvoje, naše - dok serija (R)
10:20 Kućni ljubimci
10:50 Vijesti iz kulture
11:05 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Veterani mira, emisija
13:20 Duhovni izazovi
13:50 Prizma
14:35 Eko zona
15:05 Reporter: Burma -

susreti u zaboravljenoj zemlji
16:00 Lemurov blues, dokumentarni film
17:10 Znanstvene vijesti
17:15 Kulturna baština
17:30 Jezerski mornarski bal, emisija pučke i predajne kulture
18:00 Lijepom našom: Zadar
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 LOTO 7/39
20:15 Kraljica, britanski film
22:00 Dnevnik 3
22:20 Vijesti iz kulture
22:45 Longlasting Youth, serija
00:30 Filmski maraton: Charlston za Ognjenku, srpski film
02:05 Filmski maraton: Čovjek u sedlu, američki film
03:30 Lemurov blues, dokumentarni film
04:20 Reprizni program
05:55 Lijepom našom: Molve (R)

04:50 Najava programa
04:55 Spektar, unutrašnje politički magazin
05:40 Ruševine suvremenog vremena: Kolmanskop - A Diamond Ghost Town in Namibia, dokumentarna serija
06:30 Hamtaro, crtana serija
06:55 Moj mali planet, crtana serija
07:00 Wot wot's, crtana serija
07:10 Matkova čudovišta, crtana serija
07:25 Merlin 4, serija za djecu
08:10 Novi klinici s Beverly Hillsa 4, serija za mlade
09:25 Mala TV
09:55 Teletubbies
10:25 Alice Upside Down, američki film za djecu
12:00 Otvaranje islamskog centra u Rijeci, prijenos
13:30 Islamska zajednica - ostavština za budućnost, dokumentarni film
14:25 Now Waterford Girl, kanadski film
16:35 Cambi u Lisinskom, snimka koncerta
17:55 Vaterpolo, PH: Primorje - Jug, prijenos 1. utakmice finala
19:15 Glazba, glazba...
19:35 Okusi Grčke s Lindey i Blairom, dok serija
20:05 Kina - trijumf i kaos, dokumentarna serija
21:00 Ray, američki film
23:25 Richard Wagner: Majstori pjevači (završni prizor) - Zbor i

Simfonijski orkestar
HRT-a pod ravnanjem Tončija Bilića
00:25 Retrovizor: Zločinački umovi 6, serija
01:10 Retrovizor: Capri 2
01:55 Retrovizor: Mučke 4A
02:25 Noćni glazbeni program

07:00 Zauvijek susjedi, R
07:35 TV Izlog
07:50 Ninja kornjače, R
08:20 Beyblade Metal Master
08:45 Winx Club, R
09:10 Štrumpfovi, crtana serija
09:40 Power Rangers Samurai
10:05 Power Rangers Samurai
10:30 Zauvijek susjedi, serija
11:40 Borac za pravdu, film
13:30 Hunley, igrani film R
15:25 Provjereno, R
16:25 Lud, zbunjen, normalan R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Lud, zbunjen, normalan
17:30 Dva smo svijeta različita, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strijelac, igrani film
22:00 Utjerivač pravde, film
22:30 Boks: V. Kličko vs. F. Pianeta - uvodna emisija
22:50 Boks: V. Kličko vs. F. Pianeta, prijenos
23:45 Utjerivač pravde, film - nastavak
01:05 Šarlatan, igrani film
02:45 Ezo TV, tarot show
04:15 Dnevnik Nove TV R
05:05 In magazin R
05:40 Kraj programa

06:05 RTL Danas, (R)
06:45 Yu-Gi-Oh!, (R)
07:10 Aladdin
07:35 Timon i Pumbaa
08:00 Virus attack
08:20 Uvrnuti čupavci
08:50 TV prodaja
09:05 Učilica, kviz za djecu
09:40 Bibin svijet, serija
10:25 TV prodaja
10:40 Galileo, emisija
11:50 Grad svjetla, igrani film
13:45 Air America, igrani film, akcijska komedija
16:00 Koledžicom po svijetu, prilično zabavna emisija
17:05 Smrtonosnih 60
17:45 Smrtonosnih 60
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, emisija
20:00 Tražen, film, akcijski
22:00 Golfbrejker, film, komedija
23:55 Linija smrti, akcijski
01:45 Astro show
02:45 RTL Danas, (R)
03:20 Kraj programa

**NEDJELJA
5.5.2013.**

06:55 Najava programa
07:15 Duhovni izazovi
07:50 Zlatna kinoteka: Great Expectations, britanski film
10:00 ni DA ni NE
10:50 Vijesti iz kulture
11:05 Ubojstvo, napisala je (9) - serija
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu 5, serija
16:30 Vrtlarica (R)
17:15 Those Daring Young Men in Their Jalopies, film
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 LOTO 6/45
20:15 Sve u 7!, kviz
21:15 Odmori se, zaslužio si V - humoristična serija
21:55 Damin gambit, talk show
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:20 Putem europskih fondova
23:40 Strani igrani film
01:15 Strani igrani film
02:50 Ubojstvo, napisala je (9) - serija
03:40 Skica za portret
03:50 Jelovnici izgubljenog vremena
04:10 Divlji u srcu 5, serija
05:00 Sve u 7!, kviz

06:20 Najava programa
06:25 Veterani mira, emisija
07:10 Pipi Duga Čarapa, crtana serija (R)
07:35 Gradić Wakkaville, crtana serija
08:00 Europski koncert 2012. - Gautier Capuçon i Berlinska filharmonija pod ravnanjem Gustava Dudamela
09:15 Biblija
09:25 Zagreb: Uskrsna arhijerejska liturgija, prijenos iz hrama Preobraženja Gospodnjega
11:30 The Inheritance, američki film
13:10 Igrani film (strani)
16:00 Olimp - emisija o sportu
16:55 Samobor: Rukomet (Ž) - finale Challenge kupa: ŽRK Samobor - DHK Banik Most, prijenos

18:30 Sportska reportaža
18:50 Magazin LP
19:30 Okusi Grčke s Lindey i Blairom, dokumentarna serija
20:00 Krik za slobodom, britanski film
22:35 Ciklus kulturnih filmova: Machete, američki film
00:15 Archie Bronson Outfit
01:15 Retrovizor: Zločinački umovi 6, serija
02:00 Retrovizor: Capri 2, serija
02:45 Retrovizor: Mučke 4A, humoristična serija
03:15 Noćni glazbeni program

05:45 Zauvijek susjedi, R
06:55 TV Izlog
07:10 Okusi Hrvatske
07:40 Angie, serija 5/10
08:10 Ninja kornjače
08:35 Beyblade Metal Master
09:00 Winx Club
09:30 Štrumpfovi
10:20 Power Rangers Samurai, serija R
10:50 Power Rangers Samurai
11:15 Od zida do zida 2/12
11:45 Zauvijek susjedi, serija
12:55 Šarlatan, igrani film R
14:40 Borac za pravdu, igrani film R
16:30 In magazin vikend
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend - nastavak
17:25 Dva smo svijeta različita, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Policijska akademija 4, igrani film
21:50 Pljačkaš dječjeg lica, igrani film
23:40 Strijelac, igrani film R
01:30 Utjerivač pravde, film R
03:00 Noćna pošiljka, film
04:20 Angie, serija R
04:45 Dnevnik Nove TV R
05:35 Okusi Hrvatske R
06:00 Kraj programa

04:40 RTL Danas, (R)
05:15 Koledžicom po svijetu, prilično zabavna emisija (R)
06:20 Bibin svijet, serija
06:55 Aladdin, (R)
07:20 Timon i Pumbaa, (R)
07:50 Virus attack
08:10 Uvrnuti čupavci
08:35 TV prodaja
08:50 Galileo, emisija
09:45 TV prodaja
10:00 Smrtonosnih 60, (R)
10:35 Smrtonosnih 60, (R)
11:10 TV prodaja
11:25 Air America, igrani film,

**HRT 1 04.05.2013 18:00
LIJEPOM NAŠOM: ZADAR (1/2)**

Ekipa serije Lijepom našom posjetila je Zadarsku županiju, a prva od dvije emisije snimljene pred 5000 gledatelja u dvorani Krešimir Čosić na zadarskom Višnjiku ujedno je 500. emisija glazbenog serijala koji se emitira od 1996. godine.

Prva emisija, snimljena u zagrebačkom Domu sportova, emitirana je 8. studenog 1996. u 20 sati na I. programu HTV. U godinama koje su slijedile emitirano je 35.000 minuta ovog programa, odnosno 580 sati ili 25 dana. U 500 emisija nastupilo je 75.000 izvođača, izvedeno je čak 8.000 pjesa-

ma i 1.500 koreografija, a na javnim snimanjima bilo je više od 1.000.000 posjetitelja. Prijeđeni su milijuni kilometara, a osim u Hrvatskoj serija Lijepom našom gostovala je i u inozemstvu: u Australiji (Adelaide, Melbourne, Canberra, Sydney), Kanadi (Mississauga, Calgary, Windsor, Montreal), Austriji, Njemačkoj, Švicarskoj, Mađarskoj, Bosni i Hercegovini, Sloveniji, Srbiji i Crnoj Gori.

Dvje emisije snimljenim u Zadru serija Lijepom našom pridružila se i obilježavanju 20. obljetnice Zadarske županije.

Voditelj: Branko Uvodić
Redatelj: Vladimir Košćević

Producent: Darko Vulić
Urednik: Branko Uvodić

akcijska komedija (R)
13.40 Golfbrejker, igrani film, komedija (R)
15.30 U dobru, zlu i kiču, dokumentarna serija (R)
16.30 Ljubav je na selu, (R)
17.40 RTL Extra Magazin
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, emisija
20.00 Priča o igračkama, igrani film, animirani
21.45 CSI: Miami, serija
22.35 CSI: Miami, serija
23.30 CSI: Miami, serija
00.30 Komikaze, humorni panel show (R)
01.15 Astro show, emisija uživo
02.15 RTL Danas, (R)
02.50 Linija smrti, (R)
04.20 Kraj programa

**PONEDJELJAK
6.5.2013.**

06:10 Mir i dobro
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Ruševine suvremenog vremena: Piramida - A Soviet Beachhead on Spitsbergen, dokumentarna serija
11:05 Ekološko stanovanje
11:31 Ekološko stanovanje
12:00 Dnevnik 1
12:40 Prkosna ljubav
13:25 Dr. Oz 3, talk-show
14:05 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Treća dob, emisija
15:05 Glas domovine
15:55 Kralj vinograda 2, serija
16:45 Hrvatska uživo

16:50 Vijesti
17:50 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija
18:20 Puna kuća Raftera (3), serija
19:05 Najava programa
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 Potrošački kod
21:10 Nulta točka, politički talk-show
22:20 Dnevnik 3
22:40 Vijesti iz kulture
23:00 Na rubu znanosti
23:55 Ludnica u Clevelandu 3, humoristična serija
00:25 Amiški oprost, američki film
01:50 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
02:35 Lovci na natprirodno 6, serija
03:20 Dr. Oz 3, talk-show
04:00 Skica za portret
04:10 Jelovnici izgubljenog vremena
04:30 Reprizni program
05:18 Ekološko stanovanje
05:44 Ekološko stanovanje

06:10 Najava programa
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
07:30 Tintinove pustolovine
07:55 Teletubbies
08:20 Vatrene kugle, serija
08:45 Istrage Mladog Mjeseca
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Krik za slobodom, britanski film
13:20 Amiški oprost, američki film
14:45 Degraasi 3, serija
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija

17:25 Lijepom našom: Zadar
18:30 Generacija Y: Sreća je u..., dokumentarni film za mlade
19:05 Crtani film
19:10 Mala TV
19:40 Okusi Grčke s Lindey i Blairom, dok serija
20:10 Turistička klasa
20:45 Doktor Dolittle, američki film
22:10 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
22:55 Dva i pol muškarca 9
23:20 Lovci na natprirodno 6, serija
00:05 Retrovizor: Zločinački umovi 6, serija
00:50 Retrovizor: Capri 2
01:35 Retrovizor: Mučke 4A
02:05 Noćni glazbeni program

07:05 Monsuno, crtana serija
07:30 Spider - Man
07:55 Super Loonatics
08:20 TV izlog
08:35 Kako vrijeme prolazi, serija R
09:35 TV izlog
09:50 Larin izbor, serija R
11:40 In magazin vikend R
12:30 Zauvijek susjedi, R
13:35 Ninja ratnici, R
14:05 Nikita, serija
15:50 Ninja ratnici, serija
16:20 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dva smo svijeta različita, serija
20:50 LIDL - Minuta do Europe
20:55 Sila, serija 82/97
22:00 Larin izbor, serija
22:50 Večernje vijesti
23:10 Mentalist, serija

00:05 Pljačkaš dječjeg lica, igrani film R
 01:45 Nikita, serija R
 03:20 Mentalist, serija R
 04:05 Ezo TV, tarot show
 05:05 Dnevnik Nove TV R
 05:55 In magazin vikend R
 06:35 Kraj programa

05:40 RTL Danas, (R)
 06:20 RTL Extra Magazin
 07:10 Ben 10: Ultimate Alien
 07:35 Moji džepni ljubimci
 07:50 Yu-Gi-Oh!
 08:15 Virus attack
 08:30 TV prodaja
 08:45 Priča o igračkama, film, animirani (R)
 10:20 TV prodaja
 10:35 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 11:35 Divlja ruža, telenovela
 12:30 TV prodaja
 12:45 Obitelj Rey, telenovela
 13:40 Nebo i zemlja, dramska serija
 14:50 Cobra 11, akcijska serija
 15:55 Cobra 11, akcijska serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Galileo, emisija
 18:05 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 21:20 Sutra, kad je rat počeo, igrani film, akcijski
 23:20 RTL Vijesti
 23:40 CSI: Miami, serija (R)
 00:35 CSI: Miami, serija (R)
 01:25 Astro show, emisija uživo
 02:25 CSI: Miami, serija (R)
 03:10 RTL Danas, (R)
 03:50 Kraj programa

**UTORAK
7.5.2013.**

06:10 Znanstvena petica
 06:40 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Ruševine suvremenog vremena: Lohberg - The Revival of a Coal Mine, dokumentarna serija
 11:05 Ekološko stanovanje
 11:31 Ekološko stanovanje
 12:00 Dnevnik 1
 12:40 Prkosna ljubav
 13:25 Dr. Oz 3, talk-show
 14:05 Skica za portret
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik

14:35 Među nama
 15:05 Kulturna baština
 15:20 Fotografija u Hrvatskoj
 15:55 Kralj vinograda 2, serija
 16:45 Hrvatska uživo
 17:50 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija
 18:20 Puna kuća Raftera (3)
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 Paravan
 21:05 Ciklus hrvatskog filma: Uzavreli grad

23:10 Dnevnik 3
 23:30 Vijesti iz kulture
 23:50 Defiance, američki film
 02:00 Annien vrh, američki film
 03:25 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
 04:10 Lovci na natprirodno 6, serija
 04:55 Dr. Oz 3, talk-show
 05:35 Skica za portret
 05:43 Ekološko stanovanje, dokumentarna serija

05:20 Najava programa
 05:25 Ruševine suvremenog vremena: Piramida - A Soviet Beachhead on Spitsbergen, dokumentarna serija
 06:15 Prkosna ljubav
 07:00 Mala TV
 --:-- TV vrtić
 --:-- Ninin kutak
 --:-- Crtani film
 --:-- Danica
 07:30 Tintinove pustolovine, crtana serija
 07:55 Teletubbies, animirana serija
 08:20 Vatrene kugla, serija
 08:45 Istrage Mladog Mjeseca, serija
 09:10 Školski sat
 10:00 Split: Blagdan sv. Dujma, prijenos mise

13:00 Popuna
 13:45 Annien vrh, američki film
 15:10 Školski sat
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Dolina sunca, serija
 17:20 Damin gambit, talk show
 18:00 ni DA ni NE
 18:50 Crtani film
 19:10 Mala TV
 19:40 Okusi Grčke s Lindey i Blairom, dokumentarna serija
 20:10 20 godina Porina, zabavna emisija
 21:00 Nikomu ni riječi, britanski film
 22:40 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
 23:25 Dva i pol muškarca 9, humoristična serija

23:50 Lovci na natprirodno 6, serija
 00:35 Retrovizor: Zločinački umovi 6, serija
 01:20 Retrovizor: Capri 2, serija
 02:05 Retrovizor: Mučke 4A, humoristična serija
 02:35 Noćni glazbeni program

07:25 Monsuno, crtana serija
 07:45 Spider - Man, R
 08:10 Spider - Man
 08:35 Super Loonatics
 09:00 TV izlog
 09:15 Kako vrijeme prolazi, R
 10:15 TV izlog
 10:30 Sila, serija R
 11:35 Larin izbor, serija R
 12:25 In magazin R
 13:05 Zauvijek susjedi, R
 13:40 Ninja ratnici, serija R
 14:10 Nikita, serija 3-4/22
 15:55 Ninja ratnici, serija
 16:20 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Dva smo svijeta različita, serija
 20:50 LIDL - Minuta do Europe
 20:55 Sila, serija 83/97
 22:00 Larin izbor, serija
 22:50 Večernje vijesti
 23:10 Mentalist, serija
 00:05 Mr. Woodcock, film
 01:40 Nikita, serija R
 03:10 Mentalist, serija R
 03:55 Ezo TV, tarot show
 04:55 Luda podmornica, film
 06:10 Dnevnik Nove TV R
 07:00 IN magazin R (od pon)
 07:25 Kraj programa

05:25 RTL Danas, (R)
 06:10 Ekkluziv Tabloid, (R)
 06:30 Ben 10: Ultimate Alien
 07:00 Moji džepni ljubimci
 07:15 Yu-Gi-Oh!
 07:40 Virus attack
 07:55 TV prodaja
 08:10 Cobra 11, serija (R)
 09:10 TV prodaja
 09:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
 10:25 Divlja ruža, telenovela
 11:20 Obitelj Rey, telenovela
 12:30 Nebo i zemlja, serija
 13:45 Ruža vjetrova, serija (R)
 14:50 Cobra 11, akcijska serija
 15:55 Cobra 11, akcijska serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Galileo, emisija
 18:05 Ekkluziv Tabloid,
 18:30 RTL Danas
 19:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show

20:00 Ruža vjetrova, serija
 21:20 Film za upucavanje, igrani film, komedija
 22:50 RTL Vijesti
 23:15 Sutra, kad je rat počeo, film, akcijski (R)
 01:10 Astro show
 02:10 RTL Danas, (R)
 02:45 Kraj programa

**SRIJEDA
8.5.2013.**

06:10 Među nama
 06:40 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Ruševine suvremenog vremena: Fordlândia - Henry Ford's Jungle Utopia, dok serija
 11:05 Ekološko stanovanje
 11:31 Ekološko stanovanje
 12:00 Dnevnik 1
 12:40 Prkosna ljubav
 13:25 Dr. Oz 3, talk-show
 14:05 Skica za portret
 14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:35 Riječ i život, religijski program
 15:05 Alpe Dunav Jadran
 15:55 Kralj vinograda 3, serija
 16:45 Hrvatska uživo
 16:50 Vijesti
 17:50 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija
 18:20 Puna kuća Raftera (4)
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:10 LOTO 7/39
 20:15 Globalno sijelo
 20:45 Putin, Rusija i Zapad - Moć i politika, dokumentarna serija
 21:50 Horizonti, vanjsko politički magazin
 22:45 Dnevnik 3
 23:05 Vijesti iz kulture
 23:25 Drugi format
 00:15 Ludnica u Clevelandu 3, humoristična serija
 00:45 Hank Williams: The Show He Never, američki film
 02:10 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
 02:55 Lovci na natprirodno 6
 03:40 Prekid programa radi redovnog održavanja uređaja
 05:18 Ekološko stanovanje
 05:44 Ekološko stanovanje

05:20 Najava programa

05:25 Ruševine suvremenog vremena: Lohberg - The Revival of a Coal Mine, dokumentarna serija
 06:15 Prkosna ljubav
 07:00 Mala TV
 07:30 Tintinove pustolovine
 07:55 Teletubbies
 08:20 Vatrene kugla, serija
 08:45 Istrage Mladog Mjeseca
 09:10 Školski sat
 10:00 Dolina sunca, serija
 10:45 Ciklus hrvatskog filma: Uzavreli grad
 12:40 Glazba, glazba...
 12:50 Eko zona (R)
 13:20 Hank Williams: The Show He Never Gave, američki film
 14:45 Degraasi 3, serija
 15:10 Školski sat
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 Dolina sunca, serija
 17:20 Mala TV
 17:55 Vaterpolo, PH: Jug - Primorje, prijenos
 2. utakmice finala
 19:25 Nogometni Kup Hrvatske: Hajduk - Lokomotiva, prijenos
 21:25 Top Gear 15, dok serija
 22:10 Zakon i red: Zločinačke nakane 6, serija
 22:55 Dva i pol muškarca 9
 23:20 Lovci na natprirodno 6
 00:05 Retrovizor: Zločinački umovi 6, serija
 00:50 Retrovizor: Capri 2
 01:35 Retrovizor: Mučke 4B: Do Hulla i natrag (special 1985.), serija
 03:05 Noćni glazbeni program
 07:25 Super Loonatics, R

07:45 Monsuno, crtana serija
 08:10 Spider - Man, R
 08:35 Spider - Man
 09:15 Kako vrijeme prolazi, R
 10:30 Sila, serija R
 11:35 Larin izbor, serija R
 12:25 In magazin R
 13:05 Zauvijek susjedi, R
 13:40 Ninja ratnici, serija R
 14:10 Nikita, serija 5-6/22
 15:55 Ninja ratnici, serija
 16:20 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Dva smo svijeta različita, serija
 20:50 LIDL - Minuta do Europe
 20:55 Sila, serija 84/97
 22:00 Larin izbor, serija
 22:50 Večernje vijesti
 23:10 Mentalist, serija
 00:05 Move on, igrani film
 01:55 Nikita, serija R
 03:30 Mentalist, serija R
 04:15 Ezo TV, tarot show

05:15 Dnevnik Nove TV R
06:05 IN magazin R (od utorka)
06:40 Kraj programa

05:25 RTL Danas, (R)
06:10 Ekkluziv Tabloid, (R)
06:30 Ben 10: Ultimate Alien
07:00 Moji džepni ljubimci
07:15 Yu-Gi-Oh!
07:40 Virus attack
08:10 Cobra 11, serija (R)
09:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
10:25 Divlja ruža, telenovela
11:20 Obitelj Rey, telenovela
12:15 TV prodaja
12:30 Nebo i zemlja, serija
13:45 Ruža vjetrova, serija (R)
14:50 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:20 Mentalist, serija
22:20 Mentalist, serija
23:15 RTL Vijesti
23:40 Hawaii Five-0, serija
00:25 Hawaii Five-0, serija
01:25 Astro show, show
02:25 RTL Danas, (R)
03:00 Kraj programa

**ČETVRTAK
9.5.2013.**

06:10 Riječ i život
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Ruševine suvremenog vremena: Detroit - Hope for the Motor City, dokumentarna serija
11:05 dokumentarni programi stila života (dom i dizajn)
12:00 Dnevnik 1
12:40 Prkosna ljubav
13:25 Dr. Oz 3, talk-show
14:05 Skica za portret
14:20 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:35 Trenutak spoznaje
15:05 Pozitivno
15:55 Kralj vinograda 3, serija
16:45 Hrvatska uživo
16:50 Vijesti
17:50 Slatko ludilo 2, dokumentarna serija
18:20 Puna kuća Raftera (4), serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:10 Domaći dok film/serijal
20:45 Spektar, unutrašnje politički magazin
21:35 Paralele, vanjsko politička emisija
22:05 Pola ure kulture
22:45 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:25 Tri ujutro, američki film
00:55 Nekoć kad smo bili odrasli, američki film
02:30 Lovci na natprirodno 6, serija
03:15 Dr. Oz 3, talk-show

03:55 Reprizni program
04:48 Skica za portret
04:58 Jelovnici izgubljenog vremena
05:18 dokumentarni programi stila života (dom i dizajn)

05:20 Najava programa
05:25 Ruševine suvremenog vremena: Fordlândia - Henry Ford's Jungle Utopia, dok serija
06:15 Prkosna ljubav
07:00 Mala TV
07:30 Tintinove pustolovine
07:55 Teletubbies
08:20 Vatrene kugle, serija
08:45 Istrage Mladog Mjeseca
09:10 Školski sat
10:00 Dolina sunca, serija
10:45 Bio sam Faust tinejdžer, američko-kanadski film
12:15 Glazba, glazba...
12:30 Zalagaonica
12:50 Zalagaonica
13:10 Nekoć kad smo bili odrasli, američki film
14:45 Degraasi 3, serija
15:10 Školski sat
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Dolina sunca, serija
17:20 Zalagaonica
17:45 Glazbena emisija (Kings of Strings)
18:10 Globalno sijelo
18:35 Turistička klasa
19:05 Mala TV
19:35 Lyndey & Herbie's Moveable Feasts, dokumentarna serija
20:05 Hulk, američki film

22:25 Nove avanture stare Christine 5, serija
22:50 Nove avanture stare Christine 5, serija
23:15 Zakon i red: Odjel za žrtve 12, serija
00:00 Dva i pol muškarca 9
00:25 Lovci na natprirodno 6
01:10 Retrovizor: Zločinački umovi 6, serija
01:55 Retrovizor: Capri 2
02:40 Retrovizor: Mučke 5A
03:10 Noćni glazbeni program

07:45 Monsuno, crtana serija
08:10 Spider - Man, R
08:35 Spider - Man
09:00 TV izlog
09:15 Kako vrijeme prolazi, R
10:15 TV izlog
10:30 Sila, serija R
11:35 Larin izbor, serija R
12:25 In magazin R
13:05 Zauvijek susjedi, R
13:40 Ninja ratnici, serija R
14:10 Nikita, serija 7-8/22
15:55 Ninja ratnici, serija
16:20 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dva smo svijeta različita
20:50 LIDL - Minuta do Europe
20:55 Sila, serija 85/97
22:00 Provjereno
23:10 Večernje Vijesti
23:30 Mentalist, serija
00:25 Broj 23, igrani film
02:15 Nestali zarobljenik, igrani film

04:15 Ezo TV, tarot show
05:15 Nikita, serija R
06:00 Mentalist, serija R
06:45 Dnevnik Nove TV R
07:35 Kraj programa

05:25 RTL Danas, (R)
06:10 Ekkluziv Tabloid, (R)
06:30 Ben 10: Ultimate Alien
07:00 Moji džepni ljubimci
07:15 Yu-Gi-Oh!
07:40 Virus attack
07:55 TV prodaja
08:10 Cobra 11, serija (R)
09:10 TV prodaja
09:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
10:25 Divlja ruža, telenovela
11:20 Obitelj Rey, telenovela
12:30 Nebo i zemlja, serija
13:45 Ruža vjetrova, serija (R)
14:50 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:20 CSI: NY, serija
22:20 CSI: NY, serija
23:15 RTL Vijesti
23:35 CSI: NY, serija
00:30 CSI: NY, serija
01:25 Hawaii Five-0, (R)
02:20 Astro show
03:20 Hawaii Five-0, (R)
04:10 RTL Danas, informativna emisija (R)
04:45 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

Gosti još i dobro prošli

SONTA – Nogometaši sonćanskoga Dinama u 19. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula na svojem travnjaku su goste iz Alekse Šantića isprali sa čistih 3–0. Prvo poluvrijeme proteklo je u apsolutnoj dominaciji plavih, stvoreno je desetak izglednih prigoda, međutim, lopta jednostavno nije htjela u mrežu Šantićana, pa

se na odmor otišlo bez zgoditaka. U nastavku se borbeni gosti pomalo oslobađaju pritiska, no, kad je već strpljenje oko 250 navijača Dinama bilo na izmaku, Aleksandar Kmezić je u 65. minuti zatresao mrežu gostujućega vratara. Kapetan Siladi je deset minuta kasnije povisio prednost na 2–0, a točku na i stavio je Andrašić u 86. minuti. Ovom pobjedom plavi su na tablici zamijenili mjesto s ekipom Dunava iz Bačkog Monoštora, koja je na gostovanju u Rastini poražena rezultatom 1–5. U prijedopodnevrim satima prvenstvenu utakmicu protiv NK Stanišića iz istoimenog mjesta odigrala je i pionirska ekipa Dinamove nogometne škole. Dinamove nade su u gostima slavile s uvjerljivih 6–0.

I. A.

Visok poraz

BAČKO DUŠANOVO – Domaći Hajduk naneo je momčadi Zrinjskog 1932 težak poraz (5–0) u 19. kolu Gradske nogometne lige Subotice. Priliku za popravak plavo-bijeli imat će u subotu, 4. svibnja, od 17 sati na svom travnjaku u Aleksandrovu protiv Male Bosne.

Za utjehu ostaje uvjerljiva pobjeda pionira protiv vršnjaka iz Bačke 1901 od 13–0.

Malonogometni turnir u Golubincima

GOLUBINCI – Povodom blagdana Sv. Jurja, zaštitnika župe u Golubincima, HKPD »TOMISLAV« tradicionalno organizira malonogometni turnir. Tako su se u subotu, 27. travnja, okupile ekipe HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume, HKPD-a »Stjepan Radić« iz Novog Slankamena, Hrvatskog kulturnog centra iz Srijemske Mitrovice i ekipa domaćina. U sportskom nadmetanju prvo mjesto zauzela je ekipa HKPD-a »TOMISLAV«, drugo mjesto HKC Srijem, treće mjesto HKPD Matija Gubec. Za najboljeg vratara proglašen je Milan Zorić, vratar ekipe iz Golubinaca, a najbolji strijelac s 12 postignutih golova je Miodrag Erceg, član ekipe Tomislav.

Najbolji igrač turnira je Boris Konjević, član ekipe HKC-a Srijem iz Srijemske Mitrovice.

I. R.

RUKOMET

Crveni tajfun otpuhao Senćanke

SONTA – U prvenstvenoj utakmici 14. kola Treće lige Srbije, skupina Srijem – Južna Bačka, rukometašice ŽRK-a Sonta dočekale su na svojem parketu rivalke iz Sente. U vrlo dinamičnoj i borbenoj utakmici Sonćanke su gošćama nanijele visok poraz od 28–12. Gošće su držale priključak samo u prvih 10 minuta utakmice, a onda se probudio crveni tajfun i raspršio im sve nade. Prva dionica je završena prednošću

Sonćanki od 12–6, a poslije odmora Silvija Fabijanov je bravuroznim obranama zaključala svoju mrežu. Trener Matić dao je priliku i igračicama koje su u dosadašnjem dijelu prvenstva imale manju minutažu, no i one su opravdale ukazano povjerenje, pa je utakmica završena visokom pobjedom Sonćanki.

I.A.

MAČEVANJE

Uspjeh mačevaoca

BEOGRAD – MK Spartak iz Subotice ostvario je zapažen uspjeh na Memorijalu Vladimira Judina, održanom prošle nedjelje u Beogradu. U kategoriji seniori sablja muškarci prvo mjesto je zauzeo Marko Kljajić, a drugo Luka Tikvicki. U ženskoj kategoriji prva je bila Bojana Kljajić, a treća Katarina Tikvicki. Poseban rezultat je dostigla Mila Fazekaš, pionirka, koja je u seniorskoj konkurenciji osvojila šesto mjesto.

ODBOJKA

Golubice nisu uspjele

BEOGRAD, SUBOTICA – Odbojkašice subotičkog Spartaka poražene su u četvrtom i petom susretu finala odbojkaškog doigravanja za naslov prvakinja države, pa je ekipa Crvene zvezde po četvrti puta uzastopno osvojila šampionski naslov.

Prvenstveni debi subotičkih boćara

Nastupom u prvom kolu Druge lige, skupina Vojvodina sjever, BK Spartak je odigrao svoj povijesni susret

Zajednička fotografija Spartaka i Foksa

BK Spartak

Najmlađi klub u sastavu Sportskog društva Spartak iz Subotice, Boćarski klub istog imena, u nedjelju, 28. travnja, na terenu Peštan (Makova sedmica), odigrao je protiv gostujuće momčadi Foks iz Kljajićeve svoj prvi službeni, ligaški susret u sklopu Druge lige Srbije, skupina Vojvodina sjever.

Ovim susretom subotičko boćanje započinje svoju sportsku povijest, a još jedan sport se upisuje u njenu bogatu riznicu. Sve zahvaljujući skupini istinskih sportskih entuzijasta, predvođenih *Franjom Olmanom*, najzaslužnijim za oživljavanje nadaleko poznatog svjetskog sporta i na ovim našim prostorima sjevera Bačke.

Boćarski meč

Svaki ligaški susret se igra u šest disciplina: Trica, parovi, pojedinačno, krug, štafeta i precizno izbijanje, za svaku pobjedu se dobiva po dva poena.

FRANJO OLMAN, predsjednik kluba

»Ovaj naš prvi službeni ligaški nastup nam mnogo znači i predstavlja svojevrsnu krunu svih naših dosadašnjih napora da jednu, na našim prostorima do sada, amatersku disciplinu pretočimo u legitimni sport i uključimo se u ligaško natjecanje momčadi Druge lige Srbije. Slobodno mogu kazati kako je boćanje sve više u ekspanziji i svakim novim natjecanjem imamo sve više zainteresiranih da se i sami oprobaju s boćama. Za sve one koji su još uvijek na početku bavljenja ovim sportom organizirali smo Gradsku ligu Subotice u kojoj se natječe 13 ekipa, dok je naša najbolja momčad BK Spartak od ove sezone stekla pravo natjecanja u nacionalnom drugo-ligaškom natjecanju skupina Vojvodina sjever. U ovoj ligi se osim nas natječu momčadi koje su iz Kljajićeve, Stanišića i Sombora, a natjecanje se odvija dvokružno, što podrazumijeva jedno

gostovanje i domaćinstvo po sustavu svatko sa svakim. Pobjednik ovog ranga natjecanja stječe pravo plasmana u Prvu ligu Srbije, skupina Sjever. S obzirom kako smo mi debitanti u ligaškom natjecanju, naš prevashodni cilj je stjecanje iskustva i učenje od iskusnijih protivnika, a dat ćemo sve od sebe ne bi li ostvarili i koju pobjedu protiv momčadi koje imaju mnogo više ligaških susreta od nas. Što se tiče današnjeg rezultata i poraza od 8-4, osobno sam zadovoljan jer smo igrali najbolje što umijemo, a zabilježili smo pobjede u dvije discipline, preciznom izbijanju i igri parova, što je posve zadovoljavajuće na samom startu ligaškog natjecanja«.

DMITAR KALINIĆ, kapetan momčadi

»Ovaj dan će zasigurno ući u povijest kako našeg kluba, tako i Sportskog društva Spartak, čiji smo mi najmlađi član, jer smo protiv Foksa iz Kljajićeve odigrali naš prvi ligaški susret. Boćanjem se bavim, amaterski, već više od dvadeset godina, a danas sam prvi puta odigrao službeni, prvenstveni susret što je, prije svega, lijep i nezaboravan sportski doživljaj. Siguran sam kako će ovaj sport od današnjeg dana još više napredovati u Subotici i da će imati još više poklonika koji će i sami poželjeti oprobati se u ovoj igri bacačke vještine i preciznosti. U pitanju je sport kojim se može baviti svatko, bez obzira na godine i spol. Potrebno je samo imati želju i volju, te trenirati i vježbati, a rezultat neće izostati. Mi treniramo dva puta tjedno, svakog utorka i četvrtka od 16,30 pa dok ne završimo, jer mečevi u prosjeku znaju trajati i nekoliko sati«.

Franjo Olman i DMITAR KALINIĆ

POGLED S TRIBINA

HNL i Europa

Znate li što je zajedničko 1. hrvatskoj nogometnoj ligi s najjačim ligama Europe? Kao i u Njemačkoj, Engleskoj i Španjolskoj, prvak Hrvatske se znao već prije par mjeseci, uz golemu bodovnu razliku ispred najbližih pratitelja. Dinamo je, poput Bayerna, Manchester Uniteda i Barcelone, ove sezone (kao i prošlih) za koplje ispred ostalih klupskih rivala, a matematička potvrda

osvajanja novoga naslova nekoliko kola prije konca tekućeg šampionata najbolja je potvrda nogometne dominacije najtrofejnijeg hrvatskog kluba. No, postoji jedna značajna razlika između zagrebačkih modrih i navedenih europskih nogometnih velikana. Za razliku od njih, momčad iz Maksimira bila je prvak i prošle godine (i nekoliko prijašnjih), dok su Bavarci preoteli krunu od dortmundske Borussia, United od City-ja, a Barca od madridskog Real. Ali, to samo potvrđuje kvalitetu tri najjače svjetske lige i porazno oslikava slabost najjače hrvatske lige. Jer interesantan je nogomet samo onaj u kojem se unaprijed ne zna pobjednik i prvak, u Hrvatskoj čitaj Dinamo. Zato je i zanimljivo buduće finale nogometnog kupa Hrvatske, u kojemu poslije dugo vremena neće biti Dinama, nego će se za Rabuzinovo sunce boriti Hajduk i Lokomotiva.

Četvrto mjesto Hrvatske na FIFA-inoj ljestvici najboljih svjetskih reprezentacija ima veliku težinu, ali i obvezu da u obrani ove pozicije u budućnosti sudjeluje mnogo više nogometaša iz hrvatskih klubova, a ne da svjetska slava počiva isključivo na iskusnim euro legionarima. Istina i oni su, većim dijelom, potekli iz hrvatskih klubova, ali iz vremena kada se nije svake godine unaprijed znao prvak. Za one koji se ne sjećaju, Ivica Olić i Mario Mandžukić, ubojiti reprezentativni napadački dvojac iz susreta protiv Srbije, nekada je nosio dres Zagreba. Jedine momčadi koja je, uz Dinamo i Hajduk, bila prvak Hrvatske.

D. P.

NOGOMET

Lokomotiva drži drugu poziciju

Pobjedom protiv Splita (1-0) nogometaši Lokomotive zadržali su drugo mjesto na tablici, a nizom dobrih rezultata pokazuju kako plasman u finale Hrvatskog kupa nije slučaj-

nost. Minimalnom pobjedom protiv Slavena (1-0), koja mu ništa rezultatski ne znači, Dinamo je opravdao novi naslov prvaka Hrvatske.

Ostali rezultati 29. kola: Zadar – Inter 1:2, Osijek – Zagreb 1:0, Istra 1961 – Cibalia 2:1, Hajduk – Rijeka 1:2

Tablica: Dinamo 67, Lokomotiva 52, Rijeka 49, Hajduk, Split 48, Istra 1961 37, Osijek 36, Slaven 35, Zadar 28, Inter, Cibalia 26, Zagreb 24

Kelavin rekord

Sačuvavši svoju mrežu punih 690 minuta, vratar Dinama Ivan Kelava popravio je svoj stari rekord za minutu i stari-novi je rekorder hrvatskog nogometa. Posljednji puta iz svoje mreže Kelava je vadio loptu još 27. veljače u derbiju protiv Hajduka.

KOŠARKA

Minimalna pobjeda Cibone

Vodeća momčad Lige za prvaka zagrebačka Cibona svladala je Zadar (87-86) u njegovim Jazinama i napravila veliki iskorak prema osvajanju prve pozicije na tablici hrvatskog košarkaškog prvenstva.

Cedevita je bila bolja od Zagreba (94-87), Jolly JBŠ od Splita (70-61), dok je Alkar poražen doma od Kvarnera 2010 (53-62).

TENIS

Karlović doživio moždani udar

Jedan od najboljih hrvatskih tenisača svih vremena Ivo Karlović doživio je prije nekoliko dana blaži moždani udar i zadržan je na bolničkom liječenju u Miamiju (SAD). Liječnici sumnjaju i na upalu mozga.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Povoljno izdajem skladište i podrum kod autobusnog kolodvora u Subotici. Tel.: 064-9640745.

Dvosoban stan od 60 m² Subotica – Zorka izdajem ili mijenjam za sličan u Novom Sadu. Tel.: 064 255 68 22.

Prodajem ediciju – Pet stoljeća hrvatske književnosti, izdanje 1965 god. Matica hrvatska. Tel.: 063 8886755 ili 064 2170160.

Ozbiljna, poštena, vrijedna žena srednjih godina brinula bi o starijoj osobi – radila bi u domaćinstvu – sprema, kuhala. Tel.: 064 4208423.

Prodajem Zastavu 10, 2008/5 godište. Registriran do 5/2013 godine. Ugrađen je plin. Od dodatne opreme ima alarm, centralnu bravu, radio, klimu, maglenke, tempomat. Uredno servisiran. Zadnji servis urađen 5.10.2012. godine. Cijena po dogovoru. Tel.: 064-1208170 i 024-525-373.

Predajem sate: engleskog jezika, AutoCAD-a, ArchiCAD-a, 3Ds Max Desing-a. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem Nintendo Wii za 100 eura + 2 igrice. Tel.: 064/640-63-99.

Prodajem dva kauča i dvije fotelje, može i pojedinačno, usisavač Vox 1400W, žensku bundu od nerca boj 44. Tel.: 024/557-531 i 061/231-19-14.

U najljepšem dijelu Kertvaroša prodajem dio obiteljske kuće, poseban ulaz, cca 64m². Potrebna adaptacija. Cijena 14.000 eura. Postoji struja, voda, kanalizacija, mogućnost priključka na plin. Tel.: 024-572-875, 063/8838747.

Prodajem umjetničku sliku »Sofa« – ulje na platnu akadem-

skog slikara Tilića. Cijena 1.500 eura. Tel.: 065 429 4097.

Povoljno izdajem veliko dvorište pogodno za parkiranje kamiona, većih vozila pa čak i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici, čuvano 0-24 h. Tel.: 064/9640745.

Prodajem stambeno poslovni prostor u strogom centru Subotice – Petra Drapšina 2, u površini od cca 48 m². Tel.: 063/75-44-440.

Prodajem Kirbi nov, neraspakovan, sentria mikron magic, hepa filtration with mikroalergen technology. Cijena 950 eura. Tel.: 0652190496.

Prodaju se tvornički univerzalni skoro nov cirkular, nov el. šporet s ravnom pločom HANSA, ZOB, spavaća starinska bunjevačka soba i oprema, nošnje, trpezarijski stol, stolice, tepih i sl. i moderna venčanica. Tel.: 060053570 ili 024-532570.

Prodajem bilijar stol – karambol iz 1875. godine, antikvit, veoma očuvan s 3 x 3 kugle od original slonovače. Rezervna čoja iz Amerike. Od 1983. godine uopće nekoristišten, za 3500 eura. Tel.: 024-572-875 ili 063-8838747.

Izdaje se dvosobni namješten stan na Proizivci. Tel.: 069 - 2887213.

Prodajem priručnike za pripremu državne mature u RH i to: matematika, hrvatski, engleski, te biologija, fizika, kemija. Zvati 063 - 8820654.

Izdajem jednosobni namješten stan, blizu Ekonomskog fakulteta, telefon, CATV, interfon, TA peč, priključak

na ADSL. Tel.: 064 - 3285657.

Prodajem veću termoizolovanu kompletno završenu tehnički primljenu katnicu (13 x 11) sa suterenom, CG i svim infrastrukturnim priključcima (voda, kanalizacija, telefon, internet, gas) u centru Sombora. Tel.: 025-449-220; 064-280-84-32.

Prodajem traktor Torpedo tip TD 4506 izdanje 1979 god. Registriran, izvršena generalna popravka i u odličnom je stanju. Tel.: 061-1621820.

Prodajem sajle raznih dužina i debljina u Novom Sadu. Tel.: 063 8291-264.

Subotica - Centar, izdaje se poslovni prostor 96 m² – 4 prostorije pogodan za urede, predstavništva, agencije. Tel.: 024 529-745; 063 518-218.

Izrađujem hrastove čamce, 3 do 6 metara dužine i jasnova vesla. Prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović Tel.: 064-3467056 www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem Singer šivaći stroj star preko 100 godina. Malo korišten, sačuvan s original papirima, za 100 eura. Tel.: 572-875; 0638838747; 0690094246;

Primila bih na dvorbu, spremanje ili druge kućne poslove. Tel.: 065/531-99-28.

Iznajmljivanje čokoladne fontane za rođendane, vjenčanja i razne druge prigode. Tel.: 069/524-7860.

Izrađujem ručno šivene tradicionalne ženske bunjevačke, šokačke i mađarske papuče. Tel.: 064/054-3720.

Crikvenica – izdajem apartmane blizu mora. Tel.: +385 51 241-053.

Prodajem Renault CLIO 1,2 crvene boje, 3 vrata, decembar 2011, prešao 4500 km. Tel.: 063/516-300.

Prodaje se ulični dio kuće u Kertvarošu, u ulici Kizur Ištavana, površine 120 m² sa svom infrastrukturom. Objekt je legaliziran. Cijena 38.000,00 eura. Tel.: 063 8838747; 069 0094246.

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Uz popust od 20%

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
 * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
 VOJVODANSKA BANKA
 AD MS FIL SUBOTICA
 IBAN: RS3535500000020029242 I
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva: NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

ČESTITAMO: ROĐENJE MATEJA HUSKE

Sedmo dijete odvažnih roditelja

Ladislav (39) i Vesna (36) Huska dobro su poznati roditeljski par koji su na svijet donijeli Petra (12,5), Tomislava (10,5), Andriju (9), Ivana (8), Mariju Magdalemu (5,5), Pavla (2) i nedavno Mateja (3 tjedna).

Vesna otkriva da je željela brojnu obitelj još otkako su počeli »hodati«, te da jako važnim smatra što su oboje željeli i prihvaćali djecu i kada su bila »neplanirana«.

»Izazova, ali i pravih teškoća, ima uvijek kao i kod svih, ali mi sve skupa proživljavamo i to s Bogom na prvom mjestu, pa je lakše. Lijepih događaja je puno, puno. Svaki dan nam bar nešto dobro donese – neku peticu, uspjeh na natjecanju, koš ili

brinemo, jer Vesna mora radati djecu carskim rezom, a kad dođu kući – sve je na mjestu. Tada ja mogu našu bebu njegovati, kupati i sve s njom raditi osim dojenja, dok se Vesna ne oporavi. Ovaj puta je bilo svima malo teško, jer su Matej i Vesna morali tjedan duže biti na liječenju u Novom Sadu zbog njegovog teškog i ubrzanog disanja, ali je prošlo i sad smo svi dobro«, kaže ponosni otac.

Vesna je vrlo ponosna na svoju obitelj, dečki su odlični đaci u hrvatskim odjelima, Marija Magdalena čita i piše, a Pavao stalno iznenađuje novim pothvatima.

»Moj muž je najbolji muž. Moja majčinska sreća je najveća na krštenju i pri slavljenju sakramenata, a

gol, smiješan vic, lijepi crtež, novu riječ ili izjavu, a pogled na bebu Mateja i malima i velikima ispuni srce milinom.«

Ladislav kaže da su pripreme za porođaj bile obilježene pomaganjem supruzi i čuvanjem bebe od prijevremenog porođaja:

»Ovaj put nisam sve sam morao raditi u kući dok je ona ležala, jer su dečki ponijeli veliki dio: kuhali su, pekli, redili kuhinju i sobe, pazili i pomagali mlađima, a pomagalo nam je i nekoliko dobrih žena, koje i same znaju opseg poslova u većoj obitelji i imaju osjećaj za pomaganje drugima. Tijekom porođaja se malo i

ove godine imamo oba, pa smo svi u radosnom iščekivanju i pripremanju«, ističe Vesna.

Ladislav dodaje da nastoje biti dobri roditelji, a izreka kaže – kad vidimo kakvi su ljudi naši unuci, vidjet ćemo jesmo li uspjeli. Do tada, trude se uživati u svemu koliko mogu, napominjući da nas je Bog stvorio i spasio kako bi bili sretni.

»Premda sve sami radimo, jer tako želimo, podrška i pomoć su nam, kada zatrebaju, naši roditelji, kumovi i prijatelji, kojima smo zahvalni što nas razumiju i prihvaćaju s ljubavlju«, kaže Ladislav.

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Paprikaš, debeli rizanci i počo svetac

Faljen Isus čeljadi moja draga, ja evo niki sav zbunjnjen od ove dugačke zimetine. Nikako da se naviknem da ujutro netriba propaljivat, vuć gar, cipat drva... Doduše neću imat već ni šta propaljivat, šupa mi se već bome fajin osušila i nemam tamo još malo u čoš možda za još skuvat jedan dobar kotlič

Piše: Branko Ivković

grava za svetog Josipa radnika, on vam pada tačno na 1. maj, pa su po njemu i opravili prvomajski praznik, na taj dan je i Đurđinsko proštenje i još puno tog slavlja, makar mi baš i nemademo zdravo šta slavit. Možda možmo slavit što je poskupilo sime, veštak, otrovi za polivanje od kojikaki trava što smo tako »uvezli« iz inostranstva bez kontrole, pa ko sad kaže da nismo svicka država. Ta imademo američku zlaticu, bumbarove iz Indije, i još sto kojikaki čudni buba i trava, ne znam ji ni pobrojiti, al doduše i onaj Polo je još u davna vrmena dono svilenu bubu u batini, posli nam ta buba opasila sve dudove, kažedu da su i onda naši političari se tili proslavit s izvozom svile, šta ćemo kad ni sad nije drukčije, pojavi se kogod s malo lipčom pripovikom, a mi oma kugod neslani za njim, uložimo sve što smo gorko našparali i od usta otkinili i ode salaš na doboš. Samo sad više nemaš di ni bit bireš, kadgod dva vola i plug, uzoreš lanac na dan i posla uvijek, na salašima puno josaga u gazda imaš cilu zimu šta namirivat, a sad vite vi ove traktore, on lipo ode na kraj i vrati se i ode lanac. Kad mi prođe pored kuće lipo se bojim da će mi zapet za pošav, kažedu ovi mladi »kad atari nisu prilagođeni«, ta idite vi u kera, prilagodite vi malo te vaše mašinetine, nećemo mi valjda rušit kuće da bi vi mogli proć, a triba malo i više i duže radit, ta kažedu da ni bog nije svit stvorijo za jedan dan, a sad se ne zna ni petak, ni svetac, a porade za nedilju dana i onda planduju kugod ovce na ledini, a oni već ranidu i josag s kompjutorom, prć... prć... sve je na miru i gotovo. Pa baš me živo interesuje jel to mož dugo tako, kome će prikipit, samo da nebidne kasno. Jevo u mojem selu se rodilo tri diteta, a umrlo desetak čeljadi u po godine, to bome ne vodi na dobro, a još manje na lipo. Neg dosta sam kuko, čini mi se da je gotov paprikaš, ako ima i debeli rizanaca ko kandžija, za mene je već nastupijo svetac, sad bi vas lipo pozdravijo čeljadi moja i pozivam vas u moj Ivković šor u goste, da vidite kako prozelenjava, a i vitrenjaču su popravili da je sve milina vidit. Ajd zbogom.

Bać-Iva jutros uranijo, još ni pravgova ni svanilo. Uranila i njegova i oma metnila kafu. Ne možu brež njoje ni oči otvorit. Sirota, juče, ka je došla š posla, samo su ručali, pa se još narmbačila u bašće. Noć kratka, ne mož se pravoga ni odmorit. Uranit mora, ope u fabriku otidu sat ranije, a doma dojdut sat kasnije, kažu jim da moru puno toga posvršavat, a vrimenta malo. Radu i svake subote, a nadnica sve manja. Zote četiri subote u misecu, sve zajedno, dobiju šesto dinara. Toliko za tri sata uzme nadničar ka jim dojde štogoda poradit. A istom nikaka naknada za fruštuk, četmajst dinara na dan, pa se tako na misec skupi skoro tri stotine. A zote novce, ka se skajaru, dvi rabadžinice za svaki fruštuk možu kupit jedan peretak, pa ga podilit. Više ni ne bi stigle pojist, jel su jim i vrime za fruštuk smanjili sa po sata na fitalj. Subote jim ne sapu, ne mora se vada baš svaki dan fruštukovat. I još kažu da je to gazdina dobra volja, da jim baš i ne mora dat fruštuk ako neće. A bunit se ni ne vridi, oma ti kažu da možeš it tražit posla dalje ako ti se tude ne sviđa. Juče došla š posla ko pokisnita. Obračunali je nadnicu, ope manja neg prošli misec i to ofanj, a baš se naradila više. »Ka se poplaća sve što se misečno mora poplaćat, neće od moje nadnice ništa ni ostat. Samo da bude dosta, da se ne mora kalamit još od tvoje. A baš sam lipo namislila malo ponovit i te naše cure, sve lanjsko jim omalilo, a lito ide«, veli žalosno ščim su sili za ručak. »Ta neka, saće i moja nadnica, pa ćemo jim koišta kupit od njoje. Dobro je što vam i toliko dadu, vidiš da niko od rabadžija ni ne dobije više, a nadnice ni ne dobiju ka ji zaradu, neg nikoliko miseci kasnije«, veli je bać-Iva i pogladi je po obrazu. Ni je ni tijo reč da su pri podne već bili lektričari i tili se penjat na banderu, jedva ji odvratijo. Eto, njemu bi ocikli letriku za par crveni, a tamo dole ne smiju sič ni za par iljada crveni. Uvik se sporazumu sonima što su jim toliko dužni, a oni ni ne štodiru platit staro i još zaduživu novo. Samo, kod nji ne smiju na bandere, oni oma oće pušku, jel kera, jel nikake čelave što pazu da jim kogod štogoda ne naškodi. »A gledaj samo, ni obični rabadžije što idu praviti struju i što se tako volju penjat na bandere, a uvik su namrgoditi, od države za fruštuk dobiju za dan triput više neg ja za cili misec. Ni nadnice jim nisu za bacit, za misec dana dobiju više neg ja za po godine. I još se žalu kako jim je teško. Pa onda na godišnji idu kad oće i još dobiju nikaki, kako to lipo zovu, regres. Pa ka dojde kraj godine, uvik jim obračunu i nikaki višak, ope cilu platu. A radu taki posov, da imadu i dosta matrijala i dosta vrimenta, samo jim se javiš i oma ti napravu sve što ti u kuće triba od struje i to još i malo jeftinije neg što radu redovni majstori. Može jim se, kad ne plaću porez«, divani njegova priko zalogaja. »Ta idi š milim Bogom, svašta se nasplećkarite u te vaše fabrike. Ko zna ko je tako štogoda i izmudrovo, pa vam svima napunijo uši. Ne bi se oni mogli samo tako cigrat, vada su tu i njevi šefovi, pa bi mogli ostat i brež posla«, ne da je reč bać-Iva. »Ta ko će ji dirat, ka svi sve dilu? I nisu to splečke, rekla mi jedna druga što samnom radi. Znadeš da se i nježno dite penje na bandere«, veli njegova i odgurne tanjur. Bać-Ive je samo zavrnilo u trbuvu, pa to prija podne...

Piše: Ivan Andrašić

3. svibnja 2013.

Nepoznati autor:

Zaljubljen zna što želi, ali ne zna što zna.

J. J. Zmaj:

Jedino zdravlja i znanja nikada nije dosta.

H. Borland:

Niti jedna zima ne traje vječno, niti jedno proljeće preskače svoj red.

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Naši preci!

Karlo Metikoš

Koje godine i gdje se rodio hrvatski glazbenik Karlo Metikoš?
 Za što je kriva populama glazba u njegovom mladom životu?
 Na kojoj glazbenoj manifestaciji je prvi puta javno nastupio?
 Kako se zvao glazbeni sastav u kojem je počeo nastupati?
 U kojem velikom gradu je započeo inozemnu karijeru?
 Kako je glasilo njegovo umjetničko ime?
 Koje su bile njegove prve poznatije pjesme na engleskom jeziku?
 Tko je bila najveća ljubav njegovog života?
 Kada i gdje je umro Karlo Metikoš?

Umrro je 10. prosinca 1991. godine.
 Josipa Lisac.
 Nobody but you i She's not you.
 Matt Collins.
 U Parizu 1961. godine.
 Regal.
 Na Prvom plesku 1957. godine.
 Zbog Presleaya, Halleya i Little Richarda je zapustio školu.
 Rodio se 8. veljače 1940. godine u Zagrebu.

Prodavačica lutrije nagovara prolaznika:

- Gospodine, kupite srećku, dobitak vam može izmijeniti život.
- Ne želim osvojiti ništa.
- Ali, mi imamo i srećke koje ne dobivaju.

Pita učiteljica Ivicu:

- Ivce, koju riječ djeca koriste kad pišu test?
- Ne znam, reče Ivica.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrcka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

**365 ODLOŽENO
DANA PLAĆANJE!**

**VIKEND AKCIJA
U KTC-u**

3.5. - 6.5.2013.

**čekovima građana,
u jednakim mjesečnim
ratama, na cijeli asortiman**

Tirolska plećka 1kg

~~725.90din~~ **569.90din**

**-21%
POPUSTA**

Jaja A klase 9/1

~~135.90din~~ **105.90din**

Grah bez mesa 415 g+

cikla 280 g gratis

~~199.90din~~ **179.90din**

Hren 350g

~~165.90din~~ **129.90din**

Kava Grand gold 100g

~~93.90din~~ **90.90din**

**SUPER
CIJENA**

Rubel power fresh 9 kg

~~1.399.90din~~ **899.90din**

**-35%
POPUSTA**

**Vino Vranec 0,75 l + kesa
gratis + 100 g kave gratis**

~~399.90din~~ **315.90din**

Minjon kocke 300g

~~225.90din~~ **189.90din**

SVAKE SRIJEDE

-15 %

**NA BIJELU TEHNIKU,
MALE KUĆANSKE APARATE
I TELEVIZORE**

RADNICI, PRAZNIK JE